

РЕПРЕЗЕНТ

Стручно списание на Рафајловски консалтинг Број 1 год. XXIV Јануари 2021

Членка на

WE ARE AN INDEPENDENT MEMBER OF
THE GLOBAL ADVISORY
AND ACCOUNTING NETWORK

30
Година со Вас

**ПРЕСМЕТКА НА ОБВРСКАТА ЗА ВРАЌАЊЕ
НА ДОБИЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА И
ПРЕТВОРАЊЕ НА ОБВРСКАТА ВО ГРАНТ**

**НОВА ДАНОЧНА ПРИЈАВА НА
ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ
НОВ ОБРАЗЕЦ ДДВ-04**

**ОТПИС НА ОБВРСКИ И ТРАНСФОРМАЦИЈА
НА ОБВРСКА ВО ВЛОГ ВО ДРУШТВОТО**

**ДАНОЧНИ ОСЛОБОДУВАЊА
ЗА ДОНАЦИИ ВО СПОРТОТ СОГЛАСНО
ЧЛЕН 30-А ОД ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОБИВКА**

ЗАСТАРЕНОСТ НА ПОБАРУВАЊА

ПРОПИСИ

Почувствувај ја **РАЗЛИКАТА**

СЛЕДЕТЕ НÈ

facebook.com/
rafajlovskikonsalting

youtube.com/
rafajlovskikonsalting

linkedin.com/company/
rafajlovski-konsalting

twitter.com/
rkonsalting

Издавач

РАФАЈЛОВСКИ КОНСАЛТИНГ

Сметка

380-1707655001-91
во ПроКредит Банка АД - Скопје
Даночен број МК
4030998343900

Главен и одговорен уредник

Др. Горан Рафајловски

Уредник

Јасмина Рафајловска

Издавачки совет

Вера Рафајловска
Мр. Трајан Николоски
Др. Горан Рафајловски
Јанче Лековски
Др. Борче Давитковски

Редакциски одбор

Јасмина Рафајловска
Стојко Пауновски
М-р Етем Исени
Иван Стојанов
Стефан Рафајловски

Технички уредник

Горан Јакимовски

Адреса

ул. Орце Николов бр. 190
П. фах 710 Скопје
www.rafajlovski.com.mk
e-mail: reprezent@rafajlovski.com.mk

Телефони

Претплата:
02/3088-900;
Економски совети:
078/220-443; 078/220-469;
078/385-507
Правни совети:
078/385-511
Факс:
02/3088-912

Печати

Арс Ламина ДОО - Скопје

Носител на материјалните права на написите е издавачот. Забрането е препечатување, копирање и множување на написите или нивни делови без претходно обезбедена согласност од издавачот.

ПОЧИТУВАНИ КОМИТЕНТИ!

Без прослава, тивко, како и секоја вечер влеговме во Новата 2021 година. Изненадени од тишината, среќни што ја поминавме 2020 година, во надеж и очекувања за подобра 2021 година.

Чудна година измина, за жал таква не очекува и оваа година, со надеж дека нејзината втора половина ќе донесе повеќе радост, насмевка и елан за сето она што планиравме, а не го направивме изминатава, а посакуваме искрено и од срце да го направиме во Новата 2021 година.

Во текот на 2020 година, беа донесени повеќе Уредби со законска сила како времени мерки, но беа донесени и измени на повеќе законски прописи кои ќе имаат влијание врз подготовката на Годишната сметка и Финансиските извештаи за 2020 година.

Овој Репрезент го започнуваме со актуелностите кои не следеа минатата година, а првата е поврзана со финансиската поддршка. Поточно со пресметката на обврската за враќање на добиената финансиска поддршка и претворањето на обврската во грант кај работодавачите, како и со пресметката на обврската за враќање на финансиската поддршка за физичките лица кои вршат самостојна дејност.

Продолжуваме со новата Даночна пријава на данокот на додадена вредност, односно новиот Образец ДДВ-04. Од 1 Јануари 2021 година примателите на прометот на добра и услуги согласно член 32-а од Законот за ДДВ, ќе имаат обврска заедно со Образецот ДДВ-04 до УЈП да го доставуваат и новиот Образец ДДВ-ИГДО/П.

Даночната сфера ја продолжуваме со даночните ослободувања за донации во спортот, годишниот извештај за уплатен данок по задршка за 2020 година, роковите за поднесување на барања за даночно ослободување за воведен фискален систем на опрема како за друштвата така и за самостојните вршители на дејност.

За реално прикажување на финансиската состојба и финансискиот резултат на друштвото значајно влијание има и отписот на застарените обврски. Но, друштвото може обврската да ја трансформира во влог во друштвото, доколку ги исполни условите од Законот за трговските друштва.

Ова е година на исклучително фреквентни боледувања и од таа причина ја обработуваме темата на правата и обврските како на работникот така и на работодавачот при боледување од страна на работникот.

Уште еднаш, што полесно да го изминеме првиот дел од Новата 2021 година, време на неизвесност и вакцинација и со сериозно поголем елан, радост и насмевка да ја започнеме втората половина на враќање во она што досега за сите нас ни беше нормално.

Почитувани комитенти, Ве очекуваме на online советувањата за подготовка на Годишната сметка и финансиските извештаи за 2020 година кои Рафајловски Консалтинг ќе ги одржи на 27 Јануари, 3 и 10 Февруари 2021 година.

Со почит
Др. Горан Рафајловски

АКТУЕЛНО

- ❑ Др. Горан Рафајловски
ПРЕСМЕТКА НА ОБВРСКАТА ЗА ВРАЌАЊЕ
НА ДОБИЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА И
ПРЕТВОРАЊЕ НА ОБВРСКАТА ВО ГРАНТ 3
- ❑ Иван Стојанов
ПРЕСМЕТКА НА ОБВРСКАТА ЗА ВРАЌАЊЕ
НА ДОБИЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА
ФИЗИЧКИТЕ ЛИЦА КОИ ВРШАТ САМОСТОЈНА ДЕЈНОСТ 13
- ❑ Вера Рафајловска
НОВА ДАНОЧНА ПРИЈАВА НА ДАНОКОТ
НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ - НОВ ОБРАЗЕЦ ДДВ-04 18
- ❑ Јасмина Рафајловска
ИЗВЕШТАИ ЗА ИЗВРШЕН ПРОМЕТ
И ПРИМЕН ПРОМЕТ НА ДОБРА И УСЛУГИ СОГЛАСНО ЧЛЕН 32-А И
ЧЛЕН 41-Б ОД ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ 22

СМЕТКОВОДСТВО

- ❑ Вера Рафајловска
ОТПИС НА ОБВРСКИ И ТРАНСФОРМАЦИЈА
НА ОБВРСКА ВО ВЛОГ ВО ДРУШТВОТО 25

ДАНОЦИ

- ❑ Стефан Рафајловски
ДАНОЧНИ ОСЛОБОДУВАЊА
ЗА ДОНАЦИИ ВО СПОРТОТ СОГЛАСНО ЧЛЕН 30-А ОД
ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОБИВКА 32
- ❑ Иван Стојанов
ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА УПЛАТЕНИОТ ДАНОК
ПО ЗАДРШКА ЗА 2020 ГОДИНА ОБРАЗЕЦ ДД-И 39
- ❑ Јасмина Рафајловска
20 ЈАНУАРИ РОК ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ НА
БАРАЊЕ ЗА ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ ЗА ВОВЕДЕН
ФИСКАЛЕН СИСТЕМ НА ОПРЕМА 42
- ❑ Донка Калкова
20 ЈАНУАРИ РОК ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ НА
БАРАЊЕ ЗА ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ ЗА ВОВЕДЕН ФИСКАЛЕН
СИСТЕМ НА ОПРЕМА ЗА ВРШИТЕЛИ НА САМОСТОЈНА ДЕЈНОСТ 45
- ❑ Стефан Рафајловски
ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД
ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ КОЕ ДОНИРА ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА 46

ДЕЛОВНО ПРАВО

- ❑ Др. Горан Рафајловски
ЗАСТАРЕНОСТ НА ПОБАРУВАЊА 47

РАБОТНИ ОДНОСИ

- ❑ Биљана Николовска
БОЛЕДУВАЊЕ
ПРАВА И ОБВРСКИ НА РАБОТНИКОТ И РАБОТОДАВАЧОТ 53

ОСИГУРУВАЊЕ

- ❑ Ацо Димитровски
НОВ ПРАВИЛНИК ЗА НАДОМЕСТ НА ШТЕТИ
И ОСИГУРЕНИ ИЗНОСИ 58

- CONTENT 64

АКТУЕЛНО

ПРЕСМЕТКА НА ОБВРСКАТА ЗА ВРАЌАЊЕ НА ДОБИЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА И ПРЕТВОРАЊЕ НА ОБВРСКАТА ВО ГРАНТ

Доделената финансиска поддршка на работодавачите е со услов и истата треба да биде вратена во зависност од остварените финансиски резултати на друштвото за 2020 година, но има можност истата да биде претворена во грант, доколку друштвото ги исполни условите предвидени со Уредбата.....3

НОВА ДАНОЧНА ПРИЈАВА НА ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ - НОВ ОБРАЗЕЦ ДДВ-04

Со новиот Правилник за формата и содржината на даночната пријава на данокот на додадена вредност пропишан е нов Образец ДДВ-04 - Даночна пријава на данокот на додадена вредност.....18

СМЕТКОВОДСТВО

ОТПИС НА ОБВРСКИ И ТРАНСФОРМАЦИЈА НА ОБВРСКА ВО ВЛОГ ВО ДРУШТВОТО

Обврските спрема добавувачите и кредиторите или заемодавателите кои со пописот се утврдени како застарени, треба да се отпишат во корист на приходите, со цел финансиските извештаи на друштвото и да бидат реални и објективни. Одредени обврски може да се трансформираат во влог во друштвото согласно ЗТД25

ДАНОЦИ

ДАНОЧНИ ОСЛОБОДУВАЊА ЗА ДОНАЦИИ ВО СПОРТОТ СОГЛАСНО ЧЛЕН 30-А ОД ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОБИВКА

Обврзник на данок на добивка може да користи даночно ослободување ако донира финансиски средства на два спортски субјекти од ист вид, доколку ги исполни условите согласно Законот ...32

ДЕЛОВНО ПРАВО

ЗАСТАРЕНОСТ НА ПОБАРУВАЊА

Престанок на правото да се бара присилно исполнување на обврската претставува застареност на побарувањето. За да настапи застареност потребно е да истече времето определено со закон во кое доверителот имал можност да бара исполнување на обврската 47

ПРЕСМЕТКА НА ОБВРСКАТА ЗА ВРАЌАЊЕ НА ДОБИЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА И ПРЕТВОРАЊЕ НА ОБВРСКАТА ВО ГРАНТ

Др. Горан РАФАЈЛОВСКИ

Соочувајќи се со најголемата здравствено-економска криза која светот ја памети во последните 100 години, предизвикана од коронавирусот COVID-19, државата како поддршка на компаниите полесно да ги пребродат последиците од оваа економска криза донесе низа Уредби и Закони со кои преку директна финансиска поддршка помогна во можноста компаниите да ги исплатат платите на работниците.

Постапката и условите за добивање на финансиската поддршка за месеците април, мај и јуни како и за месеците октомври, ноември и декември 2020 година беа пропишани согласно:

1. Уредбата за финансиска поддршка на работодавачите заради исплата на платите за месец април, мај и јуни 2020 година „Службен весник на РСМ“ бр.111/20 и 154/20. (во продолжение Уредбата);
2. Законот за финансиска поддршка на работодавачите погодени од здравствено-економската криза заради исплата на платите за месеците октомври, ноември и декември 2020 „Службен весник на РСМ“ бр.267/20 (во продолжение Законот)

Доделената финансиска поддршка на работодавачите е со услов истата да биде вратена во зависност од остварените финансиски резултати на друштвото за 2020 година како и со можност истата да биде претворена во грант доколку друштвото ги исполни условите предвидени со Уредбата.

БАРАЊА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ИЗНОСОТ ЗА ВРАЌАЊЕ НА ФП ИЛИ ПРЕТВОРАЊЕ ВО ГРАНТ

Законодавецот во „Службен весник на РСМ“ бр.315/20 донесе Правилници со кои ја пропиша формата и содржината на барањата за враќање на финансиската поддршка, како и формата и содржината на барањето за претворање на финансиската поддршка во грант и тоа:

- Правилник за формата и содржината на **барањето за пресметување на износот на враќање на примената финансиска поддршка за исплата на плати за месеците октомври, ноември и декември 2020 година.**
- Правилник за формата и содржината на **барањето за пресметување на износот за враќање на примената финансиска поддршка за исплата на плати за месеците април, мај и јуни 2020 година.**
- Правилник за формата и содржината на **барањето за претворање на финансиска поддршка за исплата на плати во грант.**
- Правилник за формата и содржината на **барањето за пресметување на износот за враќање на примената финансиска поддршка.**

Донесените барања поединечно се разликуваат за работодавач - трговско друштво и работодавач - самостоен вршител на дејност.

Барање	Образец	Обврзник
Барање за пресметување на износот на враќање на примената финансиска поддршка за исплата на плати за месеците октомври, ноември и декември 2020 година	ДД-ГДВП/ БВФП-2	Работодавач - обврзник на данок на добивка или на годишен данок на вкупен приход
Барање за претворање на финансиска поддршка за исплата на плати во грант	ДБ-БВ-ФП/1	Работодавач - обврзник на данокот на доход од вршење на самостојна дејност (за неговите работници)

Барање	Образец	Обврзник
Барање за пресметување на износот за враќање на примената финансиска поддршка за исплата на плати на месеците април, мај и јуни 2020 година	ДД-ГДВП/БВФП-1	Работодавач - обврзник на данок на добивка или на годишен данок на вкупен приход
	ДБ-БВ-ФП/2	Работодавач - обврзник на данокот на доход од вршење на самостојна дејност (за неговите вработени)
Барањето за претворање на финансиска поддршка за исплата на плати во грант	Б-ПФПГ	Работодавач - обврзник на данок на добивка или на годишен данок на вкупен приход
		Работодавач - обврзник на данокот на доход од вршење на самостојна дејност (за неговите вработени)
Барање за пресметување на износот за враќање на примената финансиска поддршка	ДБ-БВ-ФП	Работодавач - обврзник на данокот на доход од вршење на самостојна дејност (за самостојниот вршител на дејност)

I УСЛОВИ ЗА ВРАЌАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА ПОДДРШКА

Како што и претходно напоменавме, доделената финансиска поддршка заради исплата на платите за месеците април, мај и јуни, како и октомври, ноември и декември не е безусловна односно, работодавачот има обврска доколку оствари позитивен финансиски резултат да ја врати добиената финансиска поддршка и тоа најмногу до:

- Износот од 50% од остварениот финансиски резултат пред оданочување за 2020 година зголемен за износот на оданочивите расходи и помалку искажаните приходи во Даночниот биланс за обврзниците на данокот на добивка;
- За обврзниците на годишниот данок на вкупен приход, најмногу до износот од 50% од финансискиот резултат пред оданочување искажан во Билансот на успех за 2020 година;
- За вршителите на дејност, најмногу до износот од 50% од износот на искажаниот финансиски

резултат пред оданочување во Билансот на приходи и расходи (Образец Б) за 2020 година, зголемен за непризнаените расходи за даночни цели во годишниот Даночен биланс за утврдување на данокот на доход од вршење на самостојна дејност.

Враќањето на износот на финансиска поддршка кој ќе биде утврден согласно финансиските резултати на друштвото ќе се изврши на три месечни рати, без камата и тоа:

- За добиена финансиска поддршка за месеците април, мај или јуни 2020 година во месеците април, мај или јуни 2021 година;
- За добиена финансиска поддршка за месеците октомври, ноември или декември 2020 година во месеците октомври, ноември или декември 2021 година.

Пример 1:

- Добиена финансиска поддршка за месеците април, мај и јуни 2020 година 150.000
- Остварени резултати во 2020 година:
- Вкупни приходи 60.000.000
 - Вкупни расходи 54.000.000
 - Добивка пред оданочување 6.000.000
 - Непризнати расходи искажани во ДБ за 2020 год..... 500.000
 - Вкупно добивка зголемена за непризнати расходи 6.500.000
 - 50% од добивката зголемена за непризнатите расходи..... 3.250.000

Во **Пример 1** работодавачот ќе ја врати добиената финансиска поддршка во полн износ поради тоа што 50% од износот на даночната основа е повисок од износот на добиената финансиска поддршка (3.250.000 > 150.000 ден).

Согласно член 12 став 2 од Законот, работодавачот со цел утврдување на обврската за враќање на добиената финансиска поддршка е потребно најдоцна до датумот на доставување на Даночниот биланс за 2020 година да го поднесе „Барањето за пресметување на износот за враќање на примената финансиска поддршка за исплата на плати за месеците април, мај и јуни 2020 година ДД-ГДВП/БВФП-1,,

Република Северна Македонија
Министерство за финансии
УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ

Б А Р А Њ Е
за пресметување на износот за враќање на примената
финансиска поддршка за исплата на плати за месеците април,
мај и јуни 2020 година

ДД-ГДВП/БВФП-1

Единствен
даночен број

4030582350082

Скратен назив
и адреса на вистинско
седиште за контакт

СКАЛА ДОО Скопје
Бул. Партизански одреди бр. 154,
1000 Скопје

Телефон

02/3276561

е-пошта

skala@gmail.com

* Појолнува Ударава за јавни приходи

Датум и
број на
прием

**А. ПРЕСМЕТКА НА ИЗНОСОТ ЗА ВРАЌАЊЕ НА ПРИМЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ЗА ИСПЛАТА НА ПЛАТИ
ЗА ОБВРЗНИЦИТЕ НА ДАНОК НА ДОБИВКА**

1. Финансиски резултат во Биланс на успех утврден како добивка или загуба пред оданочување (АОП 01 од „образец ДБ“ за 2020 година)	6.000.000
2. Оданочиви расходи и помалку искажани приходи за даночни цели (АОП 02 од „образец ДБ“ за 2020 година)	500.000
3. Даночна основа за 2020 година (АОП 40 од „образец ДБ“ за 2020 година/реден број 1 + реден број 2)	6.500.000
4. Износ од 50% од остварениот финансиски резултат пред оданочување за 2020 година, зголемен за износот на оданочивите расходи и помалку искажани приходи во Даночниот биланс „образец ДБ“ (реден број 3 x 50 %)	3.250.000
5. Износ на финансиска поддршка за исплата на плати кој го искористил работодавачот	150.000

**Б. ПРЕСМЕТКА НА ИЗНОСОТ ЗА ВРАЌАЊЕ НА ПРИМЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ЗА ИСПЛАТА НА ПЛАТИ
ЗА ОБВРЗНИЦИТЕ НА ГОДИШЕН ДАНОК НА ВКУПЕН ПРИХОД**

1. Финансиски резултат пред оданочување искажан како добивка пред оданочување во Билансот на успех (АОП 250 од БУ за 2020 година)	
2. Износ од 50% од финансиски резултат пред оданочување искажан во Билансот на успех за 2020 година (реден број 1 x 50 %)	
3. Износ на финансиска поддршка за исплата на плати кој го искористил работодавачот	

ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ

Назив / Име и презиме			
ЕДБ / ЕМБГ		Датум на пополнување	
Својство		Потпис	

ПОДАТОЦИ ЗА ПОДНОСИТЕЛ

Име и презиме			
ЕМБГ		Датум на пополнување	
Својство		Потпис	

* Појолнува Ударава за јавни приходи

Податоци за
обработката

Сметководствено евидентирање на финансиската поддршка

КНИЖЕЊЕ:

Во 2020 година:

1000 - Жиро сметка.....	150.000
294 - Одложено признавање на приходи врз основа на државни поддршки.....	150.000

Добиена финансиска поддршка

Во 2021 година:

294 - Одложено признавање на приходи врз основа на државни поддршки.....	150.000
2395 - Обврска за добиена државна поддршка.....	150.000
2395 - Обврска за добиена државна поддршка.....	50.000
1000 - Жиро сметка.....	50.000

Прва рата од добиената финансиска поддршка во месец април 2021 година

Пример 2:

- Добиена финансиска поддршка за месеците октомври, ноември и декември 2020 година..... 5.000.000 ден.

Остварени резултати во 2020 година:

- Вкупни приходи..... 82.000.000
- Вкупни расходи..... 80.000.000
- Добивка пред оданочување..... 2.000.000
- Непризнати расходи искажани во ДБ за 2020 год..... 1.000.000

- Вкупно добивка зголемена за непризнати расходи..... 3.000.000
- 50% од добивката зголемена за непризнатите расходи..... 1.500.000

Во **Пример 2** работодавачот ќе врати само дел од добиената финансиска поддршка односно само до висина на 50% од добивката зголемена за непризнатите расходи, односно 1.500.000 денари.

Враќањето на финансиската поддршка работодавачот ќе го оствари со доставување на „**Барањето за пресметување на износот на враќање на примената финансиска поддршка за исплата на плати за месеците октомври, ноември и декември 2020 година**“ Образец ДД-ГДВП/БВФП-2.

Барањето се доставува најдоцна до датумот на доставување на ДБ за 2020 година.

РАФАЈЛОВСКИ® 30 години со нас
консалтинг

Членка на HLB THE GLOBAL ADVISORY AND ACCOUNTING NETWORK

АКРЕДИТИРАНА КОМПАНИЈА
ЗА КONTИНИРАНО ПРОФЕСИОНАЛНО
УСОВРШУВАЊЕ НА СМЕТКОВОДИТЕЛИ И
ОБЛАСТЕНИ СМЕТКОВОДИТЕЛИ

ГОДИШНА ПРЕТПЛАТА
2021

9.500 денари со вклучен ДДВ

02/3088-900
ул. Орце Николов бр. 190, 1000 Скопје
info@rafajlovski.com.mk
www.rafajlovski.com.mk

Следете нè: f y t i n

Република Северна Македонија
Министерство за финансии
УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ

Б А Р А Њ Е
за пресметување на износот за враќање на примената
финансиска поддршка за исплата на плати за месеците
октомври, ноември и декември 2020 година

ДД-ГДВП/БВФП-2

* Појолнува Управа за јавни приходи

Единствен даночен број:

Скратен назив и адреса на вистинско седиште за контакт:

Телефон:

е-пошта:

Датум и број на прием:

А. ПРЕСМЕТКА НА ИЗНОСОТ ЗА ВРАЌАЊЕ НА ПРИМЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ЗА ИСПЛАТА НА ПЛАТИ ЗА ОБВРЗНИЦИТЕ НА ДАНОК НА ДОБИВКА

1. Финансиски резултат во Биланс на успех утврден како добивка или загуба пред оданочување (АОП 01 од „образец ДБ“ за 2020 година)	<input type="text" value="2.000.000"/>
2. Оданочиви расходи и помалку искажани приходи за даночни цели (АОП 02 од „образец ДБ“ за 2020 година)	<input type="text" value="1.000.000"/>
3. Даночна основа за 2020 година (АОП 40 од „образец ДБ“ за 2020 година/реден број 1 + реден број 2)	<input type="text" value="3.000.000"/>
4. Износ од 50% од остварениот финансиски резултат пред оданочување за 2020 година, зголемен за износот на оданочивите расходи и помалку искажани приходи во Даночниот биланс ДБ (реден број 3 x 50 %)	<input type="text" value="1.500.000"/>
5. Износ на финансиска поддршка за исплата на плати кој го искористил работодавачот	<input type="text" value="5.000.000"/>

Б. ПРЕСМЕТКА НА ИЗНОСОТ ЗА ВРАЌАЊЕ НА ПРИМЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ЗА ИСПЛАТА НА ПЛАТИ ЗА ОБВРЗНИЦИТЕ НА ГОДИШЕН ДАНОК НА ВКУПЕН ПРИХОД

1. Финансиски резултат пред оданочување искажан како добивка пред оданочување во Билансот на успех (АОП 250 од БУ за 2020 година)	<input type="text"/>
2. Износ од 50% од финансиски резултат пред оданочување искажан во Билансот на успех за 2020 година (реден број 1 x 50 %)	<input type="text"/>
3. Износ на финансиска поддршка за исплата на плати кој го искористил работодавачот	<input type="text"/>

ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ

Назив / Име и презиме:

ЕДБ / ЕМБГ: Датум на пополнување:

Својство: Потпис:

ПОДАТОЦИ ЗА ПОДНОСИТЕЛ

Име и презиме:

ЕМБГ: Датум на пополнување:

Својство: Потпис:

* Појолнува Управа за јавни приходи

Податоци за обработката:

Сметководствено евидентирање на добиената финансиска поддршка

КНИЖЕЊЕ:

Во 2020 година

1000 - Жиро сметка.....	5.000.000
294 - Одложено признавање на приходи врз основа на државни поддршки	5.000.000

Добиена финансиска поддршка

Во 2021 година

294 - Одложено признавање на приходи врз основа на државни поддршки.....	5.000.000
7671 - Приходи од државни поддршки.....	3.500.000
2395 - Обврска за добиена државна поддршка	1.500.000
2395 - Обврска за добиена државна поддршка.....	500.000
1000 - Жиро сметка	500.000

Прва рата од добиената финансиска поддршка во месец октомври 2021

Пример 3:

Друштвото **Мотор пром ДОО** Скопје има искористено финансиска поддршка и тоа:

- За месеците април, мај и јуни 2020 година 1.200.000
- За месеците октомври, ноември и декември 2020 година..... 1.000.000

Друштвото **Мотор пром ДОО** Скопје во 2020 година ги остварило следните резултати од работењето:

- Вкупни приходи..... 40.000.000
- Вкупни расходи..... 39.000.000
- Добивка пред оданочување..... 1.000.000
- Непризнати расходи искажани во ДБ за 2020 год..... 100.000
- Вкупно добивка зголемена за непризнати расходи 1.100.000
- 50% од добивката зголемена за непризнатите расходи..... 550.000

Согласно Законот, доколку работодавачот користел финансиска поддршка согласно Законот за финансиска поддршка на работодавачите погодени од здравствено-економската криза заради исплата на платите за месеците октомври, ноември и декември 2020 „Службен весник на РСМ“ бр.267/20 од 09.11.2020 година и согласно со Уредбата со законска сила за финансиска поддршка на работодавачите погодени од здравствено-економска криза предизвикана од Коронавирусот COVID-19, заради исплата на платите за месеците април, мај и јуни 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 111/20, 113/20 и 154/20), износот на финансиска поддршка кој има обврска да го врати **не може кумулативно** да го надмине **износот од 50%** од:

- износот од 50% од остварениот финансиски резултат пред оданочување за 2020 година зголемен за износот на оданочивите расходи и помалку искажаните приходи во Даночниот биланс за обврзниците на данокот на добивка;

R. РАФАЈЛОВСКИ®
консалтинг

30
Година со Вас

АКРЕДИТИРАНА КОМПАНИЈА
ЗА КОНТИНУИРАНО ПРОФЕСИОНАЛНО
УСОВРШУВАЊЕ НА СМЕТКОВОДИТЕЛИ
И ОВЛАСТЕНИ СМЕТКОВОДИТЕЛИ

Членка на
IHLB
WE ARE AN INDEPENDENT MEMBER OF
THE GLOBAL ADVISORY
AND ACCOUNTING NETWORK

27
ЈАНУАРИ
2021
година

3
ФЕВРУАРИ
2021
година

10
ФЕВРУАРИ
2021
година

Почеток во
9:30 часот

**ONLINE -
СЕМИНАР**

ПОДГОТОВКА НА
ГОДИШНА СМЕТКА И
ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ
ЗА 2020 ГОДИНА

Почувствувач ја РАЗЛИКАТА

КОНТАКТ:

☎ 02/3088-900 ✉ info@rafajlovski.com.mk Следете нè:
📍 ул. Орце Николов бр. 190, 1000 Скопје 🌐 www.rafajlovski.com.mk f y t i

- за обврзниците на годишниот данок на вкупен приход, најмногу до износот од 50% од финансискиот резултат пред оданочување искажан во Билансот на успех за 2020 година;
- за вршителите на дејност, најмногу до износот од 50% од износот на искажаниот финансиски резултат пред оданочување во Билансот на приходи и расходи (образец Б) за 2020 година, зголемен за непризнаените расходи за даночни цели во годишниот Даночен биланс за утврдување на данокот на доход од вршење на самостојна дејност.

Тоа значи дека друштвото Мотор пром ќе врати само дел од износот на добиената финансиска поддршка односно 550.000 денари, поради тоа што износот на 50% од добивката зголемена за непризнатите расходи **не го надминува износот** на добиената финансиска поддршка.

За пресметка на обврската за враќање на добиената финансиска поддршка за месеците април, мај и јуни и за месеците октомври, ноември и декември 2020 година, Друштвото Мотор пром има обврска до датумот на доставување на даночниот биланс за 2020 година да го достави до Управата за јавни приходи **Барањето за пресметување на износот за враќање на примената финансиска поддршка за исплата на плати на месеците април, мај и јуни 2020 година - Образец ДД-ГДВП/БВФП-1 како и Барањето за пресметување на износот на враќање на примената финансиска поддршка за исплата на плати за месеците октомври, ноември и декември 2020 година“ Образец ДД-ГДВП/БВФП-2.**

Пример 4:

Друштвото **Елкас ДОО Скопје**, користел финансиска поддршка за месеците октомври, ноември и декември 2020 година. Друштвото во 2020 година ги остварило следните финансиски резултати:

- Добиена финансиска поддршка за месеците октомври, ноември и декември 2020 година 50.000 ден.
- Вкупни приходи 4.400.000
- Вкупни расходи 4.500.000
- Загуба пред оданочување 100.000
- Данок на вкупен приход 1% 44.000

Друштвото **Елкас нема обврска** да ја врати добиената финансиска поддршка поради тоа што остварило загуба пред оданочување. **Единствен услов за да не се врати добиената финансиска поддршка е друштвото да нема обврски по основ на неплатени даноци и придонеси.**

Сметководствено евидентирање

КНИЖЕЊЕ:

Во 2020 година

1000 - Жиро Сметка	50.000
294 - Одложено признавање на приходи врз основа на државни поддршки	50.000

Добиена финансиска поддршка

Во 2021 година

294 - Одложено признавање на приходи врз основа на државни поддршки	50.000
7671 - Приходи од државни поддршки...	50.000

II УСЛОВИ ЗА ПРЕТВОРАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА ПОДДРШКА ВО ГРАНТ

Уредбата за финансиска поддршка за исплата на платите за месеците април, мај и јуни, им овозможува на работодавачите кои вработуваат **до 250 вработени и кои искористиле финансиска поддршка**, доделените финансиски средства **да не ги враќаат доколку работодавачот:**

- во последните 2 години искажал добивка после оданочување,
- не се наоѓа на листата на должници согласно со последната објавена Листа на должници на доспеани и неплатени долгови на Управата за јавни приходи на денот на поднесување на барањето,
- заклучно со 29 февруари 2020 година не доцнел со плаќање на обврските по основ на кредити подолго од 90 дена од денот на достасаноста, согласно со податоците за задолженост од соодветен регистар/биро,
- ќе докаже дека финансиските средства во износ еднаков или поголем од износот на добиена финансиска поддршка ги искористил за:

- **инвестиции во вработени:**

- обука на вработените во области како што се маркетинг и брендирање, финансиско управување, подобрување на производството, истражување и развој, дигитални вештини и надградба и слични обуки,
- обука на вработените за управување како што е бизнис менаџмент, стратегија, корпоративно управување или која било активност дефинирана под обука на вработените за целите на вршење на дејноста.

- **оперативни подобрувања на компанијата:**

- набавки поврзани со надградба на производството (на пр. подобрување на производство и дизајнирање на процеси), маркетинг и брендирање, промена на деловниот модел, дигитална трансформација (автоматизација, онлајн трговија), нова експанзија на пазарот, развој на нов производ и слични набавки,
- воведување на акредитирани нови стандарди, набавки на патенти, авторски права, трговски марки и други права од интелектуална сопственост,

- **продуктивен капитал:**

- набавки на опрема и други средства кои се користат за подобрување на ефикасноста и продуктивноста на работењето, опрема поврзана со производството, компјутери и друга соодветна опрема, софтвер, опрема за транспорт и слични набавки во функција на вршење на дејноста.

Нема да бидат признаени набавките за целите на вообичаени деловни активности на компанијата како на пример: плати, канцелариски трошоци, трошоци за одржување, комунални трошоци, трошоци за сметководство и правни работи, за усогласеност и владини такси, трошоци за финансирање, изнајмување, продажни активности /рекламирање, репрезентација, трговски изложби/, набавки за одржување на постојниот софтвер, набавки за одржување на постојните сертификати во индустријата и слични тековни набавки (трошоци).

Набавките работодавачот-корисник на финансиска поддршка треба да ги изврши до крајот на 2020 година.

Работодавачот-корисник на финансиската поддршка кој ги исполнил претходно спомнатите услови до Управата за јавни приходи доставува „**Барање за претворање на финансиската поддршка за исплата на плати во грант - Образец Б-ПФПГ**“ најдоцна до

рокот за поднесување на Даночниот биланс за 2020 година, со приложување на фактури за извршените набавки и изводи од носител на платен промет како доказ за извршеното плаќање на фактурите.

Кон Барањето за претворање на финансиската поддршка за исплата на плати во грант, работодавачот-корисник на финансиска поддршка до Управата за јавни приходи доставува Уверение за платени даноци и придонеси.

Работодавачот-корисник на финансиска поддршка кој не ги исполнил претходните услови и не ги презентирал доказите, враќањето на износот на добиената финансиска поддршка ќе го изврши на три месечни рати, без камата, сметано од денот на добивањето на решение за одбивање на барањето од Управата за јавни приходи.

Можноста за претворање во грант се однесува само за добиената финансиска поддршка за месеците април, мај и јуни 2020 година.

Пример 5:

Друштвото **Бамакс ДООЕЛ** Прилеп за месеците април, мај и јуни користело финансиска поддршка за исплата на плати согласно Уредбата. Друштвото во 2020 година ги остварило следните резултати:

• Добиена финансиска поддршка	3.500.000
• Вкупни приходи.....	52.000.000
• Вкупни расходи	48.000.000
• Добивка пред оданочување.....	4.000.000
• Непризнати расходи искажани во ДБ за 2020 год.....	500.000
• Вкупно добивка зголемена за непризнати расходи	4.500.000
• 50% од добивката зголемена за непризнатите расходи.....	2.250.000

Друштвото на 10.09.2020 година купило машина потребна за производствениот процес во износ од 5.000.000 денари со вклучен ДДВ. Фактурата била платена на 12.10.2020 година.

За цели на користење на можноста за претворање на добиената финансиска поддршка во грант, Друштвото Бамакс ДООЕЛ во законскиот рок до УЈП го поднела **Образецот Б-ПФПГ** - „*Барање за претворање на финансиската поддршка за исплата на плати во грант*“.

Република Северна Македонија
Министерство за финансии
УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ

БАРАЊЕ за претворање на финансиска поддршка за исплата на плати во грант

Б-ФПГ

* Појолнува Управа за јавни приходи

Единствен
даночен број

4030987352

Скратен назив
и адреса на вистинско
седиште за контакт

БАМАКС ДООЕЛ Скопје
Бул. Прилепски пат, Прилеп

Телефон

048/315282

е-пошта

bamaks@yahoo.com

Датум и
број на
прием

А. СВОЈСТВО НА БАРАТЕЛОТ

Работодавач - правно лице

Работодавач - Физичко лице кое врши самостојна дејност

Б. ИЗЈАВА ЗА ИСПОЛНЕТОСТ НА УСЛОВИТЕ ЗА ПРЕТВОРАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА ПОДДРШКА ЗА ИСПЛАТА НА ПЛАТИ ВО ГРАНТ

Изјавувам дека ги исполнувам следните услови:

а) Имам вработено до 250 вработени

б) Во последните 2 години имам искажано добивка после оданочување

в) Не се наоѓам на листата на должници согласно со последната објавена Листа на должници на доспеани и неплатени долгови на Управата за јавни приходи на денот на поднесување на барањето

г) Заклучно со 29 февруари 2020 година не сум доцнел со плаќање на обврските по основ на кредити подолго од 90 дена од денот на достасаноста, согласно со податоците за задолженост од соодветен регистар/бино

д) Ке докажам дека финансиските средства во износ еднаков или поголем од износот на добиена финансиска поддршка сум ги искористил за:

1) Инвестиции во вработени :

- Обука на вработените во области како што се маркетинг и брендирање, финансиско управување, подобрување на производството, истражување и развој, дигитални вештини и надградба и слични обуки

- Обука на вработените за управување како што е бизнис менаџмент, стратегија, корпоративно управување или која било активност дефинирана под обука на вработените за целите на вршење на дејноста

2) Оперативни подобрувања на компанијата :

- Набавки поврзани со надградба на производството (на пр. Подобрување на производство и дизајнирање на процеси), маркетинг и брендирање, промена на деловниот модел, дигитална трансформација (автоматизација, онлајн трговија), нова експанзија на пазарот, развој на нов производ и слични набавки

- Воведување на акредитирани нови стандарди, набавки на патенти, авторски права, трговски марки и други права од интелектуална сопственост

3) Продуктивен капитал :

- Набавки на опрема и други средства кои се користат за подобрување на ефикасноста и продуктивноста на работењето, опрема поврзана со производството, компјутери и друга соодветна опрема, софтвер, опрема за транспорт и слични набавки во функција на вршење на дејноста

ф) Набавките од точки 1), 2) и 3) ги извршив до крајот на 2020 година

В. ИЗНОС НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ЗА ИСПЛАТА НА ПЛАТИ КОЈ ГО ИСКОРИСТИЛ РАБОТОДАВАЧОТ

Износ на финансиска поддршка	3.500.000 <small>ИЗНОС</small>
------------------------------	---------------------------------------

Г. ИЗНОС НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ЗА ИСПЛАТА НА ПЛАТИ ПРЕТВОРЕН ВО ГРАНТ

Даночен обврзник (1)	Набавени добра и услуги (2)	Вкупен износ без ДДВ (3)	Износ на ДДВ (4)	Вкупно (5)
Регистриран ДДВ обврзник	со право на одбивка на претходен данок	4.237.288	732.712	5.000.000
	без право на одбивка на претходен данок			
Нерегистриран ДДВ обврзник				

Д. ПРИЛОЗИ

Фактури за извршените набавки
 Изводи од носител на платен промет како доказ за извршеното плаќање на фактурите
 Уверение за платени даноци и придонеси

ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ

Назив / Име и презиме			
ЕДБ / ЕМБГ		Датум на пополнување	
Својство		Потпис	

ПОДАТОЦИ ЗА ПОДНОСИТЕЛ

Име и презиме			
ЕМБГ		Датум на пополнување	
Својство		Потпис	

* Појолнува Уирава за јавни приходи

Податоци за
обработката

ПРЕСМЕТКА НА ОБВРСКАТА ЗА ВРАЌАЊЕ НА ДОБИЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА ФИЗИЧКИТЕ ЛИЦА КОИ ВРШАТ САМОСТОЈНА ДЕЈНОСТ

Иван **СТОЈАНОВ**

За физичките лица кои вршат самостојна дејност погодени од здравствено-економската криза предизвикана од вирусот COVID-19 им се овозможи финансиска поддршка за полесно да се справат со истата. Во овој напис Ви ги даваме условите и постапката за враќање на финансиската поддршка за физичките лица кои вршат самостојна дејност, согласно Уредбата со законска сила за финансиска поддршка на физичките лица кои вршат самостојна дејност погодени од здравствено економската криза предизвикана од Коронавирусот COVID-19 за време на вонредна состојба („Службен весник на РСМ“, број 92/20 и 156/20), за месеците април, мај и јуни 2020 година и Законот за финансиска поддршка на физички лица кои вршат самостојна дејност погодени од здравствено економската криза предизвикана од вирусот COVID-19, за месеците октомври, ноември и декември 2020 година („Службен весник на РСМ“, број 267/20).

Напомена: Доколку физичкото лице кое врши самостојна дејност вработува други лица, финансиската поддршка за вработените може да ја добие доколку ги исполнува условите од Уредбата за финансиска поддршка на работодавачите заради исплата на платите за месец април, мај и јуни 2020 година и Законот за финансиска поддршка на работодавачите погодени од здравствено-економската криза предизвикана од вирусот COVID-19, заради исплата на платите за месеците октомври, ноември и декември 2020 година. Физичкото лице кое врши самостојна дејност и се оданочува по вистински доход, враќањето на финансиската поддршка за вработените ја врши со поднесување на:

- Барање за пресметување на износот на враќање на примената финансиска поддршка за исплата на плати за месеците октомври, ноември и декември 2020 година - Образец „ДБ-БВ-ФП/1“;
- Барањето за пресметување на износот на враќање на примената финансиска поддршка за исплата на плати за месеците април, мај и јуни 2020 година - Образец „ДБ-БВ-ФП/2“.

ПРЕДМЕТ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

За физичките лица кои вршат самостојна дејност и се погодени од здравствено-економската криза предизвикана од COVID-19, Владата обезбеди финансиска поддршка за исплата на финансиски средства. Предмет на финансиската поддршка е:

- За месеците април, мај и јуни 2020 година исплата на финансиски средства во износ од 14.500 денари месечно за физичкото лице кое врши самостојна дејност - барател на финансиска поддршка.
- За месеците октомври, ноември и декември 2020 година исплата на финансиски средства во износ од 17.410 денари месечно за физичкото лице кое врши самостојна дејност-барател на финансиска поддршка.

ВРАЌАЊЕ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ КОЕ ВРШИ САМОСТОЈНА ДЕЈНОСТ, А СЕ ОДАНОЧУВА НА ГОДИШЕН ПАУШАЛЕН НЕТО ДОХОД

Физичкото лице кое врши самостојна дејност и кое се оданочува согласно паушално утврден нето доход - паушалист **нема обврска** да ги врати ис-

користените средства од финансиската поддршка. Меѓутоа физичкото лице паушалист е должно да ги врати добиените финансиски средства во целост, заедно со камата, доколку по извршената контрола од страна на УЈП и/или Државниот инспекторат за труд се утврди дека физичкото лице не ги исполнило условите согласно дадената Изјава.

ВРАЌАЊЕ НА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ КОЕ ВРШИ САМОСТОЈНА ДЕЈНОСТ И СЕ ОДАНОЧУВА ПО ВИСТИНСКИ ДОХОД

Физичкото лице кое врши самостојна дејност и се оданочува по вистински доход има обврска примените финансиски средства да ги врати, но најмногу до износот од 50% од:

- Искажаниот финансиски резултат пред оданочување во Билансот на приходи и расходи (Образец Б) за 2020 година, зголемен за непризнатите расходи за даночни цели од Годишниот даночен биланс за утврдување на данокот на доход од вршење на самостојна дејност Образец ДЛД-ДБ.

Враќањето на износот ќе се изврши на три месечни рати, без камата, во месеците:

- април, мај и јуни 2021 година,
- октомври, ноември и декември 2021 година.

Физичкото лице кое врши самостојна дејност и се оданочува по вистински доход, враќањето на финансиската поддршка ја врши со поднесување на:

- Барање за пресметување на износот за враќање на примената финансиска поддршка - Образец „ДБ-БВ-ФП“.

Рокот за поднесување на барањето е најдоцна до рокот за поднесување на Годишниот даночен биланс за 2020 година.

ВАЖНО:

Физичкото лице кое врши самостојна дејност и се оданочува по вистински доход и не искажало даночна основа во Образецот ДЛД-ДБ, **нема обврска** да ја врати финансиската поддршка, доколку нема обврски по основ на неплатени даноци и придонеси.

Пример 1: Пресметка на обврската за враќање на финансиската поддршка за месеците октомври, ноември и декември 2020 година

Физичкото лице **ББ** регистрирано како **Тедиком ТП**, по годишната сметка за 2020 година во Образецот ДЛД-ДБ има искажано даночна основа во износ од 170.000 денари (АОП 22) и тоа: - нето доход пред оданочување во износ од 130.000 денари (АОП 01 од образец ДЛД-ДБ) и - непризнати расходи за даночни цели во износ од 40.000 денари (АОП 3 од ДЛД-ДБ). Физичкото лице регистрирано како **Тедиком ТП**, искористило финансиска поддршка за месеците октомври, ноември и декември 2020 година во вкупен износ од 52.230 денари (17.410 денари x 3 месеци).

- Финансиски резултат пред оданочување во Билансот на приходи и расходи (Образец Б) за 2020 130.000
- + непризнатите расходи за даночни цели од Годишниот ДБ за утврдување на данокот на доход од вршење на самостојна дејност Образец ДЛД-ДБ 40.000
- Даночна основа 170.000
- 50 % од даночната основа 85.000
- Добиена финансиска помош за месеците октомври, ноември и декември 2020 52.230

Физичкото лице регистрирано како Тедиком ТП, има обврска да ја врати целата доделена финансиска поддршка од 52.230 денари, бидејќи износот од 50% од даночната основа е поголем од користената поддршка: 50 % од даночна основа (85.000 ден) > од вкупен износ на користена поддршка (52.230 ден).

Физичкото лице регистрирано како Тедиком ТП ќе поднесе **Барање за пресметување на износот на враќање на примената финансиска поддршка за исплата на плати за месеците октомври, ноември и декември 2020 година - Образец „ДБ-БВ-ФП“**. Барањето е дадено во Прилог 1.

Враќањето на финансиската поддршка ќе се изврши на три месечни рати, без камата, во месеците октомври, ноември и декември 2021 година.

Месец	Износ на рата (денари)
Октомври 2021	17.410
Ноември 2021	17.410
Декември 2021	17.410
Вкупно	52.230

БА РА Њ Е

за пресметување на износот за враќање
на примената финансиска поддршка

ДБ-БВ-ФП

* Појолнува Управа за јавни приходи

Единствен даночен број	5040978741326
Скратен назив и адреса на вистинско седиште за контакт	ТЕДИКОМ Ул. 8-ми Септември бр. 15, 1000 Скопје
Телефон	02/3270460
е-пошта	contact@tedicom.mk

Датум и број на прием	
-----------------------	--

А. ПРЕСМЕТКА НА ИЗНОСОТ ЗА ВРАЌАЊЕ НА ПРИМЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

1. Финансиски резултат во Биланс на приходи и расходи утврден како добивка или загуба пред оданочување за 2020 година (АОП 01 или АОП 02 од „образец “ДЛД-ДБ”)	130.000
2. Непризнаени расходи за даночни цели за 2020 година (АОП 03 од образец “ДЛД-ДБ”)	40.000
3. Даночна основа за 2020 година (АОП 22 од образец “ДЛД-ДБ”) - ред.број 1 + ред.број 2	170.000
4. Износ од 50% од износот на искажаниот финансиски резултат пред оданочување во Билансот на приходи и расходи (образец “Б”) за 2020 година, зголемен за непризнаените расходи за даночни цели во Годишниот даночен биланс за 2020 година (образец “ДЛД-ДБ”) - ред.број 3 x 50%	85.000
5. Износ на примена финансиска поддршка од страна на физичкото лице кое врши самостојна дејност	52.230

ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ

Назив / Име и презиме			
ЕДБ / ЕМБГ	Датум на пополнување		
Својство	Потпис		

ПОДАТОЦИ ЗА ПОДНОСИТЕЛ

Име и презиме			
ЕМБГ	Датум на пополнување		
Својство	Потпис		

* Појолнува Управа за јавни приходи

Податоци за обработката

Физичкото лице кое врши самостојна дејност и се оданочува по вистински доход, доколку било корисник на финансиска поддршка согласно: Уредбата со законска сила за финансиска поддршка на физичките лица кои вршат самостојна дејност погодени од здравствено економска криза предизвикана од Корона вирусот COVID - 19 за време на вонредна состојба („Службен весник на РСМ“, број 92/20 и 156/20) за месеците април, мај, јуни, како и согласно Законот за финансиска поддршка на физички лица кои вршат самостојна дејност погодени од здравствено економска криза предизвикана од вирусот COVID - 19, за месеците октомври, ноември и декември 2020 година („Службен весник на РСМ“, број 267/20), има обврска финансиската поддршка да ја врати, **но кумулативно да не го надмине износот од 50%** од износот на искажаниот финансиски резултат за 2020 година, пред оданочување во Билансот на приходи и расходи (Образец Б), зголемен за непризнаените расходи за даночни цели од Годишниот даночен биланс за утврдување на данокот на доход од вршење на самостојна дејност.

Пример 2: Пресметка на обврската за враќање на финансиската поддршка за месеците април, мај и јуни и месеците октомври, ноември и декември 2020 година

Физичкото лице **НА** регистрирано како **Пакет ТП**, по годишната сметка за 2020 година во Образецот ДЛД-ДБ има искажано даночна основа во износ од 170.000 денари (АОП 22) и тоа: - нето доход пред оданочување во износ од 140.000 денари (АОП 01 од образец ДЛД-ДБ) и - непризнати расходи за даночни цели во износ од 30.000 денари (АОП 3 од ДЛД-ДБ). Физичкото лице регистрирано како **Пакет ТП**, искористило финансиска поддршка за месеците април, мај и јуни во вкупен износ од 43.500 денари (14.500 денари x 3 месеци) и за месеците октомври, ноември и декември 2020 година во вкупен износ од 52.230 денари (17.410 денари x 3 месеци). Износот на вкупно користената финансиска поддршка во 2020 година е 95.730 денари.

• Финансиски резултат пред оданочување во Билансот на приходи и расходи (образец Б) за 2020 140.000

- + непризнатите расходи за даночни цели од Годишниот ДБ за утврдување на данокот на доход од вршење на самостојна дејност ДЛД-ДБ 30.000
- Даночна основа 170.000
- 50 % од даночната основа 85.000
- Добиена финансиска помош за месеците април, мај и јуни 2020 година 43.500 ден.
- Добиена финансиска помош за месеците октомври, ноември и декември 2020 година 52.230 ден.
- Вкупно добиена финансиска помош за 2020 година 95.730 ден.

Физичкото лице регистрирано како Пакет ТП, има обврска да ја врати доделената финансиска поддршка во износ од 85.000 денари, бидејќи износот од 50% од даночната основа е помал од користената поддршка:

50 % од даночна основа (85.000 ден)	<	Вкупниот износ на користена поддршка (95.730 ден)
---	---	---

Физичкото лице регистрирано како Пакет ТП ќе поднесе **Барање за пресметување на износот за враќање на примената финансиска поддршка-образец „ДБ-БВ-ФП“**. Барањето е дадено во Прилог 2.

Република Северна Македонија
Министерство за финансии
УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ

БАРАЊЕ за пресметување на износот за враќање на примената финансиска поддршка

ДБ-БВ-ФП

* Појолнува Управа за јавни приходи

Единствен даночен број	<input type="text" value="5030879641430"/>
Скратен назив и адреса на вистинско седиште за контакт	<input type="text" value="ПАКЕТ
Ул. Франклин Рузвелт бр. 60,
1000 Скопје"/>
Телефон	<input type="text" value="02/3360350"/>
е-пошта	<input type="text" value="info@paket.mk"/>

Датум и
број на
прием

А. ПРЕСМЕТКА НА ИЗНОСОТ ЗА ВРАЌАЊЕ НА ПРИМЕНАТА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

1. Финансиски резултат во Биланс на приходи и расходи утврден како добивка или загуба пред оданочување за 2020 година (АОП 01 или АОП 02 од „образец“ ДЛД-ДБ“)	<input type="text" value="130.000"/>
2. Непризнаени расходи за даночни цели за 2020 година (АОП 03 од образец “ДЛД-ДБ“)	<input type="text" value="30.000"/>
3. Даночна основа за 2020 година (АОП 22 од образец “ДЛД-ДБ“) - ред.број 1 + ред.број 2	<input type="text" value="170.000"/>
4. Износ од 50% од износот на искажаниот финансиски резултат пред оданочување во Билансот на приходи и расходи (образец “Б“) за 2020 година, зголемен за непризнаените расходи за даночни цели во Годишниот даночен биланс за 2020 година (образец “ДЛД-ДБ“) - ред.број 3 x 50%	<input type="text" value="85.000"/>
5. Износ на примена финансиска поддршка од страна на физичкото лице кое врши самостојна дејност	<input type="text" value="95.730"/>

ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ

Назив / Име и презиме	<input type="text"/>	Датум на пополнување	<input type="text"/>
ЕДБ / ЕМБГ	<input type="text"/>	Потпис	<input type="text"/>
Својство	<input type="text"/>		

ПОДАТОЦИ ЗА ПОДНОСИТЕЛ

Име и презиме	<input type="text"/>	Датум на пополнување	<input type="text"/>
ЕМБГ	<input type="text"/>	Потпис	<input type="text"/>
Својство	<input type="text"/>		

* Појолнува Управа за јавни приходи

Податоци за
обработката

НОВА ДАНОЧНА ПРИЈАВА НА ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ - НОВ ОБРАЗЕЦ ДДВ-04

Вера РАФАЈЛОВСКА

Со новиот Правилник за формата и содржината на даночната пријава на данокот на додадена вредност кој е објавен во „Службен весник на РСМ“, број 315/20, во натамошниот текст: Новиот Правилник, во Прилог е даден новиот Образец ДДВ-04 - Даночна пријава на данокот на додадена вредност.

Новиот Правилник е во сила од 31 Декември 2020 година.

Според известувањето од Управата за јавни приходи даночните обврзници кои се регистрирани за целите на данокот на додадена вредност, на новиот Образец ДДВ-04, кој до Управата за јавни приходи треба да го достават најдоцна до 25 Јануари 2021 година ќе ја утврдат обврската за данокот на додадена вредност и тоа: месечните ДДВ обврзници за последниот даночен период од 2020 година, односно од 01. до 31.12.2020 година, а тримесечните ДДВ обврзници за даночниот период од 01.10. до 31.12.2020 година.

Исправката на Даночната пријава Образец ДДВ-04 ќе се поднесува на стар ДДВ-04 и тоа за периодите:

- заклучно со 30.09.2020 година за тримесечните ДДВ обврзници,
- заклучно со 30.11.2020 година за месечните ДДВ обврзници.

Напомена: Со Измените на Законот за ДДВ, даночниот обврзник пресметаниот данок го плаќа во рок од пет дена по истекот на роковите за поднесување на Образецот ДДВ-04.

ШТО Е НОВО ВО НОВИОТ ОБРАЗЕЦ ДДВ-04?

Во новиот Образец ДДВ-04 изменет е редоследот и е дополнет со нови полиња во согласност со Измените на Законот на данокот на додадена вредност („Службен весник на РСМ“, број 267/20, во натамошниот текст: Измените на Законот за ДДВ).

Во продолжение Ви даваме објаснување само за тоа што е ново во Образецот ДДВ-04.

ПОЛЕ 03 И ПОЛЕ 04

- **Оданоцив промет по повластена стапка од 10%**

Со новиот член 30-а од Измените на Законот за ДДВ, од 1 Јануари 2021 година, повластена даночна стапка од 10% ќе се применува на услуги на предавање на храна и на пијалаци за консумација на лице место и на кетеринг услуги, со исклучок на алкохолни пијалаци.

Со воведувањето на единствената даночна стапка од 10% ќе се отстранат дилемите во оданочувањето на угостителските услуги.

Владата на РС Македонија донесе **нова Одлука за определување на добрата и услугите кои подлежат на повластена даночна стапка на данокот на додадена вредност** („Службен весник на РСМ“, број 316/20, во натамошниот текст: новата Одлука).

Во новата Одлука поконкретно е пропишано што се опфаќаат угостителски услуги.

Имено во новиот став 3 од новата Одлука е пропишано:

„Повластената стапка на данокот на додадена вредност во смисла на член 30-а од Законот се применува на услуги на предавање на храна и на пијалаци за консумација на лице место и кетеринг услуги, со исклучок на алкохолни пијалаци. За ресторански и за кетеринг услуги се смета давањето на приготвена или неприготвена храна за човечка исхрана и послужување на безалкохолни пијалаци, со исклучок на послужување на алкохолни пијалаци, придружени со дополнителни услуги со цел да се овозможи нивно непосредно конзумирање. Испораката на храна и послужување на безалкохолни пијалаци, со исклучок на послужување на алкохолни пијалаци претставува само една компонента од севкупната понуда, при што преовладува прометот на услуги. Ресторанска услуга е вршење на промет на такви услуги во просториите на давателот на услугата и простор кој е непосредно или посредно поврзан со просториите на давателот

на услугата, а услуга за кетеринг е вршењето на промет на такви услуги надвор од просториите на давателот на услугата. Испорака на приготвена или неприготвена храна и безалкохолни пијалаци, со или без превоз, но без други придружни услуги, не се смета за ресторанска или кетеринг услуга во смисла на овој став.“

Согласно измените на законските прописи даночните обврзници кои вршат угостителски услуги, на полето 03 ќе ја внесат даночната основа без ДДВ, а во полето 04, ДДВ пресметан со повластена стапка од 10%.

ПОЛЕ 05 И ПОЛЕ 06

- Оданочив промет по повластена даночна стапка од 5%

Од 1 Јануари 2021 година, на новите полиња 05 и 06, покрај другите промети кои се оданочуваат по повластена даночна стапка од 5%, ќе се внесува и прометот и ДДВ на занаетчиските услуги кои се вршат од страна на занаетчи коишто се запишани во занаетчискиот регистар согласно Законот за занаетчиство.

Имено, во новата точка 5 од член 30 од Измените на Законот за ДДВ, како и точка 5 од новата Одлука како занаетчиски услуги се:

- а) Поправка на:
 - велосипеди;
 - чевли и производи од кожа;
 - облека и постелнина за домаќинство (вклучувајќи крпење и прекројување); и
- б) Фризерски услуги.

Напомена: Согласно член 2 точка 1 од Законот за занаетчиство („Службен весник на РМ“, број 215/15), занаетчија „е физичко лице кое врши занаетчиска дејност и е запишан во Занаетчиски регистар“.

ПОЛЕ 07 - Извоз

На новото поле 07, даночните обврзници посебно ќе го искажат прометот од извоз. На стариот Образец ДДВ-04 тоа се искажуваше заедно со другите промети и тоа на полето 05 - Промет ослободен од ДДВ со право на одбивка на претходен данок.

ПОЛЕ 23 И ПОЛЕ 24

- Влезен промет за кој данокот го пресметува примателот на прометот (член 32 точка 4)

На поле 23 се внесува даночната основа без ДДВ, а на поле 24 ДДВ за влезниот промет за кој данокот го пресметува примачот на прометот.

Ново е тоа што во заграда само е појаснето дека тоа е согласно член 32 точка 4, што во стариот Образец ДДВ-04 не беше, иако на тие полиња се внесуваше тој промет.

ПОЛЕ 25 И ПОЛЕ 26

- Влезен промет во земјата за кој данокот го пресметува примателот (член 32-а)

Како и за полето 23 и полето 24, **ново е тоа што и на овие полиња е само појаснето** дека станува збор за влезни исполнувања согласно член 32-а.

ПОЛЕ 32

- Отстапување на побарувања

На новото поле 32 од новиот Образец ДДВ-04, даночните обврзници кои сакаат да го отстапат целиот износ на даночното побарување за ДДВ или дел од бараниот износ, за намирување на даночен долг на друг даночен обврзник, пред полето 32 треба да стават знак „x“ и да го наведат износот.

Во рок од 5 дена треба да достават барање до надлежната РД со прилог на потребни документи за одобрување на отстапувањето на побарувањето. Доколку даночниот обврзник бара исплата на побарувањето за ДДВ, но истовремено дел од износот бара и да биде искористен за намирување на даночен долг на друг даночен обврзник (има ставено знак „x“ пред полето 32), во тој случај на сметката на даночниот обврзник ќе му биде исплатен само износот на разликата.

Пример 1:

Пред поле 31 е ставен знак „x“ и износ од 50.000 денари, но истовремено пред полето 32 е ставен знак „x“ со износ од 30.000 денари, на даночниот обврзник, ќе му биде исплатена разликата во износ од 20.000 денари.

ПРИЛОЗИ

Во делот Прилози **ново е тоа што покрај извршителот од 1 Јануари 2021 година и примателот** на прометот согласно член 32-а од Законот за ДДВ, има обврска заедно со Образецот ДДВ-04 да приложи:

- Извештај за примени промети на добра и услуги за кои даночен должник е даночниот обврзник примачел на прометот **новиот Образец ДДВ-ИПДО/П.**

Напомена: Подетално за Образецот ДДВ-ИПДО и за новиот Образец ДДВ-ИПДО/П е дадено во посебен напис во ова списание под наслов: „Извештаи за извршени промети на добра и услуги согласно член 32-а и член 41-б од Законот за ДДВ“.

Во продолжение Ви го даваме новиот **Образец ДДВ-04:**

Република Северна Македонија
Министерство за финансии
УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ

ДАНОЧНА ПРИЈАВА на данокот на додадена вредност

ДДВ-04

** Појолнува Управа за јавни приходи*

Даночен идентификациски број	<input style="width: 100%;" type="text"/>		
Скратен назив и адреса на вистинско седиште за контакт	<input style="width: 100%; height: 50px;" type="text"/>		
Телефон	<input style="width: 100%;" type="text"/>	Даночен период	
e-пошта	<input style="width: 100%;" type="text"/>	од	<input style="width: 50%;" type="text"/> до <input style="width: 50%;" type="text"/>
		Рок за поднесување	<input style="width: 100%;" type="text"/>
		Исправка на ДДВ-04	Број <input style="width: 100%;" type="text"/>

ПРОМЕТ НА ДОБРА И УСЛУГИ

	Даночна основа без ДДВ	ДДВ
Оданочив промет по општа даночна стапка	01 <input style="width: 100%;" type="text"/>	02 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Оданочив промет по повластена даночна стапка од 10%	03 <input style="width: 100%;" type="text"/>	04 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Оданочив промет по повластена стапка од 5%	05 <input style="width: 100%;" type="text"/>	06 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Извоз	07 <input style="width: 100%;" type="text"/>	
Промет ослободен од данок со право на одбивка на претходен данок	08 <input style="width: 100%;" type="text"/>	
Промет ослободен од данок без право на одбивка на претходен данок	09 <input style="width: 100%;" type="text"/>	
Промет извршен спрема даночни обврзници кои немаат седиште во земјата, кој не е предмет на оданочување во земјата	10 <input style="width: 100%;" type="text"/>	
Промет во земјата за кој данокот го пресметува примателот на прометот (пренесување на даночна обврска согласно член 32-а)	11 <input style="width: 100%;" type="text"/>	
Примен промет извршен од страна на даночни обврзници кои немаат седиште во земјата по општа даночна стапка (член 32 точка 4)	12 <input style="width: 100%;" type="text"/>	13 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Примен промет извршен од страна на даночни обврзници кои немаат седиште во земјата по повластена даночна стапка (член 32 точка 4)	14 <input style="width: 100%;" type="text"/>	15 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Примен промет во земјата за кој данокот го пресметува примателот на прометот по општа даночна стапка (член 32-а)	16 <input style="width: 100%;" type="text"/>	17 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Примен промет во земјата за кој данокот го пресметува примателот на прометот по повластена даночна стапка (член 32-а)	18 <input style="width: 100%;" type="text"/>	19 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Вкупен ДДВ (02+04+06+13+15+17+19)		20 <input style="width: 100%;" type="text"/>

ВЛЕЗНИ ИСПОЛНУВАЊА СО ПРАВО НА ОДБИВКА

	Даночна основа без ДДВ	ДДВ
Влезен промет	21 <input style="width: 100%;" type="text"/>	22 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Влезен промет за кој данокот го пресметува примателот на прометот (член 32 точка 4)	23 <input style="width: 100%;" type="text"/>	24 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Влезен промет во земјата за кој данокот го пресметува примателот на прометот (член 32-а)	25 <input style="width: 100%;" type="text"/>	26 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Увоз	27 <input style="width: 100%;" type="text"/>	28 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Претходни даноци за одбивање (22+24+26+28)		29 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Останати даноци, претходни даноци и износи за одбивање		30 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Даночен долг / побарување <small>* Ако бараште враќање на даноци, внесете "X" пред долето 31</small>		31 <input style="width: 100%;" type="text"/>
Отстапување на побарување <small>* Ако оштетувајте добарување, внесете "X" пред доле 32</small>		32 <input style="width: 100%;" type="text"/>

ДДВ СОДРЖАН ВО ЗАЛИХИ НА ДОБРА НАМЕНЕТИ ЗА НАТАМОШНА ПРОДАЖБА ПРЕД РЕГИСТРАЦИЈА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ДДВ

Со состојба на ден <input style="width: 100px;" type="text"/>				
Реден број	Име на испорачателот на добрата	Износ на фактура	Износ на ДДВ	Дата на плаќање на фактура
Вкупно				

ПРИЛОЗИ

Извештај за извршени промети на добра и услуги за кои даночен должник е даночниот обврзник кон кого е извршен прометот

Извештај за примени промети на добра и услуги за кои даночен должник е даночниот обврзник примател на прометот.

ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ

Назив / Име и презиме			
ЕДБ / ЕМБГ		Датум на пополнување	
Својство		Потпис	

ПОДАТОЦИ ЗА ПОТПИСНИКОТ

Име и презиме			
ЕМБГ		Датум на пополнување	
Својство		Потпис	

* Појолнува Уирава за јавни приходи

Податоци за обработката	
-------------------------	--

ИЗВЕШТАИ ЗА ИЗВРШЕН ПРОМЕТ И ПРИМЕН ПРОМЕТ НА ДОБРА И УСЛУГИ СОГЛАСНО ЧЛЕН 32-А И ЧЛЕН 41-Б ОД ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ

Јасмина РАФАЈЛОВСКА

Во „Службен весник на РСМ“, број 315/20 објавен е нов Правилник за формата и содржината на Извештајот за извршените промети на добра и услуги за кои даночен должник е даночниот обврзник кон кого е извршен прометот, како и за формата и содржината на Извештајот за примени промети на добра и услуги за кои даночен должник е даночниот обврзник примател на прометот.

Во новиот Правилник во Прилог 1 и Прилог 2 дадена е формата и содржината на следниве Обрасци:

- Образец ДДВ-ИПДО - Извештај за извршените промети на добра и услуги за кои даночен должник е даночниот обврзник кон кого е извршен прометот. (Овој Образец, даночниот обврзник вршител на прометот на добра и услуги, заедно со Образецот ДДВ-04 и пред измените на Законот за ДДВ имаа обврска да го доставуваат до УЈП); и
- Нов Образец ДДВ-ИПДО/П - Извештај за примени промети на добра и услуги за кои даночен должник е даночниот обврзник примател на прометот (Овој Образец е нов и примателот на прометот има обврска од 1 Јануари 2021 година, заедно со Образецот ДДВ-04 да го доставува до УЈП).

Во овој напис подетално е дадено за составувањето само за новиот Образец ДДВ-ИПДО/П.

Во член 32-а од Законот за данокот на додадена вредност е пропишан систем на „reverse charge“, односно пренос на обврската за ДДВ на примателот на прометот на добра и услуги, членот 32-а гласи:

„(1) По исклучок од член 32, точка 1 од овој закон, даночен должник е даночниот обврзник од член 51, став (1) и (4) од овој закон кон кого од страна на друг даночен обврзник од член 51, став (1) и (4) од овој закон, се извршени следните промети на добра и услуги:

1. градење, вклучувајќи одржување, реконструкција и отстранување на градби или нивни делови, кога примател на прометот е инвеститорот, а вршителот на прометот е изведувачот на работите, и во случај кога примател на прометот е изведувачот, а вршител на прометот е подизведувачот на работите, согласно законот со кој се уредува градењето,

2. прометот со употребен материјал и употребен материјал кој не може повторно да се користи во иста состојба, отпад, индустриски и неиндустриски отпадни материјали, отпаден материјал кој може да се рециклира, делумно преработен отпад и

3. пренос на движен и недвижен имот во постапка на присилна наплата согласно со Законот за даночна постапка и во постапка за присилно извршување согласно со Законот за извршување, кога доверителот се стекнува со доброто.

...

(3) Даночниот обврзник кон кого се врши промет е даночен должник и во случај на плаќање кое го врши однапред (аванс), пред да биде извршен прометот на доброта и услугите од став (1) точки 1) и 2) на овој член.“

Ново од 1 Јануари 2021 година е тоа што и примателот на прометот на добра и услуги согласно член 32-а има обврска до УЈП заедно со Образецот ДДВ-04 да го доставува и новиот Образец ДДВ-ИПДО/П.

СОСТАВУВАЊЕ НА ОБРАЗЕЦ ДДВ-ИПДО/П

Податоци за вршителот на промет

- **Реден број (1)** - се внесува реден број на вршителот на прометот. Доколку имате повеќе влезни фактури од еден даночен обврзник, истите е потребно редоследно да се подредат;
- **ЕДБ (2)** - се внесува Единствениот даночен број (ЕДБ) на вршителот на прометот;
- **Назив и адреса (3)** - се внесува називот и адресата на вршителот на прометот;
- **Број на фактура (4)** - се внесува бројот на фактурата примена од вршителот на прометот;
- **Датум на фактура (5)** - се внесува датумот на фактурата примена од вршителот на прометот;
- **Вкупен нето износ (6)** - се внесува вкупен нето износ на примениот промет;
- **Пресметан ДДВ (7)** - се внесува вкупен износ на пресметан ДДВ.

Во полето “вкупно за реден број 1/2/3” се внесува збирен износ на примен промет и збирен износ на пресметан ДДВ, за секој поединечен вршител на промет, за сите внесени фактури.

Во полето ВКУПНО се внесува вкупен збирен износ на примен промет и збирен износ на пресметан ДДВ за сите внесени фактури за периодот за кој се поднесува Извештајот.

Издадените фактури кои се однесуваат на плаќања кои се примени пред извршување на прометот (авансни плаќања) се пријавуваат во даночниот период во кој се примени.

Со конечната фактура, даночниот обврзник врши севкупна пресметка за извршениот промет на добра или за извршените услуги, при што се минусираат надоместоците или делумните износи примени пред извршување на прометот (авансни плаќања), како и износите на данокот кој настанал за нив.

Со издавање на конечната фактура примателот на прометот во Извештајот треба да ја искаже само

разликата од вкупниот износ на надоместокот за примениот промет и авансните плаќања.

Исправка на Извештајот

Доколку даночниот обврзник утврди дека пријавил неточно или нецелосно промети во Извештајот, за соодветниот даночен период должен е да изврши исправка на Извештајот за тој даночен период и тоа најдоцна до рокот за доставување на Годишната сметка.

Доколку поднесувате исправка на претходно поднесен Извештај, означете го полето "Исправка на ДДВ-ИПДО/П" со внесување на знакот "x" и наведете го даночниот период за кој се врши исправката.

Напомена: Исправката не се врши преку искажување на разликите во износите или дополнување на прометите кои не се пријавени, туку преку искажување на целосните износи за прометите извршени во соодветниот даночен период.

Во продолжение Ви го даваме **новиот Образец ДДВ-ИПДО/П:**

30
Година со Вас

РАФАЈЛОВСКИ
консалтинг

АКРЕДИТИРАНА КОМПАНИЈА
за континуирано професионално
усовршување на сметководители
и овластени сметководители

ICC MACEDONIA
INTERNATIONAL
CHAMBER OF COMMERCE
The world business organization

CAA
CERTIFIED AUTHORIZED
ACCOUNTANT

Рафајловски Консалтинг

Членка на
HLB
TOGETHER WE
MAKE IT HAPPEN

Следете не:

02/3088-900 | ул. Орце Николов бр. 190, 1000 Скопје • www.rafajlovski.com.mk

Република Северна Македонија
Министерство за финансии
УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ

ИЗВЕШТАЈ
за примени промети на добра и услуги за кои даночен
должник е даночниот обврзник примател на прометот

ДДВ-ИПДО/П

Даночен број за ДДВ

Скратен назив
и адреса на вистинско
седиште за контакт

Телефон

е-пошта

* Појолнува Управа за јавни приходи

Датум и
број на
прием

Даночен период

од до

Рок за
поднесување

Исправка на
ДДВ-ИПДО/П

Број

ПОДАТОЦИ ЗА ВРШИТЕЛОТ НА ПРОМЕТ

Реден број	ЕДБ	Назив и адреса	Број на фактура	Датум на фактура	Вкупен нето износ	Пресметан ДДВ
1	2	3	4	5	6	7
1						
Вкупно за реден број 1:						
2						
Вкупно за реден број 2:						
3						
Вкупно за реден број 3:						
ВКУПНО:						

ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ

Назив /
Име и презиме

ЕДБ / ЕМБГ Датум на
пополнување

Својство Потпис

ПОДАТОЦИ ЗА ПОТПИСНИКОТ

Име и презиме

ЕМБГ Датум на
пополнување

Својство Потпис

* Појолнува Управа за јавни приходи

Податоци за
обработката

ОТПИС НА ОБВРСКИ И ТРАНСФОРМАЦИЈА НА ОБВРСКА ВО ВЛОГ ВО ДРУШТВОТО

Вера РАФАЈЛОВСКА

Обврските спрема добавувачите и кредиториите или заемодавателите кои со пописот се утврдени како застарени, треба да се отпишат во корист на приходите, со цел финансиските извештаи на друштвото и да бидат реални и објективни.

Понекогаш отпис на обврските може да се спроведе и пред истекот на рокот за застареност, како на пример, во случај на опростување на долгот. Во секој случај отписот на обврските резултира со намалување на задолженоста на друштвото и до зголемување на приходите, а со тоа и до намалување на евентуалната загуба, односно до зголемување на добивката по годишната сметка.

Отписот на обврските се врши врз основа на веродостојна документација и тоа како директен отпис, а не како индиректен отпис како отписот на ненаплатените побарувања.

Приходите од отпис на обврските во Извештајот за сеопфатната добивка поточно Билансот на успехот се прикажуваат како останати приходи, со цел корисниците на финансиските извештаи да имаат информација дека тоа не се приходи од редовното работење на друштвото.

Меѓутоа, одредени обврски не мора да се отпишат во корист на приходите, туку може да се трансформираат во влог во друштвото во постапка спроведена за зголемување на основната главнина на друштвото.

Во овој напис Ви даваме за сметководствениот и даночниот третман на отписот на обврските на друштвото, како и во кои случаи може обврските да се трансформираат во влог на друштвото.

I СМЕТКОВОДСТВЕН ТРЕТМАН НА ОБВРСКИТЕ

Сметководствениот третман на обврските е уреден со следниве стандарди и тоа:

- **За големите и средни друштва во:**
 - **Рамка** за подготвување и презентација на финансиските извештаи (во натамошниот текст: Рамката);
 - **МСС 1** - Презентирање на финансиските извештаи;
 - **МСС 12** - Даноци на добивка;
 - **МСС 17** - Наеми;
 - **МСС 37** - Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства;
 - **МСС 39** - Финансиски инструменти: признавање и мерење.
- **За малите и микро друштва во МСФИ за МСЕ во:**
 - **Оддел 2** - Концепти и преовладувачки принципи;
 - **Оддел 3** - Презентирање на финансиските извештаи;
 - **Оддел 11** - Основни финансиски инструменти;
 - **Оддел 20** - Наеми;
 - **Оддел 21** - Резервирања и неизвесни обврски;
 - **Оддел 22** - Обврски и капитал;
 - **Оддел 29** - Данок на добивка.

1 ПРИЗНАВАЊЕ НА ОБВРСКИ

Во **точката 90** од Рамката за големите и средни друштва е пропишано:

„Обврските се признаваат во билансот на состојбата кога е веројатно одливот на ресурси кои вклучуваат економски користите се појават како резултат на подмирување на сегашни обврски и износот по кој ќе се изврши подмирувањето може да се измери веродостојно...“

Исто така, и за малите и микро друштва во **точката 2.39** од Оддел 2 е пропишано:

„Ентитетот ќе признае обврски во извештајот за финансиската состојба кога:

- а) ентитетот има обврска на крајот од сметководствениот период која е резултат од минат настан,
- б) кога е веројатно дека ентитетот ќе треба да префрли ресурси коишто вклучуваат економски користи како подмирување, и
- в) износот по кој се врши подмирувањето може веродостојно да се измери“.

Според претходно цитираните точки од МСФИ и МСФИ за МСЕ, **обврските** произлегуваат од минати трансакции и други минати деловни настани, а **се класифицираат како краткорочни и долгорочни обврски**.

Според **точката 69** од МСС 1 и **точката 4.7** од Оддел 4, друштвото ја класифицира **обврската како тековна** кога:

- „а) очекува да ја подмири обврската во нормалниот оперативен циклус,
- б) ја чува обврската главно за цели на тргување,
- в) обврската доспева за подмирување во **рамки на дванаесет месеци по датумот на известување, или**
- г) ентитетот нема безусловно право да го одложи подмирувањето на обврската **најмалку дванаесет месеци по датумот на известувањето“**.

Сите останати обврски се класифицираат како нетековни.

Според **точката 61** од Рамката и **точката 2.21** од Оддел 2, подмирувањето на сегашната обврска може да се направи на повеќе начини, како *на пример* со:

- плаќање на обврската,
- пренесување на други средства,
- давање на услуги,
- замена на таа обврска со друга,
- трансформација (конверзија) на обврската во капитал.

Обврската може да згасне и на други начини, како *на пример*, кога доверителот се откажува или ги губи своите права.

Тоа значи, кога обврската прикажана во сметководството не ги исполнува условите за признавање, треба да се отпише.

2 ОТПИС НА ОБВРСКИ

Согласно член 473 од Законот за трговските друштва, друштвата се должни најмалку еднаш годишно во деловната година да извршат попис на средствата и обврските и да ја усогласат сметководствената состојба на средствата и обврските со фактичка состојба утврдена со пописот.

Друштвото како за побарувањата исто така и за обврските има обврска да достави до добавувачите и кредиторите (заемодавателите) **конфирмации за потврдување на салдата на обврските**.

Причините за отпис на обврските можат да бидат различни, но во практиката најчести причини за отпис на обврските се:

- застареност,
- опростување на долг,
- неможност за исполнување на обврската - доверителот е избришан од Трговскиот регистар.

2.1 ОТПИС НА ОБВРСКИ ЗАРАДИ ЗАСТАРЕНОСТ

Во членот 363 од Законот за облигационите односи, меѓусебните побарувања на договорените страни од **договорите во прометот на стоки и услуги**, како и побарувањата на надомест за издатоци направени во врска со тие договори **застаруваат за три години**.

Застарувањето тече одвоено за секоја испорака на стоки, извршена работа или услуга. Истиот рок се однесува и за застареност на обврските.

Меѓутоа, рокот за застареност се прекинува ако со конфирмација добавувачот го потврдил неговото побарување. Тоа значи, со конфирмацијата се создадени услови за повторно плаќање на обврската.

Напомена: За застареноста на побарувањата и обврските согласно со Законот за облигационите односи, дадено е во ова списание, под наслов: „*Застареност на побарувањата*“.

Комисијата за попис на обврските треба во посебни пописни листи да ги искаже обврските кои се застарени и да даде предлог до надлежниот орган да се донесе Одлука за отпис на обврските заради застареност.

Отпис на обврските заради застареност може да биде за обврски кои се спрема добавувачи во земјата и добавувачи од странство.

2.1.1 Отпис на застарена обврска спрема добавувачи во земјата

Пример 1: Отпис на застарена обврска спрема добавувачи во земјата

1. Друштвото **Контекс ДОО**, во сметководството има искажано обврска спрема друштвото **Принс ДОО** за дел од ф-ра бр. 120/16 за набавка на материјали во износ од 200.000
2. Комисијата за попис на обврските утврдила дека друштвото **Принс ДОО** во рокот на застареност не побарало да го наплати своето побарување.
3. Во Извештајот за попис, бидејќи е изминат рокот од 3 години на содружниците им предложила обврската за се отпише 200.000

Врз основа на **Извештајот за попис** и член ___ од договорот на друштвото **Контекс ДОО**, содружниците на ден __.__.2020 година ја донеле следнава:

ОДЛУКА за отпис на обврската заради застареност

Член 1

Врз основа на Извештајот за попис на обврските утврдено е дека обврската спрема друштвото **Принс ДОО** во износ од 200.000 е застарена, бидејќи е изминат рокот од 3 години, а друштвото **Принс** во тој рок не побарало да го наплати своето побарување.

Член 2

Износот од 200.000 денари како обврска спрема друштвото **Принс ДОО** да се отпише во корист на приходите заради застареност.

Член 3

За реализација на оваа Одлука се задолжува сметководството.

Член 4

Оваа Одлука стапува во сила од денот на донесувањето.

Прилог: Извештај за попис и пописна листа на застарени обврски

Содружници:

Врз основа на податоците во **Пример 1**, во сметководството на друштвото **Контекс** се спроведени следниве:

КНИЖЕЊА:

220 -	Обврски спрема добавувачи во земјата	200.000
7653 -	Приходи од отпис на обврски спрема неповрзани друштва	200.000

По Одлука број ___ извршен отпис на обврска заради застареност

Напомена: Отписот на застарените обврски не влијае на претходниот данок на додадена вредност кој е одбиен при набавката на добрата или извршените услуги, меѓутоа влијае врз даночната основа за данокот на добивка, бидејќи се признава приход.

2.1.2 Отпис на застарена обврска спрема добавувачи од странство

Отписот на застарените обврски спрема добавувачи од странство, во однос на донесување на одлука за отпис, како и во однос на сметководствениот третман нема битни разлики во однос на застареност на обврските спрема добавувачите во земјата.

Меѓутоа, во поглед на рокот на застареност, треба да се почитуваат и одредбите од договорот меѓу купувачот и добавувачот од странство.

Отписот на застарените обврски спрема странскиот добавувач се евидентираат со задолжување на **сметката 221 - Обврски спрема добавувачи од странство**, а во корист на **сметката 7653 - Приходи од отпис на обврски од неповрзани друштва** и евентуално признавање на приходи или расходи по основ на курсни разлики на **сметките 775 - Приходи врз основа на позитивни курсни разлики од работењето со неповрзано друштво**, односно **сметката 475 - Расходи врз основа на негативни курсни разлики од работењето со неповрзани друштва**.

Ако станува збор за поврзани друштва, отписот на обврските се евидентира на соодветни сметки за поврзаните лица од странство.

ВАЖНО:

За обврските спрема добавувачите од странство треба да се напомене, дека во член 42 став 3 точка 1 од Законот за девизното работење е пропишано што се смета за **комерцијален кредит**.

Имено во членот 42 став 3 точка 1 е пропишано:

*„За потребите на известување, како **кредитни работи според овој закон се сметаат и следниве трансакции меѓу резидентите и нерезидентите:***

- 1) **трансакции** чиј предмет е купување и продажба, односно вршење на одредени услуги, **ако плаќањето за стоката, односно услугите врз основа на таквите работи, не се извршени во рок од една година по доставувањето на стоката, односно понудата на услугата...**“

Тоа значи, ако се исполнети условите, односно ако плаќањето на обврската не е извршена во рок од една година, **за друштвото - должник таа обврска е комерцијален кредит** и до НБРСМ има обврска да достави Известување за комерцијален кредит спрема странство.

Исто така, доколку изврши отпис на обврската, треба до НБРСМ да достави известување како е затворена таа обврска.

2.1.3 Отпис на обврски спрема добавувач кој е ликвидирани

Во практиката ретко, но се случува заради спроведување на скратена постапка за ликвидација, а доверителот и покрај тоа што не го наплатил своето побарување, да биде избришан од Трговскиот регистар.

Во овој случај, доколку доверителот своето побарување не го пренел на друг, друштвото должник пред истекот на рокот на застареност може да ја отпише обврската, бидејќи доверителот е избришан од Трговскиот регистар.

Пример 2: Отпис на обврска спрема друштво кое е избришано од Трговскиот регистар

1. Друштвото **А**, примило аванс од друштвото **Б** за набавка на стока во износ од 177.000
2. Друштвото **А** на друштвото **Б** му доставило авансна фактура со ДДВ (150.000 + 27.000 ДДВ)..... 177.000
3. Друштвото **А** на друштвото **Б** му доставило фактура за продадената стока (дел) (120.000 + 21.600 ДДВ)..... 141.600
4. Дел од стоката не е доставен, бидејќи друштвото **Б** е избришано од Трговскиот регистар. За дел од обврската по основ на авансот друштвото **А** донело одлука за отпис на обврската за примен аванс ... 30.000

Врз основа на податоците во **Пример 2**, во сметководството на друштвото **А** се спроведени следниве:

КНИЖЕЊА:

Кај друштвото А:

100 -	Сметка	177.000
222 -	Обврска за примен аванс	177.000
<i>По банков извод број ... примен аванс</i>		
222 -	Обврска за примен аванс.....	27.000
230 -	Обврски за ДДВ	27.000
<i>По авансна фактура</i>		
120 -	Побарувања од купувачи.....	141.600
7400 -	Приходи од продажба на добра	120.000
230 -	Обврски за ДДВ	21.600
<i>По ф-ра број __ за продадена стока</i>		
222 -	Обврска за примен аванс.....	120.000
230 -	Обврски за ДДВ	21.600
120 -	Побарувања од купувачи	141.600
<i>Затварање на побарување со примен аванс</i>		
222 -	Обврска за примен аванс.....	30.000
7653 -	Приходи од отпис на обврски од неповрзани друштва	30.000
<i>По одлука отпис на обврска за дел од примен аванс од доверител кој е избришан од Трговскиот регистар</i>		

2.2 ОТПИС НА ОБВРСКИ ВРЗ ОСНОВА НА ОПРОСТУВАЊЕ НА ДОЛГ

Во член 333 од Законот за облигационите односи е пропишано:

„(1) **Обврската престанува кога доверителот ќе му изјави на должникот дека нема да бара нејзино исполнување и кога должникот ќе се согласи со тоа.**

(2) **За полноважност на оваа состојба не е потребно таа да биде склучена во форма во која е склучена работата од која настанала обврската“**

Тоа значи, за да се отпише обврската врз основа на опростување на долгот, потребна е согласност од двете страни.

2.2.1 Отпис на обврска за долг спрема физичко лице

Во практиката не ретко се случува основачот/основачите на друштвото, односно содружникот/содружниците на друштвото да му дадат парични средства на друштвото како позајмица, ако друштвото е неликвидно, односно не може да ги плати своите обврски по основ на плаќање царина, даноци и други обврски.

Ако друштвото не е во можност да ја врати позајмицата, во тој случај содружникот/содружниците се откажуваат од враќање на позајмицата.

Исто така, не е редок случај, кога содружникот се откажува од позајмицата, со цел друштвото да прикаже приход по основ на отпис на обврската, а со тоа и да ја намали загубата во Билансот на успех.

Пример 3: Отпис на обврска за позајмица од физичко лице

1. Содружникот **НН** на друштвото **Прима ДООЕЛ** врз основа на договор му дало позајмица во износ од 200.000
2. Заради неможност друштвото **Прима ДООЕЛ** да ја врати позајмицата, содружникот **НН** дал Изјава за опростување на долгот за позајмица во износ од 200.000
3. Друштвото **Прима ДООЕЛ** врз основа на Изјавата донело Одлука за отпис на обврска од позајмица дадена од содружникот **НН**

Врз основа на член 333 од Законот за облигационите односи, како содружник на друштвото **Прима ДООЕЛ**, Скопје, на ден __.__.2020 година ја давам следнава:

ИЗЈАВА за опростување на долг врз основа на побарување по основ на позајмица

1. Јас **НН** како содружник на друштвото **Прима ДООЕЛ**, Скопје изјавувам дека се откажувам од моето побарување по основ на дадена позајмица во износ од 200.000 денари на друштвото **Прима ДООЕЛ**, Скопје по договор број __/__ година.
2. Согласен сум друштвото **Прима ДООЕЛ**, Скопје да ја отпише обврската по основ на позајмиците во износ од 200.000 денари во корист на приходите на друштвото.

Скопје
ден __.__. 2020 година

Содружник **НН**

Напомена: Во практиката, кога станува збор за ДООЕЛ, содружникот се поистоветува со друштвото и формално не постапува така, односно да даде Изјава, а друштвото да донесе Олука за отпис на обврската, туку само да се спроведе книжење за отпис на обврската.

Врз основа на член 333 од Законот за облигационите односи и член __ од Изјавата за основање на друштвото **Прима ДООЕЛ**, Скопје, содружникот на ден __.__. 2020 година ја донел следнава:

ОДЛУКА за отпис на обврска спрема физичко лице

Член 1

Врз основа на Изјавата дадена од содружникот **НН** кој се откажува од своето побарување врз основа на дадената позајмица по договор број ____, да се изврши отпис на обврската за примената позајмица од Содружникот **НН** во корист на приходите во износ од 200.000 денари.

Член 2

За реализација на оваа Одлука се задолжува сметководството.

Член 3

Оваа Одлука влегува во сила од денот на донесувањето.

Управител

Врз основа на податоците во **Пример 3**, во сметководството на друштвото **Прима ДООЕЛ** спроведени се следниве:

КНИЖЕЊА:

2624 - Обврска врз основа
на позајмица од
содружник - НН.....200.000
7656 - Приходи од отпис на
обврска за позајмица
од содружник НН200.000

*По Изјава од содружник НН и Одлука за отпис
на обврска од позајмица од содружник НН*

2.2.2 Отпис на обврска врз основа на опростување на долг од правно лице

Отписот на обврската спрема доверителите и кредиторите во корист на приходите, може да се спроведе иако обврската не е застарена, но доверителот се согласил да не бара да го наплати своето побарување.

Во овој случај отписот на обврската би требало да се спроведе врз основа на спогодба, потпишана од двете страни.

Пример 4: Отпис на обврска од правно лице врз основа на спогодба

1. Друштвото **Бомак ДОО - доверител** и друштвото **Алмак ДОО - должник** склучиле спогодба со која друштвото **Бомак ДОО - доверител** се откажува од своето побарување за дел од камата по договор за заем број __ 80.000

Врз основа на член 333 од Законот за облигационите односи:

- Друштвото **Бомак ДОО**, Скопје застапувано од управителот АА како доверител, и
- Друштвото **Алмак ДОО**, Скопје застапувано од управителот НН како должник,
на ден __. __.2020 година склучиле:

СПОГОДБА за опростување на долг

1. Друштвото Бомак ДОО, Скопје - доверител има ненаплатено побарување од друштвото Алмак ДОО, Скопје - должник, врз основа на пресметана камата за даден заем по договор број __. __.2020 година во износ од 80.000 денари.
2. Друштвото Бомак ДОО, Скопје - доверител, со оваа спогодба е согласен да се откаже од своето побарување утврдено во точка 1 од оваа спогодба, а друштвото Алмак ДОО, Скопје - должник е согласен и прифаќа да не ја исполни обврската за долгот по основ на камата во износ од 80.000 денари.
3. За реализација на оваа спогодба се задолжуваат сметководствата на двете друштва.
4. Оваа Спогодба влегува во сила со денот на потпишувањето.

Бомак ДОО, Скопје
(доверител)

Алмак ДОО, Скопје
(должник)

Врз основа на податоците во **Пример 4**, во сметководството на двете друштва ќе се спроведат следниве:

КНИЖЕЊА:

Кај Алмак ДОО - должник

2623 - Обврски за пресметана камата
за примена позајмица.....80.000
7653 - Приходи од отпис на
обврски од неповрзано друштво .80.000

*По Спогодба од __ 2020 година
извршен отпис на обврска за камата*

Кај Бомак ДОО - доверител

466 - Расходи врз основа на директен
отпис на побарувањата80.000
1623 - Побарувања за пресметани
камата80.000

*По Спогодба број __ / 2020 година
извршен отпис на побарување за камата*

Во врска со **Пример 4**, друштвото Алмак ДОО за отписот на обврската за камата ќе искаже приход, додека за друштвото Бомак ДОО, согласно член 11 од Законот за данокот на добивка, отписот на побарувањето по основ на каматата ќе му биде непризнат расход и за 80.000 денари ќе ја зголеми даночната основа во Образецот ДБ.

II ДАНОЧЕН ТРЕТМАН НА ОТПИС НА ОБВРСКИ

Отписот на обврските, за должникот како правно лице е уреден со следниве прописи:

- Законот за данокот на додадена вредност;
- Законот за данокот на добивка.

Отписот на паричната обврска по било кој основ не влијае на данокот на додадена вредност кој е признат како претходен данок. Тоа значи не треба да се изврши исправка на претходниот данок.

Напомена: Даночните обврзници се должни да извршат исправка на данокот на додадена вредност само ако станува збор за промена на даночната основа согласно член 22 од Законот за ДДВ, односно поради враќање на добрата, поништување на договорот, или поради менување на цените откако бил извршен прометот.

Отписот на обврските за должникот влијае врз даночната основа од аспект на Законот за данокот на добивка, бидејќи должникот прикажува приход.

Исто така и отписот на побарувањата од страна на доверителот влијае врз даночната основа за данокот на добивка. Согласно член 11 од Законот за данокот на добивка, тоа е непризнат расход.

III ТРАНСФОРМИРАЊЕ НА ОБВРСКА ВО ВЛОГ НА ДРУШТВОТО

Во член 3 точка 4-а од Законот за трговските друштва е пропишано:

„4-а Заем што се трансформира во влог во друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото, е кога заемот исклучиво е даден од страна на содружникот, односно од страна на единствениот акционер на друштвото кое е во целосна негова сопственост“

Во член 34 став 2 од Законот за трговските друштва е пропишано дека влоговите можат да се состојат од заем, односно дополнителни доплати, кога субјектите од член 3 став 1 точка 4-а се заемодавачи.

Во член 427 од Законот за трговските друштва е пропишано:

„Зголемувањето на основната главнина со влогови може да се изврши само со издавање нови акции. Новоиздадените акции можат да се платат со пари, со внесување на непарични влогови и со заем што се трансформира во влог на друштвото во постапка за зголемување на основната главнина на друштвото“

Тоа значи, заем може да се трансформира во влог од содружник или акционер кој е единствен сопственик и тоа само во постапка за зголемување на основната главнина.

Во овој напис, не Ви даваме за целата постапка на трансформирање на заемот во влог на друштвото согласно Законот за трговските друштва, туку само со сметководствено евидентирање:

Пример 5: Трансформирање на заем во влог на друштвото

1. Единствениот содружник **НН** му дал заем на друштвото **Корона ДООЕЛ** во износ од..... 600.000
2. Содружникот **НН** се согласил и донесена е Одлука да се спроведе постапка за зголемување на основната главнина со трансформирање на заемот во влог на друштвото 600.000

По спроведената постапка во Трговскиот регистар за зголемување на основната главнина, во сметководството на друштвото Корона ДООЕЛ е спроведено следново:

КНИЖЕЊЕ:

Кај друштвото Корона ДООЕЛ

2624 -	Обврска за заем даден од содружник НН.....	600.000
9003 -	Основна главнина - зголемен влог на содружник НН.....	600.000

По спроведена постапка за зголемување на основната главнина

ДАНОЧНИ ОСЛОБОДУВАЊА

ЗА ДОНАЦИИ ВО СПОРТОТ СОГЛАСНО ЧЛЕН 30-А ОД ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОБИВКА

Стефан РАФАЈЛОВСКИ

Со новата точка 11 од член 30-а од Измената на Законот за данокот на добивка („Службен весник на РСМ“, број 290/20), обврзникот кој донирал финансиски средства на спортски субјекти, кои се уплатени на посебна наменска сметка, може да го намали пресметаниот данок на добивка за износот на донираните средства, но најмногу до 50% од пресметаниот данок и ако донира во два спортски субјекти од ист вид на спорт, само доколку едниот субјект е национална спортска федерација, а другиот спортски субјект е спортски клуб или активен спортист кој се натпреварува во индивидуален спорт.

Правото на даночното ослободување, даночниот обврзник - донатор го остварува врз основа на ваучер кој го издава Агенцијата за млади и спорт.

Вкупниот износ на ваучери е 10.000.000 евра годишно.

- **Правилник** за формата, содржината и начинот на издавање ваучерот за користење на средствата од даночното ослободување ("Службен весник на РСМ", број 120/19, во натамошниот текст: Правилник за ваучер);
- **Правилник** за начинот на спроведување на даночното ослободување на даночниот обврзник кој донирал финансиски средства на спортски субјекти ("Службен весник на РМ", број 129/10 и 126/19, во натамошниот текст: Правилник за даночно ослободување);
- **Правилник** за поблиски квантитативни и квалитативни критериуми за користење на средства од даночно ослободување, начинот на бодување и рангирање, како и формата и содржината на барањето за користење на средствата од даночното ослободување и на листите на национални спортски федерации, на спортски клубови и на активни спортисти кои се натпреваруваат во индивидуални спортови и на други правни лица кои имаат решение за вршење на дејност спорт ("Службен весник на РСМ", број 120/19...245/19).

ДАНОЧНИ ОСЛОБОДУВАЊА СОГЛАСНО ЧЛЕН 30-А

ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ

Даночното ослободување за донациите во спортот е уредено со следниве прописи:

- **Законот за данокот на добивка** ("Службен весник на РМ", број 248/18 и "Службен весник на РСМ", број 290/20);
- **Законот за изменување на Законот за спортот** ("Службен весник на РСМ", број 98/19 и 244/19);

СПОРТСКИ СУБЈЕКТИ ВО КОИ МОЖЕ ДА СЕ ДОНИРА

Спортски субјекти за кои даночниот обврзник (трговско друштво) - донатор може да користи даночно ослободување за данокот на добивка за дадени финансиски средства се:

- национални спортски федерации,
- спортски клубови,
- активни спортисти кои се натпреваруваат во индивидуални спортови, и
- други правни лица кои имаат решение за вршење дејност спорт.

Агенцијата за млади и спорт на својата веб страна: www.ams.gov.mk ја објавува **Листата на спортски субјекти** во кои даночните обврзници

www.rafajlovski.com.mk

можат да донираат средства и да користат даночно ослободување.

Согласно Измените на Законот за данокот на добивка („Службен весник на РСМ“, број 290/20), даночниот обврзник може да го користи даночното ослободување ако донира финансиски средства на два спортски субјекта од ист вид на спорт само доколку едниот е национална спортска федерација, а другиот спортски субјект е спортски клуб или активен спортист кој се натпреварува во индивидуален спорт.

ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ

Според членот 30-а од Законот за данокот на добивка на обврзникот кој донирал финансиски средства на спортски субјекти, кои се уплатени на посебна наменска сметка, му се намалува пресметаниот данок на добивка за износот на донираните средства, но најмногу до 50% од пресметаниот данок.

ВАЖНО: Даночните обврзници кои донирале средства во спортот согласно член 30-а, имаат право на намалување на месечните аконтации во висина од дадената донација, но најмногу до 50% од износот на месечните аконтации на данокот на добивка.

ПОСТАПКА ЗА ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ

Правото на даночното ослободување, **даночниот обврзник - донатор** го остварува по следнава постапка:

1. Да склучи договор за донација со спортскиот субјект

Напомена:

Ако донацијата е за активен спортист кој се натпреварува во индивидуални спортови, во договорот покрај името и презимето на активниот спортист, треба да стои и називот на спортската федерација, бројот на наменската сметка за активниот спортист кој треба да ја отвори спортската федерација.

R. РАФАЈЛОВСКИ
консалтинг

2. Да добие ваучер од спортскиот субјект во кој ќе донира финансиски средства

Напомена:

Спортскиот субјект во кој ќе донира треба да е на Листата на спортски субјекти кои ги исполнуваат критериумите за користење на средства за даночно ослободување.

Согласно Правилникот за ваучер, ваучерот го издава Агенцијата за млади и спорт. **Вкупниот износ на ваучери кој ги издава Агенцијата за млади и спорт изнесува 10.000.000 евра годишно.**

Во продолжение во скратена форма е даден пример на **ваучер** за користење на средства од даночно ослободување од данокот на добивка:

 Влада на Република Северна Македонија Агенција за млади и спорт		 Бр. _____ год. Агенција за млади и спорт Ул. Македонија бр.38 Пошта „Линко Браќацарос“ 1000 Скопје, Република Северна Македонија Тел. +389 (0)2 3119-828 Email: contact@ams.gov.mk web: www.ams.gov.mk
ВАУЧЕР за користење на средства од даночно ослободување		
ПОДАТОЦИ ЗА ВАУЧЕРОТ		
Назив на спортскиот субјект/Име и Презиме на спортист	<input type="text"/>	
Адреса на спортскиот субјект/спортист	<input type="text"/>	
Вид на спорт	<input type="text"/>	
ЕДБ/ЕМБГ	<input type="text"/>	
Број на ваучер	<input type="text"/>	
Износ на ваучерот	<input type="text"/>	
Датум на издавање	<input type="text"/>	
Датум на важност	<input type="text"/>	
ПОДАТОЦИ ЗА ПОТПИСНИКОТ (овластено лице кое го подигнува ваучерот)		
Име и Презиме	<input type="text"/>	
ЕМБГ	<input type="text"/>	
Својство	<input type="text"/>	
Датум на пополнување	<input type="text"/>	
Потпис	<input type="text"/>	

Влада на Република Северна Македонија
Агенција за млади и спорт

ПОДАТОЦИ ЗА ДАВАТЕЛОТ НА ВАУЧЕР

Назив	Агенција за млади и спорт		
ЕДБ	4030998355797		
ЕМБС	5262879		
АДРЕСА / СЕДИШТЕ	Ул. „Македонија бр. 38, 1000 Скопје	Телефон	+ 389 (0) 2 3119-628
	е-Пошта contact@ams.gov.mk	Факс	+ 389 (0) 2 3117-693
		Web	www.ams.gov.mk

ДИРЕКТОР

Доставено до:
-Курта на АМС
-Корисник на средствата од даночното ослободување
-Централна канцеларија

3. До Управата за јавни приходи да поднесе Барање, Образец БДО-ДС, пропишан согласно член 30-а од Законот за данокот на добивка и член 4 од Правилникот за спроведување на даночното ослободување.

Образецот БДО-ДС даночниот обврзник го доставува во електронска форма преку <http://etax.ujp.gov.mk>.

Сторно на барањето

При поднесување на сторно од претходно потврдното Барање се означува полето Сторно на БДО-ДС, со внесување на знакот “х” и во полето Број се впишува бројот на прием на Барањето за кое се врши сторно барање.

Во продолжение е даден пример на **Образец БДО-ДС - Барање за даночно ослободување за донирани финансиски средства во спортски субјекти.**

БАРАЊЕ
за даночно ослободување за донирање
финансиски средства на спортски субјекти

БДО-ДС

* Појолнува Управа за јавни приходи

<p>ЕДБ <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Назив на даночен обврзник <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Адреса на седиште <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Телефон <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>е-пошта <input style="width: 100%;" type="text"/></p>	<p>Датум и број на прием <input style="width: 100%;" type="text"/></p> <p>Сторно на БДО-ДС <input style="width: 50%;" type="text"/> Број <input style="width: 50%;" type="text"/></p>
--	---

ПОДАТОЦИ ЗА ДОНАЦИЈА

Година на важност на ваучер	<input style="width: 100%;" type="text"/>
Број на ваучер	<input style="width: 100%;" type="text"/>
Износ на ваучер	<input style="width: 100%;" type="text"/>
Износ на донација за одобрување	<input style="width: 100%;" type="text"/>
Примател на донација за одобрување	ЕДБ / ЕМБГ <input style="width: 100%;" type="text"/>
	Назив / Име и презиме <input style="width: 100%;" type="text"/>

ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ

Назив / Име и презиме <input style="width: 100%;" type="text"/>	Датум на пополнување <input style="width: 100%;" type="text"/>
ЕДБ / ЕМБГ <input style="width: 50%;" type="text"/>	Потпис <input style="width: 50%;" type="text"/>
Својство <input style="width: 50%;" type="text"/>	

ПОДАТОЦИ ЗА ПОТПИСНИКОТ

Име и презиме <input style="width: 100%;" type="text"/>	Датум на пополнување <input style="width: 100%;" type="text"/>
ЕМБГ <input style="width: 50%;" type="text"/>	Потпис <input style="width: 50%;" type="text"/>
Својство <input style="width: 50%;" type="text"/>	

* Појолнува Управа за јавни приходи

Податоци за обработката

4. Управата за јавни приходи врз основа на поднесеното Барање за даночно ослободување за донирани финансиски средства на спортски субјекти (Образец БДО-ДС) врши проверка на расположливите средства од ваучерот.

Доколку износот искажан во барањето е понизок или еднаков на расположливите средства од ваучерот, Управата за јавни приходи го потврдува барањето во рок од 15 дена. Доколку тој износ е повисок од расположливите средства од ваучерот Управата за јавни приходи го одбива барањето во рок од 15 дена.

Напомена: УЈП Барањето го потврдува со испраќање на е-mail порака со статус „Барањето е обработено во УЈП без грешки“.

5. Даночниот обврзник треба да изврши уплата на финансиските средства на посебна наменска сметка на спортскиот субјект во кој донира.
6. Во рок од 15 дена од приемот на потврдено барање од страна на УЈП, до УЈП треба да достави Известување за извршена донација (Образец ИДО-ДС).

Кон Известувањето, обврзникот доставува и доказ за извршената донација.

Образецот ИДО-ДС даночниот обврзник го доставува во електронска форма преку <http://etax.ujp.gov.mk>.

 Република Северна Македонија Министерство за финансии УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ		ИЗВЕСТУВАЊЕ за извршена донација во спортот		ИДО-ДС	
* Пополнува Управа за јавни приходи					
ЕДБ	<input type="text"/>	Датум и број на прием <input type="text"/>			
Назив на даночен обврзник	<input type="text"/>				
Адреса на седиште	<input type="text"/>				
Телефон	<input type="text"/>				
е-пошта	<input type="text"/>				
ПОДАТОЦИ ЗА ОДОБРЕНА ДОНАЦИЈА					
Година на важност на ваучер	<input type="text"/>				
Број на ваучер	<input type="text"/>				
Износ на ваучер	<input type="text"/>				
Примател на донација	ЕДБ / ЕМБГ	<input type="text"/>			
	Назив	<input type="text"/>			
Износ на дадена донација	<input type="text"/>	Доказ за дадена донација	☐		
Датум на донирање	Датум	<input type="text"/>			
Договор за донација	Број	<input type="text"/>	Датум	<input type="text"/>	
	Број	<input type="text"/>	Датум	<input type="text"/>	
Потврдено барање од УЈП	Број	<input type="text"/>	Датум	<input type="text"/>	
ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ					
Назив / Име и презиме	<input type="text"/>				
ЕДБ / ЕМБГ	<input type="text"/>	Датум на пополнување	<input type="text"/>		
Својство	<input type="text"/>	Потпис	<input type="text"/>		
ПОДАТОЦИ ЗА ПОТПИСНИКОТ					
Име и презиме	<input type="text"/>				
ЕМБГ	<input type="text"/>	Датум на пополнување	<input type="text"/>		
Својство	<input type="text"/>	Потпис	<input type="text"/>		
* Пополнува Управа за јавни приходи					
Податоци за обработката	<input type="text"/>				

- 7. По потврдувањето од страна на Управата за јавни приходи, даночниот обврзник - донатор може да го користи даночното ослободување и со месечните аконтации на данокот на добивка.**

ВАЖНО: Управата за јавни приходи води евиденција за дадените донации согласно издадените ваучери за целите на даночното ослободување.

ПРОПИШАНИ ОГРАНИЧУВАЊА

Користењето на правото за намалување на пресметаниот данок на добивка *согласно член 30-а, го исклучува правото на даночно поттикнување* кај данокот на добивка *согласно со Законот за донации и спонзорства во јавните дејности*. Тоа значи, **даночното ослободување за донациите во спортот**, даночниот обврзник може да го користи само:

- согласно член 30-а од Законот за данок на добивка, или
- согласно Законот за донации и спонзорства во јавните дејности.

Доколку на даночниот обврзник или на лице поврзано со него, му бидат вратени донираните финансиски средства од страна на спортските субјекти, директно или преку набавка на стоки и услуги, обврзникот го должи данокот кој би го платил доколку не го користел ослободувањето.

Данокот на добивка кој го должи треба да го утврди во Делот Б од Образецот ДД-ДО, кој треба да го достави до Управата за јавни приходи **во рок од 30 дена** од денот на престанување на условите за даночното ослободување и да го плати данокот.

Во продолжение даден е **Образецот ДД-ДО - Пресметка на данок на добивка при престанување на услови за даночно ослободување:**

 Република Северна Македонија Министерство за финансии УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ		ПРЕСМЕТКА на данок на добивка при престанување на услови за даночно ослободување		ДД-ДО
Единствен даночен број	<input type="text"/>	* Подолнува Управа за јавни приходи		
Скратен назив и адреса на вистинско седиште за контакт	<input type="text"/>	Датум и број на прием <input style="width: 100%;" type="text"/>		
Телефон	<input type="text"/>	Даночен период од <input type="text"/> до <input type="text"/>		
е-пошта	<input type="text"/>	Рок за поднесување <input style="width: 100%;" type="text"/>		
А. УТВРДУВАЊЕ НА ДАНОК НА ДОБИВКА ПРИ ПРЕСТАНУВАЊЕ НА УСЛОВИТЕ ЗА ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ ПО ОСНОВ НА РЕИНВЕСТИРАНА ДОБИВКА (ЧЛЕН 28 СТАВОВИ (3) И (4) ОД ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОБИВКА)				
1. Износ на извршени вложувања од добивката (реинвестирана) за кои се должи данок по основ на:		АОП		
• Отуѓени средства во рок од пет години од денот во које извршено инвестициско вложување		01	<input type="text"/>	
• Раскинување на договор за финансиски лизинг		02	<input type="text"/>	
2. Вкупен износ на извршени вложувања од добивката (реинвестирана) за кои се должи данок (збир од АОП 01 до АОП 02)		03	<input type="text"/>	
3. Износ на данок за плаќање (АОП 03 x 10%)		04	<input type="text"/>	
Б. УТВРДУВАЊЕ НА ДАНОК НА ДОБИВКА ПРИ ПРЕСТАНУВАЊЕ НА УСЛОВИТЕ ЗА ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ ПО ОСНОВ НА ДОНИРАНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА НА СПОРТСКИ СУБЈЕКТИ (ЧЛЕН 30-А СТАВ (9) ОД ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОБИВКА)				
1. Износ на пресметано даночно олеснување за дадена донација во спорт		05	<input type="text"/>	
ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ				
Назив / Име и презиме	<input type="text"/>			
ЕДБ / ЕМБГ	<input type="text"/>	Датум на пополнување	<input type="text"/>	
Својство	<input type="text"/>	Потпис	<input type="text"/>	
ПОДАТОЦИ ЗА ПОТПИСНИКОТ				
Име и презиме	<input type="text"/>			
ЕМБГ	<input type="text"/>	Датум на пополнување	<input type="text"/>	
Својство	<input type="text"/>	Потпис	<input type="text"/>	
* Подолнува Управа за јавни приходи				
Податоци за обработката				

КОРИСНИЦИ НА СРЕДСТВАТА ОД ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ

Субјектите од спортот, кои се корисници на средствата од даночното ослободување, се поделени во следниве групи на спортови:

Субјектите од спортот:

- Парите добиени од донации кои се уплатени на посебна наменска сметка **не смеат да ги префрлаат на редовната или друга сметка** на Националната спортска федерација, на спортскиот клуб, активниот спортист или друго правно лице кое има решение за вршење дејност спорт или пак да се исплаќаат обврски по договори од редовната сметка.
- **Забрането им е директно или индиректно да ги вратат парите** во истото трговско друштво или капитално или управувачки поврзано друштво.

Средствата донирани во спортот **подлежат на контрола** за наменско користење, најмалку еднаш годишно од страна на органот на државната управа надлежен за работите од областа на спортот.

За **незаконско користење** на средствата **се одговара** согласно со одредбите од Кривичниот законик.

РАЗЛИКИ ВО ДАНОЧНИТЕ ОСЛОБОДУВАЊА ЗА ДОНАЦИИ ВО СПОРТОТ ПОМЕЃУ ЗАКОНОТ ЗА ДОНАЦИИ И СПОНЗОРСТВА ВО ЈАВНИ ДЕЈНОСТИ И ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОБИВКА (ЧЛЕН 30-А)

Со Законот за донации и спонзорства во јавни дејности пропишани се даночни ослободувања за дадените даноци во јавни дејности („Службен весник на

РМ“, број 47/06...153/15) и Уредбата со законска сила за примена на Законот за донации и за спонзорства во јавни дејности за време на вонредна состојба („Службен весник на РСМ“, број 103/20 и 140/20, во натамошниот текст: Уредба за донации во јавни дејности) во кои се вклучени и даноците во спортот. Според овој закон, даночниот обврзник за дадените даноци може да користи **даночно ослободување за данокот на добивка најмногу до 5% од вкупно остварениот промет.**

Со **членот 30-а** од Законот за данокот на добивка, даночниот обврзник кој ќе донира финансиски средства на спортски субјекти може да користи даночно ослободување **најмногу до 50% од пресметаниот данок** на добивка.

Како што е претходно дадено даночниот обврзник даночно ослободување за донации во спортот може да користи по еден закон или по Законот за донации и спонзорства во јавни дејности или по членот 30-а од Законот за данокот на добивка.

Законот за донации и спонзорство во јавни дејности и членот 30-а од Законот за данокот на добивка се разликуваат не само во висината на даночното ослободување од данокот на добивка, туку и во однос кој може да биде донатор, кој може да биде примател на донација, предметот на донација за видот на данокот/ даноците, како и во однос на постапката за остварување на даночното ослободување.

Накратко, **разликите** помеѓу овие два закона во однос на донациите во спортот се дадени во продолжение:

СПОРЕД ЗАКОНОТ ЗА ДОНАЦИИ И СПОНЗОРСТВА ВО ЈАВНИ ДЕЈНОСТИ	СПОРЕД ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОБИВКА (ЧЛЕН 30-А)
ДОНАТОР	
Може да биде: <ul style="list-style-type: none"> • физичко лице (домашно и странско), и • правно лице (домашно и странско) 	Може да биде: <ul style="list-style-type: none"> • само правно лице и тоа трговско друштво обврзник за данок на добивка
ПРИМАТЕЛ НА ДОНАЦИЈА	
Може да биде: <ul style="list-style-type: none"> • домашно правно лице, и • странско правно лице - кое има непрофитен карактер за остварување на јавен интерес во друга држава во случај на елементарни непогоди, природни и хуманитарни катастрофи 	Може да бидат: <ul style="list-style-type: none"> • само субјекти од спортот - национални спортски федерации, спортски клубови, активни спортисти кои се натпреваруваат во индивидуални спортови, и други правни лица кои имаат решение за вршење дејност спорт.

ПРЕДМЕТ НА ДОНАЦИЈА	
Може да бидат: • пари, добра и услуги, материјални добра, теледавања, завештанија, пренесени права и друго	Може да бидат: • само финансиски средства - пари
ДОГОВОР ЗА ДАДЕНА ДОНАЦИЈА	
• Задолжително треба да се склучи договор за дадена донација, освен ако примателот на донација е здружение или фондација која се стекнала со статус на организација од јавен интерес, согласно Законот за донации и спонзорства или кога примателот е здружение или фондација која согласно основачкиот акт е основана за конкретна финансиска поддршка во врска со јавен интерес утврден со Закон	• Треба да се склучи договор за дадена донација. Доколку донацијата се однесува за индивидуален спортист од листата на Агенцијата за млади и спорт, во договорот треба да се наведе каде за тој спортист ќе се префрлат средствата кои се донираат: на спортската федерација. Спортската федерација за тој спортист имаат обврска да отворат посебна наменска сметка
НАМЕНИ ЗА КОИ МОЖЕ ДА СЕ ДОНИРААТ СРЕДСТВА	
1. За сите дејности од јавен интерес, вклучувајќи го и спортот врз основа на добиена Потврда за јавен интерес од Министерството за правда*	1. Само за спортот врз основа на добиеен ваучер од страна на Агенцијата за млади и спорт
2. Субјектот од спортот на кој му се донираат средства не мора да ги исполнува посебните критериуми од листата од Агенцијата за млади и спорт, донаторот само треба да има Потврда за јавен интерес од Министерството за правда	2. Субјектот од спортот на кој му се донираат средства мора да е на листата на субјекти од спортот која ја објавува Агенцијата за млади и спорт
ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ	
1. Може да се користи: • за данок на личен доход ако донатор е физичко лице (најмногу до 24000 годишно) • за данок на имот • за данок на добивка • за ДДВ (по посебна постапка)	1. Може да се користи: • само за данокот на добивка
2. Даночно ослободување за данокот на добивка може да се користи најмногу до 5% од вкупно остварениот приход	2. Даночно ослободување за данокот на добивка може да се користи најмногу до 50% од пресметаниот данок
3. Даночно ослободување не може да се користи со месечните аконтации	3. Даночно ослободување може да се користи со месечните аконтации
ПОСТАПКА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ДАНОЧНОТО ОСЛОБОДУВАЊЕ	
1. Потребно е да се добие Потврда од Министерството за правда дека донацијата е од јавен интерес*	1. Потребно е да се добие ваучер за користење на средства од даночно ослободување
2. Ако се донираат добра и услуги за да се оствари даночното поттикнување за ДДВ треба да се уплати ДДВ на посебна сметка и до Министерството за финансии да се поднесе Барање за враќање на наплатениот данок*	2. До УЈП да се поднесе Образец БДО-ДС - Барање за даночно ослободување
3. До УЈП во рок од 30 дена од исполнување на договорот да се поднесе: • Образец ИДС/ДВ - од страна на донатор • Образец ИДС/ПР - од страна на примател	3. Да се уплатат финансиските средства на посебна наменска сметка на спортскиот субјект во кој се донира 4. До УЈП да се достави Известување за извршена донација - Образец ИДО-ДС 5. УЈП да го потврди правото за даночното ослободување

* По исклучок согласно Уредбата за донации во јавни дејности која беше во сила до 31.12.2020 година, правно лице кое донира финансиски добра и услуги на буџетски корисник, кој донацијата ќе ја користи за справување со коронавирусот за време на вонредна состојба:

- не спроведува постапка за потврдување на јавен интерес до Министерството за правда, и
- не спроведува постапка за даночно поттикнување за ДДВ (враќање на ДДВ) до Министерството за финансии.

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА УПЛАТЕНИОТ ДАНОК ПО ЗАДРШКА ЗА 2020 ГОДИНА **ОБРАЗЕЦ ДД-И**

Иван **СТОЈАНОВ**

Согласно одредбите на член 20 од Законот за данокот на добивка ("Службен весник на РМ", број 112/14..."Службен весник на РСМ", број 290/20, во натамошниот текст: Законот), домашните правни лица, домашните физички лица регистрирани за вршење на дејност, странските правни лица или странските физички лица (нерезиденти) со постојана деловна единица во Република Северна Македонија (исплатувачи на приходи) имаат обврска при секоја исплата на приходи на странските правни лица да го задржат и да го уплатат данокот на соодветна уплатна сметка.

Задржувањето на данок се применува на следниве приходи, без оглед дали се исплатени во Република Северна Македонија или во странство:

- 1) приход од дивиденди;
- 2) приход од камата од резидент;
- 3) приход од камата од нерезидент кој има постојана деловна единица во Република Северна Македонија, ако каматата е на трошок на постојаната деловна единица;
- 4) приходи од авторски хонорар исплатен од резидент;
- 5) приходи од авторски хонорар исплатен од нерезидент со постојана деловна единица во Република Северна Македонија, ако авторскиот хонорар е на трошок на постојаната деловна единица;
- 6) приход од забавни или спортски активности кои се вршат во Република Северна Македонија;
- 7) приходи од вршење на менаџмент, консалтинг, финансиски услуги и услуги на истражување и развој, ако приходот е исплатен од резидент или е на трошок на постојаната деловна единица во Република Северна Македонија;
- 8) приходи од осигурителни премии за осигурување или реосигурување од ризици во РС Македонија;
- 9) приходи од телекомуникациски услуги меѓу Република Северна Македонија и странска држава.

- 10) приходи од закуп на недвижности во Република Северна Македонија.

Напомена: Со Правилникот за начинот на пресметување и уплатување на данокот на добивка и начинот на одбегнување на двојното ослободување или двојното оданочување ("Службен весник на РМ", број 174/14), подетално се дефинира што се подразбира за секој од горенаведените приходи кои се исплатуваат на странски правни лица кои подлежат на плаќање на данокот на добивка по задршка.

По исклучок од претходно наведените приходи, данок не се задржува на следниве приходи:

- 1) на трансфер на дел од добивката на постојната деловна единица на странско правно лице во Република Северна Македонија, на кој претходно е платен данок на добивка;
- 2) на приход од камата од должнички инструменти издадени и/или гарантирани од страна на Владата на РСМ, Народната банка на Република Северна Македонија и банки или други финансиски институции кои дејствуваат како преставник на Владата на Република Северна Македонија;
- 3) на приход од камата од депозити во банка лоцирана во Република Северна Македонија;
- 4) на приход остварен од посредување или консалтинг со државни хартии од вредност на меѓународен финансиски пазар.

Лицето коешто има обврска да го задржи и да го уплати данокот, согласно член 24 од Законот има обврска Извештајот за уплатениот данок по задршка, да го достави до Управата за јавни приходи, во хартиена или електронска форма преку системот на e-tax **најдоцна до 15 Февруари** наредната година, по годината во која постоела обврска за задржување на данокот.

Во "Службен весник на РМ", број 174/14 во Правилникот за начинот на пресметување и уплатување на данокот на добивка и начинот на одбегнување на двојното ослободување или двојното оданочување е пропишана **формата и содржината на Образецот ДД-И**.

Образецот ДД-И се пополнува на следниов начин:

Се пополнуваат читливо и целосно. Износите се искажуваат во цели денари без дени.

Во образецот задолжително се внесуваат податоците за исплатувачот: единствен даночен број, скратен назив и адреса на вистинско седиште за контакт, даночен период за кој се поднесува образецот, законскиот рок на поднесување (15 Февруари 2021).

Се означува со "X" полето доколку се поднесува исправка на претходно доставениот образец.

Образецот се пополнува читливо со големи печатни букви

[1] Реден број: се пополнуваат хронолошки сите исплати за кои е предвидено задржување на данокот.

[2] ЕДБ: се внесува Единствениот идентификационен број на странското правно лице

[3] Правна форма: се впишува правната форма на правното лице, согласно странското право на државата од која потекнува;

[4] Полн назив на странското правно лице, адресни податоци за местото на вистинското седиште: се пополнува полниот назив на правното лице или друштво на лица согласно странското право, се впишува седиштето на лицето и местото каде се врши фактичкото управување со лицето (ул.бр./град/држава);

[5] Држава во која правното лице е резидент: се впишува државата во која правното лице е резидент за даночни цели;

[6] Вид на приход: се впишува соодветната приходна шифра за секој од наведените видови на приходи:

(711218) приход од дивиденди;

(711219) приход од камата од резидент;

(711220) приход од камата од нерезидент кој има постојана деловна единица во РС Македонија, ако каматата е на трошок на постојаната деловна единица;

(711221) приход од авторски хонорар исплатен од резидент;

(711222) приход од авторски хонорар исплатен од нерезидент со постојана деловна единица во РС Македонија, ако авторскиот хонорар е на трошок на постојаната деловна единица;

(711223) приход од забавни или спортски активности кои се вршат во РС Македонија;

(711224) приход од вршењето на менаџмент, консалтинг, финансиски, технички, административни, услуги на истражување и развој и други услуги, ако приходот е исплатен од резидент или

ако приходот е на трошок на постојаната деловна единица на РС Македонија;

(711225) приход остварен од наем на подвижни и недвижни добра во РС Македонија;

(711227) приход од осигурителни премии за осигурување или реосигурување од ризици во РС Македонија;

(711228) приход од телекомуникациски услуги помеѓу РС Македонија и странска држава;

Напомена: Наведената приходна шифра, задолжително се внесува во образецот ПП 50, за плаќање на данокот по задршка.

[7] Износот на приходот на кој се применува задршката: Се внесува денарската противвредност по средниот девизен курс на Народна Банка, утврден на денот на извршувањето на плаќањето на обврската спрема странското правно лице;

[8] Процент од ЗДД: Се внесува нумерички податок за процентот (%) по кој се утврдува износот за задржаниот данок, според одредбите од членот 22 став 1 од ЗДД;

[9] Износ на данок кој што треба да се задржи: Се внесува пресметаниот износ кој што добива со примена на процентот врз износот од поле 7 (износ од поле 7 x _____% од поле 8);

[10] Дата на пристигнување на обврската: за дата на пристигнување на обврската се смета датата на извршеното плаќање на оданочениот приход на странското правно лице. Доколку исплатата се врши во делови, за дата на доспевање се смета датата на извршените плаќања на соодветните делови;

[11] Процент од Договорот: Се внесува нумерички податок за процентот (%) по кој се утврдува износот на задржаниот данок, според Договорот за одбегнување на двојното оданочување;

[12] Износ на данокот кој е задржан и уплатен: Се наведува износот на данокот кој што е задржан и уплатен. Во случај кога странското правно лице резидент на држава со која РСМ нема склучено договор за одбегнување на двојното оданочување, износот на поле 12 се пресметува кога износот на поле 7 ќе се помножи со % од поле 8, односно износот на поле 12 и поле 9 треба да биде ист. Во случај кога во договорот за одбегнување на двојно оданочување, стапката на задржан данок за видот на приходот (поле 11) е поголема од стапката утврдена во ЗДД (поле 8), начинот на пресметка останува ист. Во случај кога договорот за одбегнување на двојно оданочување, стапката на задржан данок за видот на приходот (поле 11) е помала од стапката

утврдена во ЗДД (поле 8), износот на поле 12 се пресметува кога износот на поле 7 ќе се помножи со процентот утврден во договорот (поле 11).

[13] Дата на уплата на данокот: Се внесува датата на уплатата на данокот.

ПОДАТОЦИ ЗА ПОДНОСИТЕЛОТ НА ИЗВЕШТАЈОТ

Задолжително наведете го името, презимето и својството на потписникот, датумот на поднесувањето, потпишете го барањето и ставете печат.

Напомена: Образецот ДД-И се поднесува и во електронска форма преку системот на е-даноци на УЈП и истиот е прилагоден за електронско пополнување и испраќање.

Република Македонија Министерство за финансии УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ		ИЗВЕШТАЈ за уплатениот данок по задршка		ДД-И
ЕДБ	4 0 0 1 2 9 5 1 5 8 3 2 1	* Подолнува Управа за јавни приходи		
Скратен назив и адреса на вистинско седиште за контакт	БЕТА ДОО Бул. Партизански одреди 155 1000 Скопје	Датум и број на прием		
Телефон		Даночен период		
е-пошта		од	0 1 . 0 1 . 2 0 2 0	
		до	3 1 . 1 2 . 2 0 2 0	
		Рок за поднесување	1 5 . 0 2 . 2 0 2 1	
		Исправка на ДД-И	Број:	
ПОДАТОЦИ ЗА ИЗВРШЕНИ ИСПЛАТИ				
Ред. бр.	7 0 0 3 2 1 5 6 9 5 1 2 5	1. Единствен даночен број	2. Правна форма	3. Полн назив на странско правно лице
1	Laramba № 6	АД	KARLAC	Шпанија
	4. Адресни податоци за местото на вистинско седиште	5. Држава во која лицето е резидент		
6. Вид на приход	7. Износ на приход на кој се применува задршката	8. % од ЗДД	9. Износ на данок кој треба да се задржи	10. Датум на пристигнување на обврската
711221	9 5 0 0 0 0	1 0	9 5 0 0 0 1 6 0 6 2 0 2 0	
11. % од договор	12. Износ на данок кој е задржан и уплатен	13. Датум на уплата на данокот		
5	4 7 5 0 0 1 6 0 6 2 0 2 0			
Ред. бр.	7 5 1 0 0 0 2 5 6 1 5 9 1	1. Единствен даночен број	2. Правна форма	3. Полн назив на странско правно лице
2	Kloveni № 10/12 Helsinki	ДОО	NILTO	Финска
	4. Адресни податоци за местото на вистинско седиште	5. Држава во која лицето е резидент		
6. Вид на приход	7. Износ на приход на кој се применува задршката	8. % од ЗДД	9. Износ на данок кој треба да се задржи	10. Датум на пристигнување на обврската
711218	5 0 0 0 0 0	1 0	5 0 0 0 0 1 1 0 8 2 0 2 0	
11. % од договор	12. Износ на данок кој е задржан и уплатен	13. Датум на уплата на данокот		
0	0 1 1 0 8 2 0 2 0			
ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ				
Назив / Име и презиме	Петар Трајков			
ЕДБ / ЕМБГ	xxxxxxxxxxxx	Датум на пополнување	10/02/2021	
Својство	Составувач	Потпис		
ПОДАТОЦИ ЗА ПОТПИСНИКОТ				
Име и презиме	Петко Петков			
ЕМБГ	xxxxxxxxxxxx	Датум на пополнување	10/02/2021	
Својство	Потписник	Потпис		

20 ЈАНУАРИ

РОК ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ НА БАРАЊЕ ЗА ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ ЗА ВОВЕДЕН ФИСКАЛЕН СИСТЕМ НА ОПРЕМА

Јасмина РАФАЈЛОВСКА

Согласно Законот за регистрирање на готовинските плаќања "Службен весник на РСМ", број 31/01...98/19, даночните обврзници кои вршат промет на добра и промет на услуги за кои плаќањето не се извршува по банкарски пат (готовински плаќања), должни се да воведат и користат одобрен фискален систем на опрема со GPRS уред за регистрирање на готовинските плаќања и задолжително да издаваат сметка (фискална сметка) за извршениот промет односно услуга.

Поради оваа обврска законодавецот има предвидено можност за набавените фискални апарати во тековната година (максимум десет) даночните обврзници да користат даночно ослободување за воведен фискален систем на опрема со поднесување на Барање до Управата за јавни приходи на пропишан образец ДД-07.

Во прилог на овој напис Ви даваме упатство со практичен пример за остварување на правото за даночно ослободување за воведен фискален систем на опрема на пропишаниот образец.

БАРАЊЕ ЗА ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ ЗА ВОВЕДЕН ФИСКАЛЕН СИСТЕМ НА ОПРЕМА (ОБРАЗЕЦ ДД-07)

Законска регулатива

Согласно член 30 од Законот за данокот на добивка ("Службен весник на РСМ", број 112/14... "Службен весник на РСМ", број 290/20) обврзниците кои се должни да воведат и да користат фискален систем на опрема, односно фискална апаратура и интегриран автоматски систем за управување им се намалува пресметаниот данок за набавени до десет фискални апарати, во висина на нивната вредност.

Согласно член 30 став 3 од Законот за данокот на добивка ова право обврзникот го остварува со одобрение од Управата за јавни приходи по поднесување на Барање за издавање на одобрение за намалување на пресметаниот данок на добивка по основ на воведување и користење фискален систем на опрема, односно фискална апаратура и интегриран автоматски систем за управување (Образец ДД-07).

Барањето ДД-07 се поднесува за даночниот период, во кој одобрениот фискален систем на опрема за регистрирање на готовинските плаќања е набавен и воведен во употреба, пред поднесувањето на Даночниот биланс за оданочување на добивка (Образецот ДБ) во кој се остварува правото на намалување на данокот.

РАФАЈЛОВСКИ®
консалтинг

30 години со Вас

РЕПРЕЗЕНТ 29

РЕПРЕЗЕНТ 30

Членство на
WE ARE AN
INDEPENDENT
MEMBER OF
HLB
THE GLOBAL
ADVISORY AND
ACCOUNTING
NETWORK

АКРЕДИТИРАНА КОМПАНИЈА
ЗА КONTИНИРАНО ПРОФЕСИОНАЛНО
УСОВШУВАЊЕ НА СМЕТКОВОДЕЛИ И
ОВЛАСТЕНИ СМЕТКОВОДЕЛИ

ГОДИШНА ПРЕТПЛАТА
2021

9.500
денари
со вклучен
ДДВ

е-прописи

Барањето се доставува најдоцна до **20 Јануари во годината што следи по годината во која е извршена набавката и воведувањето** на одобриениот фискален систем на опрема.

Доколку ова право не биде искористено во целост, истото се пренесува во наредниот период, се до негово целосно искористување.

Доколку набавката и воведувањето на фискалниот систем на опрема, се врши во повеќе даночни периоди, за секој нов воведен фискален систем на опрема со GPRS уред се поднесува ново барање.

Барањето ДД-07 даночниот обврзник го доставува до даночната канцеларија на УЈП или во електронска форма преку <http://etax.ujp.gov.mk>.

Управата за јавни приходи е должна во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето (Образец ДД-07) за издавање на одобрение за намалување на пресметаниот данок на добивка да постапи по барањето. Доколку Управата за јавни приходи не издаде одобрение за намалување на пресметаниот данок, односно не донесе акт за одбивање на барањето во овој рок, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена од истекот на тој рок да поднесе **Барање поради неодлучување по барање за даночно ослободување за воведен фискален систем на опрема-Б-МО/ДД-01** до писарницата на директорот на Управата за јавни приходи за одлучување по барањето. Во прилог на ова барање се доставува и копија од веќе поднесениот Образец ДД-07.

СОСТАВУВАЊЕ НА БАРАЊЕ ЗА ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ ЗА ВОВЕДЕН ФИСКАЛЕН СИСТЕМ НА ОПРЕМА

Во образецот ДД-07 задолжително се внесуваат податоците за: Единствен даночен број, скратен назив и адреса на вистинско седиште за контакт и даночен период за кој се поднесува барањето.

Податоци за воведен фискален систем на опрема

Доколку обврзникот има ставено во употреба повеќе фискални системи на опрема да се наведат податоците за секој поединечен фискален систем на опрема:

- ❖ Број на фискален апарат - внесете го бројот на фискалниот апарат наведен во Решението за регистрација на фискален систем на опрема издадено од Управа за јавни приходи (Образец ФА-02/1);
- ❖ Датум на регистрација - внесете го датумот на регистрација на фискалниот систем на опрема наведен во Решението издадено од Управа за јавни приходи;
- ❖ Набавна вредност - внесете го износот на набавниот фискален систем на опрема (набавната вредност намалена за ДДВ, за обврзник регистриран за целите на ДДВ или набавна вредност со вклучен ДДВ за обврзник кој не е регистриран за целите на ДДВ).

Напомена: Доколку фискалниот систем на опрема е купен на рати, и на износот е пресметана камата, во ова поле се внесува набавната вредност намалена за износот на каматата.

Прилози

При поднесување на барањето задолжително во прилог се поднесува:

Копија од фактура/и за извршена набавка на фискален систем на опрема и/или

Друг доказ за извршена набавка на фискален систем на опрема.

ПРАВНИ СОВЕТИ
078/20 55 72
078/38 55 11

Република Македонија
Министерство за финансии
УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ

БАРАЊЕ

за издавање на одобрение за намалување на пресметаниот
данок на добивка по основ на воведување и користење
фискален систем на опрема, односно фискална апаратура
и интегриран автоматски систем за управување

ДД-07

Единствен
даночен број

4 0 3 0 9 9 8 3 5 9 8 0 1

Скратен назив
и адреса на вистинско
седиште за контакт

ВАДО ДОО - Скопје
ул. Даскал Камче 3-2/6
1000 Скопје

Телефон

0 2 3 0 5 6 9 0 1

е-пошта

info@vado.com.mk

* Појолнува Уѓирава за јавни приходи

Датум и
број на
прием

Даночен период

од 01.01.2020 до 31.12.2020

Рок за
поднесување 20.01.2021

ПОДАТОЦИ ЗА ВОВЕДЕН ФИСКАЛЕН СИСТЕМ НА ОПРЕМА

Број на фискален апарат	Датум на регистрација	Набавна вредност
1 А С 7 8 9 1 2 3 4 5 6	24.10.2020	13.500
2 А С 7 0 9 1 7 5 0 0 7	24.10.2020	13.500
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
Вкупен износ на даночно ослободување:		27.000

ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ

Назив / Име и презиме	Иван Иванов		
ЕДБ / ЕМБГ	0703956450020	Датум на пополнување	25/12/2020
Својство	Составувач	Потпис	

ПОДАТОЦИ ЗА ПОТПИСНИКОТ

Име и презиме	Дојчин Дојчиновски		
ЕМБГ	1705956450075	Датум на пополнување	25/12/2020
Својство	Потписник	Потпис	

* Појолнува Уѓирава за јавни приходи

Податоци за
обработката

20 ЈАНУАРИ

РОК ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ НА БАРАЊЕ ЗА ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ ЗА ВОВЕДЕН ФИСКАЛЕН СИСТЕМ НА ОПРЕМА ЗА ВРШИТЕЛИ НА САМОСТОЈНА ДЕЈНОСТ

Јасмина РАФАЈЛОВСКА

Самостојните вршители на дејност, трговците - поединци како и физичките лица кои вршат земјоделска и занаетчиска дејност согласно Законот за данокот на личен доход „Службен весник на РМ“, број 80/93... „Службен весник на РСМ“, број 290/20 член 28 став 5, имаат можност со поднесено барање до УЈП да го намалат пресметаниот данок, за набавените до десет фискални апарати во висина на нивната вредност.

Обврската за воведување на фискален систем на опрема е пропишана во Законот за регистрирање на готовински плаќања „Службен весник на РМ“, број 31/01... „Службен весник на РСМ“, број 98/19 и се однесува на сите даночни обврзници кои вршат промет на добра и промет на услуги за кои плаќањето не се извршува по банкарски пат.

БАРАЊЕ ЗА ОДОБРЕНИЕ НА ДАНОЧНО ОСЛОБОДУВАЊЕ ПО ОСНОВ НА ВОВЕДУВАЊЕ НА ФИСКАЛЕН СИСТЕМ НА ОПРЕМА

Правото за намалување на пресметаниот данок за набавените до десет фискални апарати се остварува со поднесување на „Барање за одобрение на даночно ослободување по основ на воведување на фискален систем на опрема односно фискална апаратура и интегриран автоматски систем за

управување“ ДЛД-02 (во продолжение: Барање за даночно ослободување).

Барањето за даночно ослободување ДЛД-02 се поднесува за даночниот период, во кој одобриениот фискален систем на опрема за регистрирање на готовинските плаќања е набавен и воведен во употреба, пред поднесување на Образецот ДЛД-ДБ чија форма, содржина и начин на составување е пропишана со Правилникот за формата, содржината и начинот на составување на годишниот даночен биланс за обврзниците кои вршат самостојна дејност („Службен весник на РСМ“, број 271/19), во кој се остварува правото на намалување на данокот.

Законскиот рок за доставување на барањето согласно член 28 став 6 од Законот за данокот на личен доход е **20 Јануари во годината што следи по годината во која е извршена набавката и воведувањето на одобриениот фискален систем на опрема**. Управата за јавни приходи е должна во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето да постапи по истото и да издаде одобрение за намалување на пресметаниот данок на доход. Доколку ова право не биде искористено во целост, истото се пренесува во наредниот период, се до негово целосно искористување. Доколку набавката и воведување на фискалниот систем на опрема се врши во повеќе даночни периоди (до 10 фискални апарати), за секој нов воведен фискален систем на опрема се поднесува ново барање.

Барањето „ДЛД-02“ даночниот обврзник го доставува до даночната канцеларија на УЈП или во електронска форма преку <http://etax.ujp.gov.mk>.

www.rafajlovski.com.mk

ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ КОЕ ДОНИРА ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Стефан РАФАЈЛОВСКИ

Во „Службен весник на РСМ“, број 5/21, објавен е нов Правилник за формата, содржината и начинот на доставување и одобрување на извештајот за донирани финансиски средства на новиот Образец „ДЛД-ИД/ФЛ“ - Извештај за донирани финансиски средства.

Согласно член 75 од Законот за данокот на личен доход, физичко лице кое донира финансиски средства на правно лице според одредбите на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности, има право на намалување на данокот на доход утврден во Годишната даночна пријава (Образец „ДЛД-ГДП“),

во висина од 20% од годишниот даночен долг, но не повеќе од 24.000 денари.

За остварување на даночното ослободување, физичкото лице-давател на донацијата најдоцна до 31 Јануари 2021 година има обврска до УЈП да го достави новиот Образец „ДЛД-ИД/ФЛ“ - Извештај за донирани финансиски средства преку системот „е-Персонален данок“.

Врз основа на Извештајот за донирани финансиски средства, УЈП во Образецот „ДЛД-ГДП“ - Годишна даночна пријава за утврдување на данокот на личен доход, за физичкото лице, го внесува податокот за ослободување од данокот.

Во продолжение ви го даваме новиот Образец „ДЛД-ИД/ФЛ“ во скратена форма:

 Република Северна Македонија Министерство за финансии УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ		ИЗВЕШТАЈ за донирани финансиски средства		ДЛД-ИД/ФЛ
* Пополнива Управа за јавни приходи				
ЕМБГ	<input type="text"/>	Датум и број на прием <input type="text"/>		
Име и презиме и адреса на живеење за контакт	<input type="text"/>			
Телефон	<input type="text"/>			
е-пошта	<input type="text"/>			
ПОДАТОЦИ ЗА ПРИМАТЕЛОТ НА ДОНАЦИЈА				
ЕДБ на примателот	<input type="text"/>			
ЕДБ / ЕМБГ на крајниот корисник	<input type="text"/>			
Назив	<input type="text"/>			
Адреса / Седиште	<input type="text"/>			
	е-Пошта			Телефон
ПРИЛОЗИ				
☐ Договор за дадена донација ☐ Решение од Министерство за правда за потврда на јавниот карактер на донацијата ☐ Доказ за дадена донација ☐ Потврда за примена донација				
ОПИС НА ДОНАЦИЈА				
Финансиски средства	<input type="text"/>			износ

ЗАСТАРЕНОСТ НА ПОБАРУВАЊА

Др. Горан РАФАЈЛОВСКИ

Обврските кои учесниците во правниот промет секојдневно ги создаваат, треба редовно и навремено да ги исполнуваат. Доколку одредени субјекти (должници) не ги исполнуваат своите обврски, доверителите своите побарувања можат да ги остваруваат присилно со Платен налог пред Нотар кој се смета за Тужба до надлежен суд доколку е поднесен приговор од должникот. Исполнувањето на побарувањето доверителот може да го бара присилно во определен период утврден со закон, затоа што по истекот на тој период настапува застареност на побарувањата. Институтот на застареност на побарувањата, дефинирањето, роковите, застојот и прекилот на застареноста се регулирани со Законот за облигационите односи (“Службен весник на РМ”, 18/01...161/09, во натамошниот текст: ЗОО).

ДЕФИНИРАЊЕ НА ПОИМОТ ЗАСТАРЕНОСТ?

Престанок на правото да се бара присилно исполнување на обврската претставува застареност на побарувањето. За да настапи застареност потребно е да истече времето определено со закон во кое доверителот имал можност да бара исполнување на обврската. По истекот на тој рок, кој е различен за одделни побарувања заради природата на истите, доверителот го губи правото присилно да го наплати своето побарување. Ако, доверителот по судски пат по истекот на рокот на застареност побара исполнување на побарувањето, а должникот истакне приговор за застареност, доверителот ќе го изгуби спорот. Судот не е обврзан да внимава на застареноста, таа обврска ја има должникот. **Со настапувањето на застареноста не се губи правото (побарувањето) на доверителот, тоа само не ужива судска заштита, односно доверителот не може да бара присилно исполнување преку суд.** Ако должникот не се повика на застареност, доверителот може да го оствари своето право односно да го наплати побарувањето (член 349 од ЗОО).

Должникот во секое време пред или после истекувањето на застареноста на побарувањето може да го

исполни истото и нема право да бара да му се врати она што го дал, дури и ако не знаел дека обврската е застарена (член 356 од ЗОО).

Кога обврските се создаваат во меѓународниот промет на права и услуги, со оглед на разноликоста на националните законодавства потребно е со договарачите во согласност со нивниот договор сами да определат чие право ќе се применува во евентуалните судски или арбитражни спорови, па така ќе ги определат роковите на застареност.

НАСТАПУВАЊЕ НА ЗАСТАРЕНОСТ И РОКОВИ

Потребно е да се утврди од кога започнуваат да течат роковите и кога настапува застареноста на побарувањата. Застареноста почнува да тече првиот ден по денот кога доверителот имал право да бара исполнување на обврската, ако за одделни случаи со закон не е пропишано нешто друго (член 350 од ЗОО).

Застареноста настапува кога ќе истече последниот ден од времето определено со закон (член 351 од ЗОО).

Почетокот на течењето на застареноста е **врзана за стасаноста на побарувањето, тоа значи дека застареноста започнува да тече наредниот ден од денот на кој побарувањето доспеало.** Застареноста настапува со последниот ден од времето определено со закон. Се смета дека нема значење ако последниот ден на тој рок паѓа во денот на празник определен со закон.

Пример 1:

Должникот фактурата ја примил на 08.10.2020 година, рокот за плаќање на фактурата е 15 дена. Фактурата треба да се плати заклучно со 23.10.2020 година. Рокот за застареност на оваа фактура започнува да тече наредниот ден, односно 24.10.2020 година. Кога роковите се пресметуваат во години, завршуваат со оној ден кој по својот број одговара на денот кога започнал рокот, па така побарувањето по оваа фактура чиј рок на застареност е 3 години, застарува на 24.10.2023 година. Ако 24.10.2023 е неработен ден (празник) рокот не се продолжува за наредниот работен ден, според одредбите од член 351 од ЗОО.

ЗОО забранува со правна работа да се определи **подолг или пократок рок на застареност** од она време што е определено со закон ниту пак да се определи дека застареноста нема да тече за некое време. Ако вакви рокови сепак се договорот се смета дека истите не постојат. Договорот ќе биде полноважен затоа што ниту една страна не може пред суд да бара поништување на договорот само затоа што договорот содржел рокови за застареност спротивни на Законот (член 353 од ЗОО).

Должникот не може да се откаже од застареноста пред да измине времето определено за застареност, затоа што со тоа посредно врши признавање на побарувањето, а со тоа прекин на застареноста па така од моментот на прекин на застареноста започнуваат да течат нови рокови.

Должникот може со писмено признание на застарена обврска или давањето на залог или некое друго обезбедување за застарено побарување да се откаже од застареност, и во овој случај роковите почнуваат да течат одново (член 355 и 357 од ЗОО).

Обезбеденото побарување со залог и хипотека доверителот може да го наплати и по застарување на побарувањето, меѓутоа наплатата ќе се однесува само на главниот долг. Каматата и споредните побарувања нема да може да се наплатат ако продажната вредност на заложенит предмет или недвижност не е доволна за да ги покрие нив. Застареноста на споредните побарувања ја следи судбината на главното побарување, кога ќе застари главното побарување, истовремено застаруваат и споредните побарувања, како што се камати, плодови, трошоци и договорна казна (член 357 и 358 од ЗОО).

ВРЕМЕ ПОТРЕБНО ЗА ЗАСТАРЕНОСТ

Општиот рок на застареност е утврден во член 360 од ЗОО, според кој побарувањата застаруваат за **пет години**, ако со закон не е определен некој друг рок на застареност.

Утврдени се и посебни рокови на застареност во определени случаи и тоа:

Повремени побарувања

Побарувањата на повремени давања кои стасуваат годишно или во пократки определени временски периоди (повремени побарувања), споредни повремени побарувања, како што е **побарувањето на камати**, повремени побарувања во кои се исцрпува самото право, како што е побарувањето на издржување, **застаруваат за**

три години од стасаноста на секое одделно давање.

Истиот рок важи за ануитетите со кои во еднакви однапред определени повремени износи се отплатуваат главнината и каматите, но не важи за отплатите во рати и за други делумни исполнувања за кои застареноста се определува според правното дело (член 361 од ЗОО).

Застареност на самото право

Самото право од кое произлегуваат повремени побарувања застарува за **пет години**, сметајќи од стасаноста на старото неисполнето побарување по кое должникот не вршел давања. Кога ќе застари правото од кое произлегуваат повремени побарувања, доверителот го губи правото не само да бара идни повремени побарувања, туку и повремени давања кои стасале пред оваа застареност. Меѓутоа, ЗОО утврдува дека не може да застари правото на издржување определено со закон (член 362 од ЗОО).

Меѓусебни побарувања од договор во прометот на стоки и услуги

Меѓусебните побарувања на договорните страни од договорите во прометот на стоки и услуги, како и побарувањата на надомест за издатоци направени во врска со тие договори, застаруваат за **три години**. Со оглед дека најчесто договорните страни постојано или во подолг временски период влегуваат во меѓусебни односи во прометот на стоки и услуги, застарувањето тече одвоено за секоја испорака на стоки, извршена работа или услуга (член 363 од ЗОО).

Побарување на закупнина

Побарувањето на закупнина, без оглед дали е определено да се плаќа повремено, или во еден вкупен износ, застарува за **три години**. Овој рок на застареност се однесува на секоја закупнина без оглед дали се работи за закуп на подвижни предмети или недвижности (член 364 од ЗОО).

Побарување на надомест на штета

Побарувањето на надомест на причинета штета застарува за **три години од кога оштетеникот дознал** за штетата и за лицето кое ја сторило штетата. Во секој случај ова побарување застарува за **пет години од кога настанала штетата**, односно без оглед кога оштетениот дознал за штетата и за сторителот, право-

то да бара надомест на штета застарува по истекот на пет години од кога штетата настанала. Ова значи дека законодавецот предвидел рамка во која може присилно да се бара надомест на штета. Првиот услов е дознавањето, а вториот услов е определениот период од настанување на штетата (член 365 став 1 и 2 од ЗОО).

Пример 2:

Ако оштетениот дознае за причинетата штета 3-та година од настанување на штетата тој има рок од **2 години** за поднесување на Тужба, затоа што е лимитиран со вториот услов за застареност 5 години од настанување на штетата.

Побарувањето на надомест на **штета настаната со повреда на договорна обврска**, застарува за времето определено за застареност на таа обврска (член 365 став 3 од ЗОО), односно ЗОО утврдува различни рокови на застареност за надомест на штета настани со повреда на договорни обврски.

Пример 3:

Доколку се работи за штета меѓу договорни страни од договорот за промет на стоки и услуги, рокот на застареност е **три години**, или за повреда на договорна обврска за која е предвиден едногодишен рок на застареност, застареноста за надомест на штета е **една година**.

Кога **штетата е причинета со кривично дело**, а за кривично гонење е предвиден **подолг рок** на застареност од општите рокови на застареност за надомест на штета, барањето за надомест на штета спрема одговорното лице застарува кога ќе измине времето определено за застареност на кривичното гонење (апсолутниот рок на застареност за кривичното дело настапува кога ќе помине двапати онолку време определено за застареност на кривично гонење, без оглед што кривичната постапка трае).

Едногодишен рок на застареност

За **една година** застаруваат одделни побарувања наведени во член 367 од ЗОО. Главно се работи за побарување за **давање комунални и слични услуги** кои течат во континуитет. Едногодишен рок на застареност е утврден за:

1. Побарувањето на надомест за испорачана електрична и топлотна енергија, гас, вода, за оцар-

ски услуги и за одржување на чистотата, кога испораката, односно услугата е извршена за потребите на домаќинството;

2. Побарувањето на пошта, телеграф и телефон за употреба на телефон и на поштенски преградоци, како и други нивни побарувања што се наплатуваат во тримесечни или во пократки рокови и
3. Побарувањето на претплата на повремени публикации, сметајќи од истекот на времето за кое е нарачана публикацијата.

Бидејќи се работи за континуирани услуги, ЗОО пропишува дека застарувањето тече иако се продолжени испораките или услугите, односно не се смета дека настапил прекин на застареноста ако должникот платил некоја сметка за подоцнежна услуга, а претходните не ги платил.

Пример 4:

Ако должникот не платил за овие услуги за 14 месеци, доверителот може присилно да наплати само за 12 месеци (1 година) и тоа од денот кога ја поднесува тужбата па на назад. Во овој случај застареност настапила за четири месеци, или судот по приговор за застареност на должникот ќе ги земе предвид само незастарените обврски при одлучувањето.

Побарувања утврдени пред судот или пред друг надлежен орган

Сите побарувања што се утврдени со правосилна **судска одлука** или со одлука на друг надлежен орган, или со порамнување пред суд или пред друг надлежен орган, застаруваат за **десет години**, па и оние за кои законот инаку предвидува пократок рок на застареност. Во наведените случаи се работи за акти кои имаат карактер на извршна исправа (правосилна судска одлука или порамнување, односно соодветни акти на надлежни органи, меѓу кои се сметаат и нотарските исправи и приватните исправи заверени кај нотар). Рокот кај овие побарувања започнува да тече наредниот ден од истекот на времето предвиден за доброволно извршување во таа исправа (пресуда, нотарски акт или одлука на државен орган). На овие исправи освен печат за правосилност потребен е и печат на извршност кој ги содржи потребните датуми.

Исклучок е утврден за повремени побарувања што произлегуваат од такви одлуки или порамнувања кои стасуваат во иднина (поради нивната правна природа), кои согласно член 368 од ЗОО застаруваат во рокот предвиден за застареноста на повремени побарувања.

Рокови на застареност кај договорите за осигурување

Заради спецификите на договорите за осигурување, посебно се определени роковите на застареност и почетокот на течење на рокот на застареност. Имено, тие се различни во зависност дали се работи за договорачот на осигурувањето, осигурителот или трето лице.

Побарувањата на договорачот на осигурување, односно на трето лице од договорот за осигурување на живот застаруваат за **пет години**, а од другите договори за осигурување за **три години**, сметајќи од првиот ден по истекот на календарската година во која настанало побарувањето. Ако заинтересираното лице докаже дека не знаело дека настанал осигурениот случај, застарувањето почнува од денот кога дознало за тоа, со тоа што во секој случај побарувањето застарува кај осигурувањето на животот за **десет години**, а кај други за **пет години** од првиот ден по истекот на календарската година во која настанало побарувањето.

Побарувањата на осигурителот од договорот за осигурување застаруваат за **три години**.

Во случај на осигурување од одговорноста на трет, ако оштетеното лице бара надомест од осигуреникот или го добие од него, застарувањето на барањето на осигуреникот спрема осигурителот почнува од денот кога оштетеното лице барало по судски пат надомест од осигуреникот, односно кога осигуреникот го обештетил. Застареноста започнува да тече од моментот кога оштетеното лице ќе побара или добие надомест на штета, бидејќи, осигурувачот одговара за штетата што настанала со осигурениот случај, само ако оштетеното лице бара надомест на штета.

Непосредното барање на трето оштетено лице спрема осигурителот застарува за **истото време** за кое застарува неговото барање спрема осигуреникот одговорен за штетата (член 369 од ЗОО).

Прекин на застареност

Во случај на настапување на прекин, **застареноста се прекинува и рокот на застареност започнува да тече одново**, а рокот на застареност пред прекино-

не се смета во рок на застареност определен со закон (член 381 став 1 од ЗОО).

Една од најчестите причини за прекинување на застареноста е **признавањето на долгот**, односно еднострана изјава на волја на должникот за која не е потребна согласност на доверителот. Признавањето на долгот **може да биде на посреден начин, како што е плаќање на дел од фактура**, давањето отплата, плаќањето камата, давањето обезбедување (член 376 од ЗОО). Доколку само делумно се признае главниот долг, застареноста се прекинува само за признатиот износ. Согласно ЗОО се смета дека има прекин на застареност ако должникот го признал долгот и воедно странките договориле нови рокови на исполнување на обврската.

Пример 5:

Ако со склучување на спогодба за извршување на обврските предвидени се нови рокови на исполнување - во целост или на рати, новиот рок за исплата започнува од денот кога е договорена стасаноста на побарувањето, а од наредниот ден течат новите рокови на застареност. Денот на потпишување на спогодбата во овој случај не претставува ден од кој треба да се засметува застареноста.

Исто така со записник за срамнување потпишано од двете страни за остатокот од долгот застареноста започнува да тече одново, па така ако рокот за тоа побарување бил 3 години со денот на потпишување на срамнувањето започнува да тече нов рок од 3 години.

Напомена: Законот за финансиска дисциплина забранува одложување на роковите за исполнување на обврските со користење на облигациони договори како што се цесија, асигнација, превземање или пристапување кон долг или компензација. Одложувањето на роковите за исполнување на обврските е казниво за двете договорени страни.

Застарувањето се прекинува и со поднесување тужба и со секое друго доверителово дејствие преземено против должник пред суд или пред друг надлежен орган заради утврдување, обезбедување или остварување на побарувањето (член 377 од ЗОО). Меѓутоа, ако доверителот се откаже од тужбата, или тужбата на доверителот биде отфрлена или тужбеното барање одбиено, се смета дека не настапило прекинување на застареност поради поднесување тужба или друго дејствие на доверителот против должникот пред суд

или друг надлежен орган (член 378 од ЗОО). Но, ако тужбата против должникот е отфрлена поради ненадлежност на судот или поради некоја друга причина која не се однесува на суштината на работата, па доверителот повторно подигне тужба во рок од три месеци од денот на правосилноста на одлуката за отфрлање на тужбата, се смета дека **застарувањето е прекинато** со првата тужба. Се смета дека застарувањето е прекинато и во случај на повикување во заштита и истакнување на пребивање на побарувањата во спор, како и во случај кога суд или друг орган го упатил должникот своето пријавено побарување да го остварува во парнична постапка (член 379 од ЗОО).

Во зависност од причината поради која настапил прекин на застареност, ЗОО утврдува кога започнува да тече **новиот рок на застареност** и тоа:

- ➔ застарувањето прекинато со **признание** од страна на должникот почнува да тече одново од признанието;
- ➔ кога прекинување на застарувањето настанало со **подигање тужба** или со повикување во заштита, или со истакнување на пребивање на побарувањата во спор, односно со пријавување на побарување во некоја друга постапка, застарувањето почнува да тече одново од денот кога спорот е окончан или завршен на некој друг начин;
- ➔ кога прекинувањето на застарувањето настанало со пријава на побарување во **стечајна постапка** или со барање на принудно извршување или обезбедување, застарувањето почнува да тече одново од денот на окончувањето на оваа постапка.

Застарувањето што почнува да тече одново по прекинувањето, се завршува кога ќе измине **толку време колку што со закон е определено за застарувањето што е прекинато**.

Во случај на новација, односно прекин на застареноста со признавање на долгот од страна на должникот, а доверителот и должникот се спогодат да го изменат основот или предметот на обврската, новото побарување застарува за време кое е определено за негова застареност (член 382 од ЗОО).

ЗАСТАРЕНОСТ НА ПРИДОНЕСИ

Придонеси за пензиско и инвалидско осигурување

Со Законот за пензиско и инвалидско осигурување не се утврдени рокови на застареност за наплата на

придонесите, Побарувањата на работниците од пензиско и инвалидско осигурување **не застаруваат**.

Со Закон за придонеси од задолжително социјално осигурување утврдено е дека контролата, утврдувањето, наплатата, застареноста и отпишувањето на придонесите ги врши Управата за јавни приходи во согласност со Законот за даночна постапка (член 23 од Закон за придонеси од задолжително социјално осигурување).

Придонеси за здравствено осигурување

За пресметувањето, уплатувањето, втасаноста, застареноста и отпишувањето на придонесите за задолжително здравствено осигурување како и за казнените камати, Законот за здравствено осигурување упатува на примена на одредбите од Закон за придонеси од задолжително социјално осигурување кој пак упатува на Законот за даночна постапка (член 23 од Закон за придонеси од задолжително социјално осигурување). Придонесите за здравствено осигурување застаруваат за 5 години.

ЗАСТАРЕНОСТ НА ДАНОЦИ

Во однос на застареноста, присилната наплата и висината на каматата за ненавремено плаќање на данокот на додадена вредност, персоналниот данок на доход и данокот на добивка, Законот за данокот на додадена вредност, Законот за персоналниот данок на доход и Законот за данок на добивка, упатуваат на примена на одредбите од Законот за даночната постапка.

Согласно **Законот за даночната постапка** со кој е регулирана постапката за наплата на даноците, застарувањето на наплата на даноците и споредните даночни давачки започнува да тече по истекот на годината во која што е остварена фактичката состојба, а настапува по истекот на **5 години**, односно **10 години** во случаи на даночно затајување.

Пример 6:

Ако обврската за плаќање на данокот се однесува за месец јуни 2020 година, застарувањето започнува да тече од 01.01.2021 година, а настапува со истекот на последниот ден од 2026 година.

Прекинување на рокот на застареност започнува со секој даночен управен акт што се однесува на фактичката состојба, а трае до правосилно завршување на постапката. По секој прекин на рокот, започнува да тече нов рок на застареност.

Во секој случај по истекот од десет години, застапува утврдувањето на данокот и споредните даночни давачки. Овој рок на застареност е апсолутен рок после кој утврдувањето на данокот и споредните даночни давачки, нивна промена и престанок не е дозволено (член 110 од Законот за даночната постапка).

Постои разлика помеѓу утврдувањето и наплатата на даноците, па така **наплатата на даноците и споредните даночни давачки** застаруваат во рок од **десет години** (исто како правосилните пресуди) од истекот на годината во која данокот и споредните даночни давачки пристигнале за плаќање. Враќање на повеќе или погрешно уплатен или наплатен данок и споредни даночни да-

вачки застарува за 5 години од уплатата, а во секој случај по истекот од 10 години застарува враќањето на истиот (член 122-а од Законот за даночна постапка).

Даноците на имот

Правото на утврдување на данокот како и правото на наплата на данокот и на трошоците застарува за **пет години** по истекот на годината во која требало да биде утврден односно да биде извршена наплатата.

Правото на обврзникот на враќање на погрешно или на повеќе уплатени износи на име на данок, камата и трошоци на присилна наплата застарува за **пет години** по истекот на годината во која е извршена уплатата. По секој прекин на текот на застареноста настапува нов тек на застареност. Апсолутната застареност на ваквите побарувања изнесува **десет години** (член 84 и 85 од Законот за даноците на имот).

ВИД НА ПОБАРУВАЊЕ	РОК НА ЗАСТАРЕНОСТ	ЗАПОЧНУВА ДА ТЕЧЕ
Општ рок согласно ЗОО	5 години	последниот ден од времето определено со Закон
Застареност на самото ПРАВО	5 години	од стасаноста на побарувањето
Повремени побарувања	3 години	од стасаноста на секое одделно давање
Меѓусебни побарувања од договори на стоки и услуги	3 години	одвоено за секоја испорака на стоки, извршена работа или услуга
Побарување од закупнина	3 години	денот назначен во договорот
Побарувања по однос на штета	3 години од дознавање за штета 5 години од настанување на штетата	1) од денот на дознавање за штетата 2) од денот на настанување на штетата
Штета настаната со непочитување на договорна обврска	различни рокови заради различни повреди на договорна обврска	од денот на настанување на штетата
Штета причинета со кривично дело	онолку време колку е потребно за застарување на кривичното гонење	од денот на сторување на кривичното дело
Надомест за испорачана електрична и топлотна енергија, гас вода и други услуги извршени за потребите на домаќинствата	1 година	од денот на завршената месечна услуга
Надомест за испорачана електрична и топлотна енергија, гас вода и други услуги извршени за потребите на правните лица	3 години (овие услуги се сметаат како Меѓусебни побарувања од договори на стоки и услуги)	од денот на завршената месечна услуга
Правосилни судски одлуки или одлуки на државни органи	10 година	од извршноста на одлуките
Придонеси од пензиско и инвалидско осигурување	не застаруваат	
Придонеси од здравствено осигурување	5 години - во секој случај 10 години	наредниот ден од рокот кога требало да бидат уплатени
Данок на добивка	5 години - во секој случај 10 години	по истекот на годината во која што е остварена фактичката состојба
Персонален данок на доход	5 години - во секој случај 10 години	по истекот на годината во која што е остварена фактичката состојба
ДДВ	5 години - во секој случај 10 години	по истекот на годината во која што е остварена фактичката состојба
Акцизи	5 години - во секој случај 10 години	по истекот на годината во која што е остварена фактичката состојба
Наплата на даноци по одлука	10 години	од денот утврден во одлуката

БОЛЕДУВАЊЕ

ПРАВА И ОБВРСКИ НА РАБОТНИКОТ И РАБОТОДАВАЧОТ

Билјана НИКОЛОВСКА

За време на привремена спреченост за работа поради болест и повреда и за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство, работникот има право на надомест на плата за време на отсуството од работа. Правата и обврските на работникот и работодавачот се пропишани со Законот за работните односи ("Службен весник на РМ", број 62/05... "Службен весник на РМ", број 62/05... Службен весник на РСМ", број 267/20), Закон за здравствено осигурување ("Службен весник на РМ", број 25/00... "Службен весник на РМ", број 25/00... Службен весник на РСМ", број 275/19), Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството ("Службен весник на РМ", број 89/09... 150/16 во натамошниот текст: ОКДПСОС), и Општиот колективен договор за јавниот сектор ("Службен весник на РМ", број 10/08... 85/09 во натамошниот текст: ОКДЈС).

Основно право на работникот е правото на надоместок на плата за деновите кога е на боледување. Во зависност од должината на боледувањето, надоместокот на плата паѓа врз товар на:

- работодавачот до 30 дена, на боледувањето согласно Законот за работните односи, ОКДПСОС и ОКДЈС,
- фондот за здравствено осигурување по 30 дена, согласно Законот за здравствено осигурување.

1 НАДОМЕСТ НА ПЛАТА НА ТОВАР НА РАБОТОДАВАЧОТ

Согласно Законот за работните односи, работодавачот има обврска на работникот да му исплати надоместок на платата и во случаите на неспособност на работникот за работа поради негова болест или повреда до 30 дена. Во случаи каде како основ на спреченоста за работа (боледување) се јавува повреда на

работа настанати заради необезбедување на мерките утврдени со прописите од областа на безбедност и здравје при работа од страна на работодавачот, надоместок на платата за целиот период на боледувањето и по 30 дена паѓа на товар на работодавачот.

Приватен сектор

Со ОКДПСОС утврден е процентот на надоместокот на плата на работникот од приватниот сектор за време на боледувањето.

За боледување до 15 дена работникот има право на надомест на плата во висина од 70% од основицата утврдена со закон.

За боледување над 15 дена почнувајќи од првиот ден на боледувањето за сите денови од 90% од основицата утврдена со закон.

За боледување над 30 дена, во висина од 90% од основицата во случаи утврдени со закон кога боледувањето го плаќа работодавачот.

Со Законот за здравствено осигурување основица за пресметување на надоместокот на плата претставува просечниот месечен износ на исплатената плата на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување во последните 12 месеци пред настанувањето на случајот поради кој се стекнува правото на надоместокот. Ако осигуреникот нема 12 месеци работа пред настанување на случајот на боледувањето, основицата за надоместокот ќе се утврди од платата што ја остварил за деновите поминати на работа во периодот пред настанување на случајот.

Јавен сектор

Со ОКДЈС утврден е процентот на надоместокот на плата на работникот од јавниот сектор за време на боледувањето.

За боледување до 7 дена работникот има право на надомест на плата во висина од 70%.

За боледување до 15 дена работникот има право на надомест на плата во висина од 80%.

За боледување до 21 дена почнувајќи од првиот ден на боледувањето за сите денови од 90%.

Основицата за пресметка на боледувањето е про-сечно исплатена нето плата на работникот во претходните три месеци.

Во случаи на спреченост за работа поради професионални заболувања и повреди на работа, давање на крв и за други случаи утврдени со закон, надоместокот се утврдува во висина од 100% од основицата.

Надоместок на плата над 30 дена врз товар на работодавачот

Се смета дека надоместокот на плата за целиот период на боледување поради повреда на работа треба да го исплати работодавачот затоа што работникот претрпел повреда на работа по вина на работодавачот. Висината на надоместокот за првите 30 дена од боледувањето изнесува 100% од основицата утврдена со закон, а по 30 ден до завршување на боледувањето, изнесува 90% од основицата утврдена со закон. Вината на работодавачот ја утврдува инспекцијата на трудот која ги утврдува причините за настанатата повреда при работа.

Во случај кога ќе настане несреќа во која е повреден работник на работа, работодавачот е должен во рок од 48 часа да го извести Државниот инспекторат за труд за настанатата несреќа.

Напомена: Известување за несреќа при работа е пропишан образец, и се наоѓа на веб страната на Министерството за труд и социјална политика. Пополнетото известување заверено со печат и потпис се скенира и се испраќа по електронска пошта на e-mail: prijava@mtps.gov.mk.

Државниот инспекторат за труд ќе изврши увид во просториите на работодавачот и со записник ќе утврди дали работодавачот ги почитувал одредбите од законот за безбедност и здравје при работа. Ако во записникот инспекторот на трудот наведе дали конкретната повреда е поради преземање мерки за безбедност и здравје при работа од страна на работодавачот, надоместокот на плата за целиот период на боледувањето паѓа на товар на работодавачот. Примерок од записникот инспекторот на трудот доставува до Фондот за здравствено осигурување на Македонија со што се спречува исплата на надомест на плата по 30 ден на боледувањето на товар на фондот.

Потребни документи

Работникот има обврска да го извести работодавачот за својата спреченост да дојде на работа во рок од 48 часа. Оваа обврска на работникот е дадена во

Законот за работните односи каде таксативно се наброени случаите кога работодавачот може да го откаже договорот за работа со отказан рок.

Согласно Законот за здравствено осигурување работникот е должен да достави до работодавачот Извештај за привремената спреченост за работа кој го дава избраниот лекар од примарната здравствена заштита во рок од 8 дена од истекот на периодот за кое е дадено боледувањето.

Кога боледувањето трае до 15 дена, работникот го доставува извештајот од избраниот лекар.

Кога боледувањето трае над 15 дена освен извештајот од избраниот лекар работникот треба да достави оценка и мислење од лекарската комисија.

Овие документи на работодавачот му се потребни за пресметка на надоместокот на плата кога боледувањето до 30 ден е на товар на работодавачот.

Преиспитување на медицинската документација

Ако работодавачот се посомнева во исправноста на медицинската документација Законот за здравствено осигурување му дава можност да формира медицинска комисија која е овластена да изврши преиспитување на оцената за привремена спреченост за работа со медицински преглед на осигуреникот и проверка на документација за периодот кога надоместокот на плата го исплатува работодавачот. Трошоците кои ќе настанат околу формирањето, работата и потребниот дополнителен медицински преглед паѓаат на товар на работодавачот.

Право на работодавачот кога има краток прекин помеѓу две боледувања

Законот за работните односи пропишува дека во случај на отворање на ново боледување во рок од три дена од престанокот на претходното боледување, работодавачот има право да побара од првостепената лекарска комисија да го:

- потврди новото боледување или
- да го продолжи прекратеното старо боледување.

Првостепената лекарска комисија **ќе го продолжи** и спои старото и новото боледување, само ако двете боледувања се со иста дијагноза. Ќе се смета дека нема прекин во боледувањата односно истото сеуште трае, со што по 30-тиот ден истото ќе премине на товар на Фондот.

Во случај кога лекарската комисија **нема да го продолжи и спои** старото и новото боледување, кога дијагнозата на боледувањата е различна, работодавачот има обврска да исплати надомест на плата за првото боледување, а второто боледување ќе го третира како новоотворено и за истото, во зависност од траењето, има обврска да пресметува нови 30 дена на товар на работодавачот. Во зависност од времетраењето на новото боледување ќе зависи и висината на процентот(%) за исплата на надомест на плата 70 или 90% од основницата.

2 НАДОМЕСТ НА ПЛАТА НА ТОВАР НА ФОНДОТ

Доколку времетраењето на боледување е над 30 дена обврската за надоместокот на плата е на товар на Фондот, согласно Законот за здравствено осигурување.

Право на надоместок на плата

Право на надоместокот на плата имаат лицата кои се во работен однос за време на боледување во следните случаи:

- 1) болест и повреда надвор од работа;
- 2) повреда на работа и професионална болест;
- 3) лекување и медицинско испитување;
- 4) негување на болно дете до тригодишна возраст;
- 5) негување на болен член на потесно семејство над тригодишна возраст, но најмногу до 30 дена;
- 6) неопходно придружување на болно лице упатено на преглед или лекување надвор од местото на живеење;
- 7) неопходно придружување на болно дете до тригодишна возраст додека е на болничко лекување, но најмногу до 30 дена;
- 8) доброволно давање на крв, ткиво или орган и
- 9) изолираност заради спречување на зараза.

Овие лица имаат право на надоместокот на плата од првиот ден на спреченоста за работа и трае цело време додека трае спреченоста за работа, а се исплатува за деновите за кои се остварува плата според прописите за работни односи.

Услови за остварување на правото на надоместок на плата

Осигурениците можат да го остварат правото на надоместок на плата на товар на фондот, ако ги исполнуваат следниве услови:

- 1) ако здравственото осигурување траело најмалку 6 месеци непрекинато пред настапување на случајот, освен во случаите на повреда на работа и професионално заболување.
- 2) придонесот за здравствено осигурување редовно да е уплатуван или со задоцнување од најмногу 60 дена и
- 3) оцената за привремена спреченост за работа ја дал избраниот лекар, односно лекарската комисија.

Напомена: Осигурениците кои користат неплатено родителско отсуство немаат прекин во здравственото осигурување. За овие лица придонесот за здравствено осигурување се плаќа преку програма на Министерството за здравство во висина од 50% од просечно исплатената месечна плата по работник во Републиката објавена во јануари во тековната година според податоците на Државниот завод за статистика.

Осигуреникот до 29 годишна возраст, за кој со Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност е предвидено ослободување од плаќање на придонесите од задолжителното социјално осигурување, остварува надоместок на плата во случај на боледување за периодот за кој работодавачот е ослободен од плаќање на придонесите од задолжителното социјално осигурување.

Оцена за спреченост за работа

Оцена за привремената спреченост за работа дава избраниот лекар од примарната здравствена заштита за првите 15 дена од боледувањето. Ако здравствената состојба на работникот не е подобрена избраниот лекар дава предлог за продолжување на боледувањето до првостепената лекарска комисија на Фондот. Работникот е должен пред завршување на 15-тиот ден од боледувањето да се јави пред првостепената лекарска комисија на Фондот која дава оценка и мислење за продолжување на боледувањето. Во оценката и мислењето првостепената лекарска комисија на Фондот утврдува датум на повторно преиспитување на здравствената состојба на работникот. Работникот на тој датум треба да се јави пред првостепената лекарска комисија со нов предлог за продолжување на боледувањето од избраниот лекар. Оваа постапка се повторува се додека првостепената лекарска комисија не даде мислење дека работникот е способен да се врати на работа. Ова мислење се носи кај избраниот лекар кој го заклучува боледувањето.

Работни односи

Ако избраниот лекар го заклучи боледувањето до 30 календарски денови, надоместокот на плата паѓа на товар на работодавачот.

Ако боледувањето продолжува и по 30 ден, од 31 ден надоместок на плата паѓа на товар на фондот до заклучување на боледувањето.

За работникот да го оствари правото на надоместокот на плата потребно е до Фондот да достави **Барање за надомест на плата поради болест Н1 Образец**.

Во барањето потребно е да се наведат податоци на барателот како што се:

- ❖ име и презиме, адреса, телефон за контакт;
- ❖ ЕМБГ на барателот;
- ❖ назив на друштвото каде е вработен барателот;
- ❖ број на здравствена книшка или број на здравствена електронска картичка;
- ❖ број на трансакциска сметка;
- ❖ за правни лица со еден вработен - изјава заверена на нотар за трансакциски сметки на правни лица и копија од извод за промена на состојбата на трансакциските сметки;
- ❖ потпис на барателот.

Во прилог на барањето се доставува Извештајот од избраниот лекар(ИСП) и наод, оценка и мислење од лекарската комисија, како и копија од платежна картичка од трансакциска сметка. Извештаите од избраниот лекар и мислењата од лекарската комисија треба да бидат во континуитет од првиот ден на спреченоста за работа.

Сите податоци за пресметка на надоместокот на плата на осигуреникот фондот ги превзема од Управата за јавни приходи.

За секое продолжување на боледувањето до фондот се доставува **Образец за продолжување на исплата на надоместок на плата поради болест/повреда/нега-образец ОП(Н1)**

Во Образец за продолжување потребно е да се наведат податоци на барателот како што се:

- ❖ име и презиме, адреса, телефон за контакт;
- ❖ ЕМБГ на барателот;
- ❖ назив на друштвото каде е вработен барателот;
- ❖ број на здравствена книшка или број на здравствена електронска картичка;
- ❖ број на трансакциска сметка;
- ❖ бројот на поднесеното барање и датумот на поднесување.

Во прилог на барањето се доставува Извештајот од избраниот лекар (ИСП) и наод, оценка и мислење од лекарската комисија за продолженото боледување.

Избраниот лекар, односно лекарските комисии должината на траењето на спреченоста за работа ја утврдуваат во зависност од видот на болеста, повредата или потребата за нега на болен член од потесното семејство.

Запирање на исплатата на надоместокот

На осигуреникот ќе му се запре исплата на надоместокот на платата за време на привремената спреченост за работа ако:

- ❖ неоправдано не се јави на определен лекарски или комисиски преглед и лекување или свесно не се придржува кон упатствата на лекарот;
- ❖ во времето на привремената спреченост за работа се утврди дека работи и остварува приход.

Пример:

Боледувањето на работникот трае подолго од 30 дена. Работникот не се јавил кај првостепената лекарска комисија за продолжување на боледувањето на точно определен датум. Фондот ја запира исплатата на надоместокот на плата. Избраниот лекар издава ново боледување поради нарушената здравствената состојба на работникот. Ова боледување се смета за ново боледување, а обврската за исплата на надоместок на плата до 30 ден ја има работодавачот. Заради прекилот на боледувањето, исплатата на надоместокот на плата не може да продолжи на товар на фондот.

Исплатата на надоместокот на плата запира и во случаи кога работниот однос на работникот престанал за време на боледувањето. Особено ако работникот бил вработен на определено време, па со истекот на времето работниот однос престанува по сила на закон.

Надоместок на плата од првиот ден на боледувањето

Надоместокот на плата од првиот ден на привремената спреченост за работа паѓа на товар на фондот во случај на:

- ❖ нега на болно дете до тригодишна возраст и
- ❖ доброволно давање крв, ткиво или орган.

Надоместокот на плата од првиот ден на привремената спреченост за работа се исплатува од средствата

на Буџетот на РСМ во случај на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство.

Висина на надоместокот на плата

Висината на надоместокот на плата за време на боледувањето ја определува Фондот, но најмалку во висина од 70% од основицата за надоместокот на плата.

Висината на надоместокот на плата изнесува 100% од основицата за време на привремената спреченост за работа во следните случаи:

- ❖ повреда на работа;
- ❖ професионална болест;
- ❖ за време на давање крв, ткиво или орган;
- ❖ за време на отсуство поради бременост, раѓање и мајчинство.

Висината на надоместокот на плата не може да биде повисока од износот на **четири просечни месечни плати** исплатени во Републиката во претходната година.

Право на надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство

Право на надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство се остварува од првиот ден на спреченост за работа кој е утврден со Законот за работните односи. Отсуството од работа може да започне 45 дена, а најмалку 28 дена пред терминот за породување. Оценката за спреченоста ја дава избраниот лекар (гинеколог). Времетраењето на боледувањето е 9 месеци. Средствата за остварување на правото се обезбедуваат од Буџетот на РСМ преку надлежен орган.

За остварување на ова право до Фондот се доставува Барање за надомест на плата поради бременост и раѓање - Образец на барање **H2**.

Во прилог на барањето се доставува Извештајот од избраниот лекар(ИСП) извод од книга на родените за детето во фотокопија, трансакциска сметка во фотокопија.

Сите податоци за пресметка на надоместокот на плата на осигуреникот фондот ги превзема од Управата за јавни приходи.

Напомена: Барањето **H2** се доставува до фондот по породувањето и покрај тоа што боледувањето започнало најмалку 28 дена пред терминот за породување.

ВАЖНО:

Вработените лица кои се во **изолација** имаат обврска до работодавачот да достават Решение за изолација издадено од Државниот здравствен и санитарен инспекторат. Вработените лица кои имаат симптоми и се **заболени од Ковид-19**, имаат обврска до работодавачот да достават боледување издадено од матичен лекар. **Спреченост за работа на овие лица работодавачот ќе ја третира како боледување**, и во зависност од времетраењето на спреченоста ќе го исплати надоместокот на плата согласно Закон и колективен договор.

Прилог:

Тип/поттип на боледување	Товар на фонд	Процент
Болест, повреда или нега		
Болест и повреда надвор од работа	После 30 дена на товар на Фонд	70%
Болест и медицинско лекување	После 30 дена на товар на Фонд	70%
Малигни заболувања	После 30 дена на товар на Фонд	85%
Патолошка бременост	После 30 дена на товар на Фонд	70%
Повреда на работа и професионална болест	После 30 дена на товар на Фонд	100%
Негување на болно дете до три годишна возраст	Од прв ден на товар на Фонд	70%
Негување на болен член на потесно семејство над три годишна возраст но најмногу до 30 дена	После 30 дена на товар на Фонд	70%
Неопходно придружување на болно лице упатено на преглед или лекување надвор од местото на живеење	После 30 дена на товар на Фонд	70%
Неопходно придружување на болно дете до тригодишна возраст, додека е на болничко лекување но најмногу 30 дена	После 30 дена на товар на Фонд	70%
Доброволно дарување на крв, орган или ткиво	Од прв ден на товар на Фонд	100%
Изолираност заради спречување на зараза	После 30 дена на товар на Фонд	70%
Бременост и раѓање		
Бременост и раѓање	Од прв ден на товар на Фонд	100%
Вработена породилка – 50%	Од прв ден на товар на Фонд	50%
Породилно на татко	Од прв ден на товар на Фонд	100%
Адаптација	Од прв ден на товар на Фонд	100%
Посвојување	Од прв ден на товар на Фонд	100%

НОВ ПРАВИЛНИК ЗА НАДОМЕСТ НА ШТЕТИ И ОСИГУРЕНИ ИЗНОСИ

Ацо ДИМИТРОВСКИ

Агенцијата за супервизија на осигурувањето донесе нов Правилник за минимални барања за прием, обработка, резервација и исплата на барање за надомест на штета и/или осигурен износ во функција на подобра заштита на правата на осигурениците („Службен весник на РСМ“, број 224/20), што ќе се применува од 1 Јануари 2021 година.

Со влегувањето во сила на овој Правилник, престанува да важи Правилникот за минималната содржина на евиденцијата и начинот на пријава, резервација и ликвидација на штети од страна на друштвата за осигурување („Службен весник на РМ“, број 4/12).

Новиот правилник става акцент на заштитата на правата на осигурениците, оштетените лица и останатите корисници на осигурувањето што произлегуваат од договорите за осигурување, преку навремена, фер и транспарентна обработка на барањата за штети. За таа цел осигурителните друштва ќе треба да донесат интерни процедури и правилници со кои ќе воспостават систем на внатрешни контроли, како гаранција за усогласувањето на работата на друштвата со одредбите на новиот правилник и законската регулатива што се однесува на барањата за надомест.

Ефективноста на функционирањето на системот на внатрешна контрола ќе се оценува секоја година преку Извештајот за штети кои се во судска постапка.

Пропустите во функционирањето на системот на внатрешната контрола ќе се сметаат како влошувања во процесот на управување со ризиците од страна на осигурителното друштво, што ќе значи ограничување на управувањето со дел од средствата и ќе доведе до преземање соодветни мерки кон истото од страна на Агенцијата за супервизија на осигурувањето.

Дел од одредбите на новиот правилник ќе се применуваат од 25.09.2022 година (член 2 став 8), а се однесуваат на воспоставување целосна дигитализација на процесот на пријавување, евиденција и обработка на барањата за надомест, со имплементирање на соодветни контроли при внесот и обработката на податоците.

ВОСПОСТАВУВАЊЕ СИСТЕМ НА ВНАТРЕШНА КОНТРОЛА ВО ПРОЦЕСОТ НА ОБРАБОТКА НА ШТЕТИ

Со цел да се подобри заштитата на правата на осигурениците, оштетените лица и останатите корисници на осигурување кои произлегуваат од договорите за осигурување, осигурителните друштва ќе воспостават систем на внатрешна контрола и ќе донесат интерни процедури и правилници со што ќе го усогласат своето работење со новиот правилник и законската регулатива во поглед на обработка на барањата за надомест.

Функционирањето на системот на внатрешна контрола, односно неговата ефикасност и ефективност ќе се проценува најмалку еднаш годишно преку разгледување на извештајот за штети во судска постапка.

Лошото функционирање на системот на внатрешна контрола во процесот на обработка на штетите ќе се смета како лошо управување со ризиците во друштвото за осигурување согласно Законот за супервизија на осигурувањето (член 99-106-а).

За подобро функционирање на системот на внатрешна контрола треба да се изработат **обрасци (формулари)** што ќе се пополнуваат при барање за надомест на штети, а со посебен интересен акт ќе се пропише и **Листа на потребна документација** со цел барањето да биде обработено и навремено исплатено.

За квалитетно извршување на наведените барања, за вработените во делот на евиденција, обработка и исплата на штети ќе се организираат интерни и екстерни обуки врз основа на годишен план со изготвување на извештај за годишна реализација на истиот.

Забелешка:

Од 25.09.2022 година друштвата треба да обезбедат целосно дигитализирано спроведување на процесот на пријава, евиденција и обработка на барањата за надомест и навремени, точни и потполни информации за предметот на штетата со имплементирани соодветни контроли при внес и обработка на податоците (член 2 став 2 од Правилникот).

ОДЛУЧУВАЊЕ И КОМУНИКАЦИЈА СО ОСИГУРЕНИКОТ ПО ПИСМЕНО БАРАЊЕ ЗА НАДОМЕСТ НА ШТЕТА

► Со цел да се постигне што поголема ажурност во решавањето на поднесените барања за надомест на штета, друштвото за осигурување во рок од 14 дена од денот на поднесување на барањето треба да воспостави комуникација (писмена или електронска) со подносителот на истото што ќе ја води на јасен и разбирлив начин и со тоа во тој рок да ги спроведе следните работи:

- а) Да ја комплетира потребната документација за проценка на штета;
- б) Увидот на оштетувањето да го изврши во присуство на оштетениот или негов полномошник (присуство на оштетениот не е потребно само кај нематеријалните штети);
- в) Проценителот по извршениот увид да состави записник за проценка на материјалната штета што ќе ги содржи сите податоци утврдени во текот на проценката и што ќе биде потпишан од проценителот и лицето присутно при увидот (оштетениот или негов полномошник). Но, во случај ако оштетениот од било кои причини не присуствува при увидот или не го потпише записникот проценителот, истото треба да се констатира и да го забележи во записникот.

► Осигурителното покритие по поднесеното барање за надомест на штета се утврдува од полисата за осигурување и соодветните Услови за осигурување.

► Правниот основ на штетата се утврдува од поднесената документација и онаа што друштвото ќе ја прибере по службена должност.

► По извршената обработка на барањето за надомест на штета може да се појави една од следните три ситуации: да не се спорни обврската на друш-

твото и висината на штетата; да е спорна обврската на друштвото; или да е спорна висината на штетата. Во сите три ситуации друштвото за осигурување има обврска во рок од 60 дена од приемот на барањето за надомест на штета, на оштетениот да му достави:

а) **Образложена понуда за надомест на штета** (случај кога не се спорни обврската на друштвото за осигурување и висината на штетата), која ги содржи следните податоци:

1. ден на прием на барањето за надомест и содржина на добиената документација,
2. број и вид на штета,
3. број на полиса за осигурување,
4. податоци за оштетениот,
5. назнака дали барањето е основано во целост или делумно и на основа на што е утврден правниот основ,
6. образложение врз основа на која документација е утврден основот и висината на надоместот на штета,
7. износот на утврдениот надомест на штета,
8. упатство за правно средство.

б) **Образложен одговор по однос на сите точки на барањето за надомест** (случај кога е спорна обврската на друштвото за осигурување) што ги содржи под точките 1-4 и 8 од претходната точка а), плус податоците за причините за одбивање на барањето за надомест и називот на правниот акт врз основа на кој е донесена одлука за одбивање на барањето за надомест.

в) **Образложен одговор за надомест на штета** (случај кога е спорна висината на штетата) што ги содржи под точките 1-4 и 8 од претходната точка а), плус изјава на друштвото за осигурување дека е спорна висината на штетата и образложение со наведување на факти врз основа на кои друштвото за осигурување смета дека износот на штетата е спорен, односно дека се признава само до одреден износ.

Забелешка:

Од денот на донесувањето на Правилникот за критериуми за утврдување нематеријална штета, друштвото за осигурување е должно до оштетениот (покрај наведените известувања од точките а, б и в) да достави и Извештај од надворешното лице (доколку друштвото користело услуги од надворешно лице при обработката на штетите), но без да ги обелоденува личните податоци на истото (член 28 став 2 од Правилникот).

► Оштетениот доколку не е задоволен од примените образложени понуди или одговори од друштвото за осигурување, може да поднесе приговор до истото во рок од 30 дена од денот на приемот на образложенијата или понудата, а друштвото во рок од 30 дена од поднесување на приговорот одлучува и дава одговор на истиот, со тоа што во одговорот наведува дека оштетениот има право да поднесе приговор до Агенцијата за супервизија на осигурувањето или до некоја друга инстанца.

Оштетениот може да бара информација од друштвото во врска со поднесеното барање за надомест што е во постапка на решавање, а друштвото има обврска да му одговори на тоа во рок од 8 работни дена од приемот на барањето за информација.

► По барањата за надомест со проценет износ до 35.000 денари, друштвото за осигурување исплатата на штетата ја врши во рокот утврден согласно член 975 од Законот за облигациони односи (без да бара потпишување на спогодба со оштетениот).

По своја процена и процедура може да изврши исплата на штета и над 35.000 денари и тоа без поднесено барање за надомест на штета, доколку се работи за неспорен дел од штетата.

СУДИР НА ИНТЕРЕСИ

Друштвата за осигурување треба да изработат интересен акт за одбегнување на судир на интереси во процесот на обработка на барањата за надомест на штета.

Во актот треба да се потенцира дека вработените лица кои се вклучени во процесот на обработка на барањето за надомест на штетата треба да бараат изземање, доколку постои ситуација на судир на интереси, а доколку во обработката бидат вклучени надворешни лица (правни или физички) друштвото недвосмислено треба да се осигура дека со истите нема судир на интереси.

ПОЧЕТНА РЕЗЕРВА НА ШТЕТИ

Почетната резерва на штети се издвојува во моментот на евидентирање на штетата во Книгата на штети и тоа врз основа на првичните сознанија за износот на штетата, но доколку во тој момент нема такви сознанија, се издвојува просечен износ на резерва на штета.

► Просечниот износ на резервата за штети се утврдува секоја година и тоа одделно по класи и подкла-

си на осигурување, како просек на штети од најмалку три последни години.

Пример:

Во класата 10 - Осигурување од одговорност од употреба на моторно возило, во последните три години се ликвидирани (решени и исплатени) 462 штети во вкупен износ од 35.130.000 денари, или одделно по години:

Година	Исплатен износ	Број на штети	Просечна штета
2018	11.400.000	113	
2019	11.640.000	140	
2020	12.090.000	209	
Вкупно:	35.130.000	462	76.039

Во случај кога осигурителното друштво за настанатите и пријавени штети во 2021 година во моментот на евидентирање на штетите во книгата на штети, нема првични сознанија за износот на штетата, ќе резервира просечен износ на резерва на штети во износ од 76.039 денари.

► Износот на почетната резерва за класите на осигурување кај кои вкупната резерва на штети на крајот на секоја од последните пет години барем во два наврати искажува негативни Run-off резултати, се утврдува во Run-off анализа на издвоената почетна резерва за настанати и пријавени штети од гледна точка на датумот на пресметка. Анализата опфаќа период од 10 години, а се изготвува одделно по години на пријава на штети и истата треба да биде потврдена со мислење од овластен актуар.

Пример:

Во периодот од 2016 - 2020 година, друштвото за осигурување во класата 10 - Осигурување од одговорност за употреба на моторно возило, ги резервирало следните износи:

Година	Резервирани штети
31.12.2016	15.000.000
31.12.2017	15.500.000
31.12.2018	15.200.000
31.12.2019	16.000.000
31.12.2020	15.500.000

Од прегледот се гледа дека во два наврати (2018 и 2020 година) вкупната резерва на штети покажува негативни Run-off резултати, што му дава на осигурителното друштво можност за Run-off анализа за издвоената почетна резерва за настанати и пријавени штети од гледна точка на датумот на пресметка, во период од 10 години:

Година	Издвоена почетна резерва за настанати и пријавени штети	Износ на штетите на датумот на пресметка	Број на штети
2011	13.000.000	13.200.000	269
2012	13.200.000	12.000.000	200
2013	12.200.000	10.000.000	110
2014	14.000.000	11.000.000	131
2015	11.000.000	9.000.000	89
2016	10.000.000	12.000.000	240
2017	11.400.000	11.900.000	151
2018	11.800.000	12.200.000	304
2019	16.000.000	14.000.000	207
2020	14.700.000	11.200.000	194
Вкупно:	127.300.000	116.500.000	1.895

- Просечно издвоена почетна резерва (127.300.000 : 1.895)..... 67.178
- Просечен износ на тие ликвидирани штети (116.500.000 : 1.895) 61.478
- Повеќе просечно издвоена почетна резерва во проценти 9,27%

Според тоа, за тековната 2021 година осигурителното друштво, почетната резерва за секоја настаната и пријавена штета за која има првично сознание, ќе ја искаже така што првичниот износ ќе го намали за 9,27%.

► Со секој нов примен документ кој укажува на промена на почетно резервируваниот износ на штетата, се врши промена на резервацијата и тоа во рок од три работни дена од приемот на дополнителната документација и истото го евидентира во книгата на штети со наведување на денот на промената.

Издвојувањето на резерва за штети се врши се до денот на донесување одлука за решавање на

штетата, а таква одлука може да се донесе и кога оштетениот не постапи по најмалку две последователни барања од осигурувачот да достави дополнителна документација (оваа одлука се донесува во рок подолг од 90 дена од денот на поднесување на барањето за надомест).

ЗАШТИТА НА ПРАВАТА НА ОСИГУРЕНИЦИТЕ

Заштитата на правата на осигурениците се обезбедува преку спроведување на одредбите од правилникот и законите за заштита на правата на осигурениците (потрошувачите) во поглед на обработката на штетите од осигурувањето, претставките од осигурениците, формирањето на техничките резерви и останатите обврски од договорите за осигурување.

Непочитувањето на минималните барања за прием, обработка, резервација и исплата на штети и осигурени износи, ќе значи изрекување на мерки од страна на Агенцијата за супервизија на осигурувањето според член 106-а од Законот за супервизија на осигурувањето, што ќе значи и забрана на слободно располагање со средствата кои ги покриваат техничките резерви (освен за исплата на штети и други договорени осигурителни износи) и тоа се до моментот на отстранувањето на незаконитостите.

ГЛАВНА ЕВИДЕНЦИЈА НА ШТЕТИ И ОТКУПИ

Осигурителните друштва имаат обврска да водат Книга на штети во електронска форма како главна евиденција на штети (кај неживотното осигурување), односно на штети и откупи (кај осигурувањето на живот).

Книгата на штети се води централизирано за една календарска година, при што за тековната календарска година се евидентираат сите штети (кај неживотното осигурување), односно сите штети и откупи (кај осигурувањето на живот), кои се пријавени за прв пат, без оглед на датумот на настанување на штетата.

Книгата на штети се отвора на 1 Јануари, а се затвора со редниот број на последната пријавена штета или откуп на 31 Декември истата година. Кај неживотното осигурување книгата се отвора со внесување на пријавените, а нерешени барања за надомест на штета.

На 31 Декември тековната година се изготвува ре-капитулар на штети и тоа одделно за секоја класа на осигурување што се потврдува со печат и потпис на одговорното лице.

Книгата на штети останува активна и отворена до решавање на сите штети и откупи наведени во неа.

ПОМОШНА ЕВИДЕНЦИЈА НА ШТЕТИ И ОТКУПИ

Во електронска форма се водат следните помошни евиденции на штети:

- **Евиденции на штети по основ на зелена карта** (штети од сообраќајни незгоди склучени на територијата на странска држава, што се обработени и исплатени од страна на странски осигурителни друштва или асистентски куќи, а во име и за сметка на домашното друштво за осигурување, согласно Внатрешните Одредби на Советот на Бироа).
- **Евиденција на услужни штети** (штети од сообраќајни незгоди на територијата на РС Македонија, што се обработени и исплатени од домашни осигурителни друштва, а во име и за сметка на странско осигурително друштво).
- **Евиденција на штети од Гарантен фонд** (штети од неосигурени и непознати моторни возила и други со закон предвидени случаи, што друштвото ги обработило и исплатило, а за кои има право на поврат на износот од Гарантниот фонд).
- **Евиденција на штети во судски спор** (ги опфаќа сите покренати судски спорови против осигурителното друштво, со кои барателот бара по судски пат надомест на штетата по основ на осигурување).
- **Евиденција на регресни побарувања** (побарувања од регресниот должник за исплатените штети на осигуреникот, односно на корисникот на осигурувањето) и евиденција на наплатените износи на регресните побарувања.
- **Евиденција на рентни штети** (рентните штети евидентирани во Книгата за штети по основ на неживотно осигурување, по конечно утврдување на рентата во судска или вонсудска постапка).
- **Евиденција на капитализации** (се води во рамките на животното осигурување).

Податоците од главната и помошните евиденции треба да бидат поврзани така да ќе биде овозможена консолидација на истите, односно да постои врска меѓу базите на податоци.

ПОПИС НА КАПИТАЛИЗАЦИИ, ШТЕТИ И ОТКУПИ

Пописот на капитализации, штети и откупи се врши на 31 Декември тековната година, по класи на осигурување.

Пописот се генерира врз основа на податоците во информатичкиот систем на друштвото, а го изготвува контролира и потврдува пописната комисија која работи согласно интересен деловник за работа во кој се утврдени процедурите за начинот на работа на комисијата, роковите за известување и проверка на примероци на штети.

Пописот кај неживотното осигурување се состои од: Попис на штети кои се решени во корист на оштетениот, но не се исплатени и Попис на резервирани штети.

Пописот кај осигурувањето на живот се состои од: Попис на ликвидирани, а неисплатени штети и откупи и Попис на резервирани штети и откупи.

Пописот на штети, односно на штети и откупи од претходната деловна година е составен дел на Книгата на штети за тековната деловна година.

ПРИЈАВУВАЊЕ НА ШТЕТИ И ОТКУПИ

Пријавувањето на штетите и барањето за откуп се врши со поднесување на посебен формулар пропишан од друштвото или со друго писмено барање за надомест, што се доставува во писмена, електронска или друга форма определена од друштвото.

Барањето за надомест содржи:

- Име и презиме/Назив на оштетениот, односно на осигуреникот/корисникот;
- ЕМБГ/ЕДБ на оштетениот, односно на осигуреникот/корисникот;
- Адреса на живеење на оштетениот, односно на осигуреникот/корисникот;
- Дата, место и начин на пријава на штетата или откупот;
- Дата на настанување на штетата;

- Податоци за полиса на осигурување;
- Опис на штетен настан;
- Предмет на оштетување и негова идентификација;
- Трансакциска сметка на штетениот/корисникот;
- Согласност од барателот за користење на лични податоци.

Пријавената штета се евидентира во Книгата на штети, најдоцна во рок од два работни дена од денот на приемот на барањето за надомест. Ова важи и во случај кога кон барањето не е доставена трансакциска сметка на барателот.

Во моментот на евидентирањето во Книгата на штети, барањето за надомест на штета или откуп добива единствен број генериран од информатичкиот систем на штети, под кој понатаму се формира предметот со целокупната документација, при што секој документ во досието треба да содржи дата на прием и дата на изработка.

За поголема експедитивност осигурувачот и осигуреникот може да се договорат, целокупната меѓусебна комуникација да се одвива по електронски пат.

НАДОМЕСТ НА ШТЕТА ЗА ПОПРАВКА НА ВОЗИЛО

При настаната штета на моторно возило најдобра солуција за оштетениот е осигурувачот да му ја исплати проценетата штета, но доколку тој од осигурувачот бара да му се исплати фактурата за поправка на возилото, осигурувачот е должен писмено да го извести оштетениот за последиците од таквиот начин на обештетување. Последиците се огледуваат во следното:

- да не се исплати неспорниот износ;
- фактурата да гласи на повисок износ од проценетиот;
- фактурата да не е во согласност со оштетувањата наведени од оштетениот и слично.

НАДОМЕСТ НА ШТЕТА СО ЕВРОПСКИ ИЗВЕШТАЈ

Штетите пријавени со Европски извештај треба да се обработат во рок од 14 дена од денот на пријавувањето на истите, но доколку друштвата за осигурување вклучени во обработката не можат да постигнат договор за обештетувањето, во тој

временски интервал, тогаш штетата ја исплаќаат сразмерно, а евентуалните меѓусебни спорови ги решаваат во подоцнежната фаза (при што може да побараат консултација од Агенцијата за супервизија на осигурувањето).

НАЧИН НА ПОПОЛНУВАЊЕ НА ЕВИДЕНЦИЈАТА

Кај друштвата на осигурување од групата на неживотното осигурување, минималната содржина на главната и помошните евиденции на штети и на Пописот на штети е пропишана во Прилог 1 од Правилникот како негов составен дел.

Кај друштвата на осигурување од групата на осигурување на живот, минималната содржина на главната и помошните евиденции на штети и откупи, евиденцијата на капитализации, како и Пописот на штети е пропишана во Прилог 2 од Правилникот и е негов составен дел.

РАФАЈЛОВСКИ
консалтинг

30
Година со Вас

АКРЕДИТИРАНА КОМПАНИЈА
за континуирано професионално
усовршување на сметководители
и овластени сметководители

ICC MACEDONIA
INTERNATIONAL
CHAMBER OF COMMERCE
The world business organization

CAA
CERTIFIED AUTHORIZED
ACCOUNTANT

Рафајловски Консалтинг
Членов на
HLB TOGETHER WE
MAKE IT HAPPEN

Следете не:

02/3088-900 | ул. Орце Николов бр. 190, 1000 Скопје • www.rafafajlovski.com.mk

Content

CURRENT

- PhD Goran Rafajlovski
CALCULATION OF THE LIABILITY FOR RETURNING
THE OBTAINED FINANCIAL SUPPORT AND
TRANSFERRING THE LIABILITY INTO A GRANT 3
- Ivan Stojanov
CALCULATION OF THE LIABILITY FOR RETURNING
THE OBTAINED FINANCIAL SUPPORT FOR
NATURAL PERSONS THAT PERFORM AN INDIVIDUAL ACTIVITY 13
- Vera Rafajlovska
NEW TAX FORM OF THE VALUE
ADDED TAX – NEW FORM DDV-04. 18
- Jasmina Rafajlovska
EXECUTIVE TURNOVER STATEMENTS
AND RECEIVED REVENUE OF GOODS AND SERVICES PURSUANT TO
ARTICLE 32-A AND ARTICLE 41-B OF THE LAW ON VALUE ADDED TAX . . . 22

ACCOUNTING

- Vera Rafajlovska
LIABILITIES WRITE-OFF AND TRASFORMATION
OF A LIABILITY INTO AN INVESTMENT IN THE COMPANY 25

TAXES

- Stefan Rafajlovski
TAX RELIEF
FOR SPORT DONATIONS PURSUANT TO ARTICLE 30-A
OF THE LAW ON INCOME TAX. 32
- Ivan Stojanov
ANNUAL REPORT ON THE PAID TAX
UPON SUSPENSION FOR 2020 FORM DD-1 39
- Jasmina Rafajlovska
20 JANUARY DEADLINE FOR SUBMITTING A REQUEST
FOR TAX RELIEF FOR AN INTRODUCED
FISCAL SYSTEM OF EQUIPMENT 42
- Donka Kalkova
20 JANUARY DEADLINE FOR SUBMITTING A REQUEST
FOR TAX RELIEF FOR AN INTRODUCED FISCAL SYSTEM
OF EQUIPMENT FOR PERFORMERS OF INDIVIDUAL ACTIVITY 45
- Stefan Rafajlovski
PERSONAL INCOME TAX RELIEF
FOR NATURAL PERSON THAT IS DONATING FINANCIAL ASSETS 46

BUSINESS LAW

- PhD Goran Rafajlovski
OBsolescence OF RECEIVABLES. 47

LABOUR RELATIONS

- Biljana Nikolovska
SICK LEAVE
RIGHTS AND OBLIGATIONS OF THE EMPLOYEE AND EMPLOYER 53

INSURANCE

- Aco Dimitrovski
NEW RULEBOOK FOR DAMAGE COMPENSATION
AND INSURED SUMS 58

CURRENT

CALCULATION OF THE LIABILITY FOR RETURNING THE OBTAINED FINANCIAL SUPPORT AND TRANSFERRING THE LIABILITY INTO A GRANT

The allocated financial support to the employers is conditioned by the fact the it shall be returned depending from the realized financial results of the Company for 2020 but there is a possibility for it to be transferred into a grant if the Company fulfills the conditions prescribed in the Regulation3

NEW TAX FORM OF THE VALUE ADDED TAX – NEW FORM DDV-04

A new form DDV-04 – Tax application of the value added tax is prescribed with the new Rulebook on the form and content of the tax application of the value added tax.....18

ACCOUNTING

LIABILITIES WRITE-OFF AND TRASFORMATION OF A LIABILITY INTO AN INVESTMENT IN THE COMPANY

The payables towards suppliers and creditors or lenders that are determinated as obsolescent with the inventory, shall be written-off in favour of the income in order for the company's financial statements to be real and fair. Certain liabilities can be transformed into an investment of the Company pursuant to the LTC.....25

TAXES

TAX RELIEF FOR SPORT DONATIONS PURSUANT TO ARTICLE 30-A OF THE LAW ON INCOME TAX

Taxpayer of an income tax shall use a tax relief if he/she donates financial assets to two sport entities from the same type, if the law conditions are fulfilled.....32

BUSINESS LAW

OBsolescence OF RECEIVABLES

The termination of the right to ask for enforced obligation fulfillment is an obsolesce of receivable. The time determined by law in which the creditor was able to request an obligation fulfillment is necessary to expire in order for an obsolescence appearance47